

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Kristina Budnar

Spremembe rab in gratifikacij kino kulture nekoč in danes

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Kristina Budnar

Mentorica: doc. dr. Maruša Pušnik

Spremembe rab in gratifikacij kino kulture nekoč in danes

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svoji mentorici doc. dr. Maruši Pušnik, ki mi je s svojo prijaznostjo in energičnostjo vedno dala novega zagona. Zahvaljujem se ji tudi za vse spodbudne besede in strokovne nasvete, brez katerih enostavno ne bi šlo. Rada bi se zahvalila tudi profesorjem na Fakulteti za družbene vede, ki so me spremljali na moji študijski poti. Še posebno pa bi se rada zahvalila fantu, družini in prijateljem, ki so mi ves čas stali ob strani.

Spremembe rab in gratifikacij kino kulture nekoč in danes

Kino se je skozi čas spreminjal tako s tehnološkega kot tudi z družbenega vidika. V ospredje raziskave postavljam kino kulturo, ki jo sestavljajo gledalci in njihove prakse. V nalogi izhajam iz teorije rab in gratifikacij, ki predpostavlja, da je občinstvo aktivno pri izbiranju medijev in vsebine ter se zaveda razlogov za uporabo določenega medija. Vse to postavljam v kulturno-zgodovinski kontekst in skozi primerjavo dveh različnih starostnih generacij ugotavljam, kako so se spreminjali pomeni, razlogi in gratifikacije skozi čas ter kako se je spremenila sama kino kultura. Do ugotovitev sem prišla s pomočjo kvalitativne analize poglobljenih intervjujev z desetimi posamezniki z urbanega območja Ljubljane. Ugotavljam, da se motivi oz. razlogi za obisk kina prepletajo, in tako posameznike k obisku kina ne vodi samo en motiv, se pa pri obeh starostnih skupinah pojavljajo bolj ali manj isti motivi ter gratifikacije. Tako mlajši kot tudi starejši so v kino hodili zaradi druženja, zaradi same vsebine, za razvedrilo, da so bili informirani oz. v koraku s časom ter zaradi užitka, ki ga ponuja sam kinematografski prostor.

Ključne besede: kino, kino kultura, teorija rab in gratifikacij.

Changes of uses and gratifications of the cinema culture in the past and present

Cinema has changed through time from both a technological and social point of view. The focus of my research is a cinema culture composed of viewers and their practices. My work is based on the theory of uses and gratifications which assumes that the audience actively selects media and content and is aware of the reasons for using a certain medium. All this is looked at from a culturally/historical context and through a comparison of two different generations to find out how meanings, uses and gratifications have changed over time and how the cinema culture itself has changed. My findings are based on interviews with ten individuals from Ljubljana's urban area. I find that the motives or reasons for visiting the cinema are overlapping and that users' decisions to visit cinema are not simple, but both age groups mostly have similar motives and gratifications. Both the younger and the older group went to the cinema for company, content, to relax, to be informed or to keep up to date and for the pleasure of being within a cinema space.

Keywords: cinema, cinema culture, theory of uses and gratifications.

KAZALO

1 UVOD	7
2 KINO V KULTURNO-ZGODOVINSKI PERSPEKTIVI	8
2.1 Razvoj kina kot tehnološke inovacije.....	8
2.2 Razvoj kina kot družbene prakse.....	11
2.3 Kulturno-zgodovinski kontekst razvoja kina v Ljubljani	14
3 FILMSKE TEORIJE	17
3.1 Psihoanalitične filmske teorije	17
3.2 Novejše interpretacije psihoanalitičnih filmskih teorij.....	19
4 TEORIJA RAB IN GRATIFIKACIJ	20
4.1 Glavni poudarki teorije rab in gratifikacij	20
4.2. Aplikacija teorije rab in gratifikacij na obiskovanje kina.....	23
5 ŠTUDIJA PRIMERA: PRIMERJAVA DVEH GENERACIJ V OBISKOVANJU KINA	26
5.1. Metodološki oris raziskave.....	26
5.2 Generacija klasičnih medijev in manjših kinematografov	28
5.2.1 Rabe in kontekst	28
5.2.2 Motivi in gratifikacije.....	31
5.3 Generacija digitalnih tehnologij in multipleksov	32
5.3.1 Rabe in kontekst	32
5.3.2 Motivi in gratifikacije.....	34
5.4 Diskusija.....	38
6 SKLEP	41
7 LITERATURA	43
PRILOGE	48
Priloga A: INTERVJU Z OSEBO A	48
Priloga B: INTERVJU Z OSEBO B	51
Priloga C: INTERVJU Z OSEBO C	53
Priloga Č: INTERVJU Z OSEBO Č	55
Priloga D: INTERVJU Z OSEBO D	57
Priloga E: INTERVJU Z OSEBO 1	60
Priloga F: INTERVJU Z OSEBO 2.....	63
Priloga G: INTERVJU Z OSEBO 3	65
Priloga H: INTERVJU Z OSEBO 4.....	67
Priloga I: INTERVJU Z OSEBO 5	70

SEZNAM TABEL

Tabela 4.1: Seznam glavnih gratifikacij in njenih podkategorij po McQuailu.....	22
Tabela 5.1: primerjava gratifikacij med dvema generacijama	38

1 UVOD

Kino se je od svojih začetkov spremenil, saj je bil na začetku namenjen le individualnemu gledanju filmov. Tudi o takratnih filmih ne moremo govoriti v polnem pomenu besede, saj so to bili kratki odlomki iz vsakdanjega življenja, ki niso vsebovali neke zgodbe. Bratoma Lumière se moramo zahvaliti, da je film postal množičen. Ko so se ustalile stalne kinodvorane, ljudje povečini niso obiskovali kina z namenom, da bi si ogledali določen film. Tudi. Ampak povečini so si revni migranti z vstopnico kupili udobje in varno zavetje. Kino je skozi svoj razvoj doživel veliko preobrazb in sprememb – od individualnega »kukanja« skozi kinetoskop do multipleksov, kot jih poznamo danes, kjer imamo neomejeno izbiro filmov ob istem času v istem prostoru. Tudi kino kultura in občinstvo sta se spremenila. Čeprav nas dandanes od ogleda filma loči le nekaj klikov, pa ljudje še vedno množično obiskujejo kinematografe. Zatorej menim, da za tem dejanjem stoji veliko več, kot le ogled določenega filma.

Zato si v diplomski nalogi zastavljam osrednje raziskovalno vprašanje: »Zakaj ljudje obiskujejo kino?« Izhajala bom iz teorije rab in gratifikacij, ki predpostavlja, da je občinstvo aktivno pri izbiri medijev. Moj cilj je raziskati rabe in gratifikacije, ki jih ljudje pridobijo z obiskovanjem kina. Vse to pa nameravam umestiti v kulturno-zgodovinski kontekst in primerjati dve različni starostni generaciji. V starejšo generacijo spadajo posamezniki, stari več kot 57 let, ki so doživeli kino v njegovem vrhuncu in tudi padcu zaradi prihoda televizije. V mlajšo generacijo pa spadajo posamezniki, mlajši od 30 let, ki so praktično odraščali s sodobnimi digitalnimi mediji. S primerjavo teh dveh generacij me bo zanimalo, kako so se spremenili pomeni in načini obiskovanja kina, kako se je spremenila kino kultura ter kakšni so bili razlogi za obisk kina nekoč in kakšni so danes. To so obenem tudi moja raziskovalna vprašanja. Da bom prišla do tovrstnih ugotovitev, pa bom opravila deset poglobljenih intervjujev s posamezniki, ki izhajajo iz urbanega območja Ljubljane. Predhodne raziskave so se v okviru teorije rab in gratifikacij v večji meri ukvarjale s samo analizo filmov in žanrov v kinu ali na televiziji ter s tem, kakšne gratifikacije je občinstvo pridobilo z njihovim ogledom, jaz pa se osredotočam predvsem na samo obiskovanje kina in na konkretne prakse posameznikov.

Diplomsko nalogo sestavljata tako teoretični kot tudi empirični del. V teoretičnem delu bom kino in kino kulturo najprej postavila v kulturno-zgodovinski kontekst, pri čemer bom opisala

razvoj kina s tehnološkega kot tudi z družbenega vidika, od samih začetkov pa do danes. Nato pa ga bom umestila še v urbani kontekst mesta Ljubljane. Nadalje se bom ukvarjala s filmskimi teorijami s psihoanalitičnega vidika in njihovimi sodobnejšimi interpretacijami obiskovanja kina in užitkov, ki jih kino ponuja gledalcem. Ker diplomska naloga sloni na teoriji rab in gratifikacij, bom opredelila njene glavne ideje ter jo poskušala aplicirati na obiskovanje kina. V empiričnem delu pa bom skozi primerjavo intervjujev poskušala najti podobnosti in razlike v obiskovanju kina med dvema različnima starostnima skupinama in na tak način ugotovila, na kakšne načine se je spremenila sama kino kultura skozi čas. Zanimalo me bo, kako so se spremenili pomeni, razlogi in gratifikacije obiskovanja kina v odnosu s samim kulturno-zgodovinskim kontekstom ter z drugimi mediji in inovacijami, ki so za kino in kino kulturo relevantne.

2 KINO V KULTURNO-ZGODOVINSKI PERSPEKTIVI

2.1 Razvoj kina kot tehnološke inovacije

Kino se je razvil iz že prej obstoječih medijev, kot sta npr. fotografija in gledališče, pa tudi iz drugih vizualnih pripomočkov in igráč, kot je npr. flip book¹ (Kovarik 2011, 139). Da se je kino sploh razvil, je moral najprej obstajati film. Ker se tako medsebojno prepletata, je težko govoriti le o kinu na eni in le o filmu na drugi strani. Kino in film torej nista sinonim, vendar drug brez drugega ne moreta obstajati. Ko so izumili film, je bil naslednji korak ta, da so ga prikazali s pomočjo projekcijske naprave, kar pa je postopoma vodilo do razvoja kinematografa, kot ga poznamo danes. Zgodovine filma ne moremo pripisati samo enemu posamezniku, saj je vsak izumitelj prispeval k procesu razvoja filma in s tem tudi kina. Občinstvo se je že v 17. stoletju zabavalo ob napravah, kot je laterna magica, ki je projicirala podobe, ki so bile naslikane na steklene plošče, oljno svetilko pa so uporabili kot vir svetlobe (Campbell in drugi 2013, 240). Tako je že nekaj časa pred samim izumom filma obstajalo občinstvo z željo, da bi se zabavalo ob premikajočih se podobah. Vendar je trajalo še nekaj časa, da so projekcijske naprave dovolj izpopolnili, da so bile zmožne simulirati gibanje. Tako je večino 19. stoletja ideja o filmu, temeljila na uporabi statičnih fotografij, ki so bile projicirane z veliko hitrostjo in so tako ustvarile občutek kontinuiranega gibanja (Manley 2011, 2). Velika prelomnica v razvoju samega filma se je zgodila leta 1872 z Eadweardom Muybridgom, ki je ustvaril zaporedje fotografij. Guverner Kalifornije Leland Stanford je

¹ Angleški izraz za zaporedje sličic, ki ob pregibanju lističev ustvarjajo vtis gibljivih slik. Spada v skupino animiranih igráč in je nekakšen predhodnik risanke.

zaposlil Muybridga, saj je stavil, da obstaja trenutek, ko ima konj v galopu vse štiri noge v zraku. Tako je Muybridge izvedel eksperiment z zaporedjem slik in pomagal guvernerju dobiti stavo (Kovarik 2011, 139). Pri tem je Muybridge uporabil 24 kamer in jih postavil v vrsto, da je posnel gibanje konja. Kasneje je Étienne-Jules Marey izumil aparat, ki je posnel več fotografij hkrati, natančneje 12 fotografij na sekundo, kar je zelo prispevalo k bolj fluidnemu gibanju (Fulton, Mast in Kawin v Manley 2011, 3). Marey tako ni več uporabljal fotografskih plošč, temveč je snemal na zelo dolg zvitek fotografskega papirja² (Toulet 1996, 28).

Thomas Alva Edison je že leta 1888 želel, da bi svoj fonograf nadgradil še vizualno in tako ustvaril nekakšen optični fonograf oz. govoreče slike, vendar pa je to idejo kmalu opustil. Edison je tako v svojih laboratorijih, s pomočjo sodelavca Williama Kennedyja Laurieja Dicksona, izdelal dve napravi: kinetograf, ki je snemal gibljive slike, in kinetoskop, ki je omogočal predvajanje teh slik. Kinetoskop je bila naprava, ki jo je Edison zasnoval kot kukalnico (peepshow) in je omogočala le individualno gledanje gibljivih slik, potem ko je posameznik plačal groš³ (Toulet 1996, 34–35). Leta 1893 sta Edison in Dickinson ustvarila prvi filmski studio Black Maria (črna marica), v katerem so snemali filme, namenjene prav za kinetoskop (Toulet 1996, 36). Prvi t. i. filmi so bili kratki odlomki, ki so trajali od petnajst sekund do ene minute in niso vsebovali neke zgodbe, običajno so prikazovali le drobce iz vsakdanjega življenja. Zelo priljubljeni so bili npr. posnetki tekem boksa, plesa itd. V takratnem času niti še ne moremo govoriti o igralcih (Usai v Manley 2011, 5–6).

Kinetoskop je torej omogočal le individualno gledanje filmov, zato je bil naslednji logični korak ta, da je film postal množičen. Edison je to idejo zatrl, saj je bilo predvajanje filmov s pomočjo kinetoscopa zanj dobičkonosno (Briggs in Burke 2005, 163). Zasluge za to, da je bil film predvajan na velikem platnu, si lahko jemljeta Auguste in Louis Lumière. Konstruirala sta napravo, ki je bila lahka in priročna za uporabo in ki ni samo snemala, temveč je tudi projicirala podobe na platno. To napravo sta imenovala kinematograf, ki sta ga prvič

² George Eastman je izumil fotografski zvitek za svoj fotoaparatus Kodak. Velik uspeh je doživel celuloiden filmski trak Hannibala Goodwina, ki je bila nadgradnja Eastmanovega traku (Campbell in drugi 2013, 242).

³ Angl. nickel (20 centov). Od tod izhaja beseda »nickelodeon« – predhodnik kinematografa kot ga poznamo danes. Pred nickelodeoni so prevladovali kinetoscopi, v Evropi pa so prevladovali potujoči kinematografi. Nickelodeoni so prvi primeri stalnih dvoran, ki so bile namenjene za predvajanje nemih filmov (Kavčič in Vrdlovec 1999, 429).

predstavila leta 1895 v Grand Café, v Parizu⁴ (Sklar v Manley 2011, 6–7). Sta prva ustvarjalca, ki sta snemala zunanje, vsakdanje življenje v Parizu. Pošiljala sta snemalno ekipo tudi po svetu in filmi, ki so nastali takrat, so nekakšni predhodniki današnjih dokumentarcev. Za razliko od Edisonovih filmov so bili ti filmi skrbno sestavljeni, z organizirano naracijo (Kovarik 2011, 140).

Gledanje prvih nemih filmov je bilo tako, kot bi gledali gledališko predstavo. Kamera je bila statična in je torej omogočala le en pogled. Ni bilo prehajanja iz enega plana v drugega in bilo je le nekaj prehodov iz ene scene v drugo. Prvi filmi so vizualizirali že neke poznane teme, vključujoč življenje verskih figur, znanstveno fantastiko, izobraževalne teme itd. (Kovarik 2011, 140–141). Občinstvo se je kmalu naveličalo statičnih filmov. Da je film postal množičen, je moral vsebovati neko zgodbo, ki je držala gledalce v suspenzu. Georges Méliès, ki je bil mojster filmskih trikov in tehnik, je verjetno eden prvih režiserjev, ki je razumel, da film ni le preprosto snemanje realnosti, ampak je veliko več kot samo to. Je med prvimi ustvarjalci, ki je snemal filme z neko zgodbo (Campbell in drugi 2013, 243). V 20. letih je kino začel cveteti kot resna umetniška zvrst. Pojavile so se nove tehnike pripovedovanja zgodb. Sergei Eisenstein in drugi režiserji so odkrili, da ima film svoja jezik in logiko. Začeli so uporabljati montažo, ki je kompilacija filmskih posnetkov, ki prehajajo iz enega plana v drugega in vključujejo veliko detajlov ter glasbo, da bi ustvarili močan vtis (Kovarik 2011, 146).

Razvoj zvočnega filma je šel najprej v tej smeri, da so posneli sliko in zvok posebej. Igralci so posneli svoje besedilo, neke vrste »playback«, nato pa pred kamero premikali ustnice po tistem, kar je bilo že posneto (Toulet 1996, 46–48). Filmske projekcije je pogosto spremljal klavir, ki je dopolnjeval dogajanje na platnu, obenem pa prikril ropot projektorja. Poklic, ki je še obstajal v povezavi s kinom, je bil napovedovalec, ki je razlagal in animiral publiko, je pa izginil, ko so se pojavili napisi v filmu. Napisi, vstavljeni v film, so razložili in poudarili neko dogajanje v filmu, imena režiserjev, igralcev in snemalcev pa so še dolgo ostala neznana (Toulet 1996, 50–51). Kombinacija zvoka in filma pa je spremenila vse. Spremenila je sam način, kako so filmi narejeni. Zvočni filmi so bili kot umetnost razred zase (Eyman v Kovarik 2011, 147). Prvi zvočni film je Pevec jazza (The Jazz Singer), ki je bil posnet leta 1927 in je

⁴ Najbolj znan film je Odhod iz tovarne (La Sortie de l'Usine Lumière à Lyon), ki je bil tudi prikazan na tem pomembnem dogodku (Manley 2011, 7). Drug njun zelo znan film je Prihod pariškega ekspresa (Arrival of a Train at La Ciotat Station), ki je znan po tem, da je prestrašil občinstvo do te mere, da so gledalci začeli bežati iz dvorane (Brownlow v Manley 2011, 7).

pomenil začetek zlate dobe filma (Briggs in Burke 2005, 167). Zatem so začeli zaposlovati in ustvarjati veliko število zvezd, izoblikovala sta se pojma zvezdnštvo in oboževalstvo. Nastal je tudi sistem studiev, ki so v večji meri obdržali svojo moč še do danes⁵, kar je za manjša, neodvisna podjetja pomenilo težek boj v produkciji in distribuciji komercialnih filmov (Campbell in drugi 2013, 247). Tudi sami kinematografi so se začeli pomikati bolj proti obrobju mesta, saj se je srednji razred v 20. letih začel seliti iz mestnega središča v suburbano okolje. Ideja gradnje kinematografov v suburbanem okolju se je ohranila še do danes v obliki multipleksov oz. kinocentrov (Campbell in drugi 2013, 247).

2.2 Razvoj kina kot družbene prakse

Številne družbene spremembe v ZDA, Veliki Britaniji in Evropi v poznem 19. stoletju so še enkrat prevetile koncept občinstva. Prva sprememba je prišla z industrializacijo v ZDA, kamor so prihajali številni migranti z namenom, da bi zaživel boljše življenje. Z industrializacijo in urbanizacijo se je pojavil koncept prostega časa (Butsch v Sullivan 2013, 15). Ena najbolj popularnih in zgodovinsko pomembnih prostočasnih aktivnosti je bil prav film. Nemi filmi so bili še posebno popularni pri urbanih delavskih migrantih, ki si niso mogli privoščiti vstopnice za gledališče in so zato raje šli v kino. Poleg tega pa večina občinstva ni govorila angleškega jezika, tako da je bil nemi film zabava, ki so si jo lahko privoščili in uživali ob njej (Sullivan 2013, 15–16). Prvih 25 let, od leta 1895 pa do 1920, je imel film kot tak zelo malo pomena. Bistvo predvajanja filmov ni bila vsebina, temveč so si z vstopnico gledalci hoteli kupiti udobje in čas v dvorani (Hiley 2012, 25–26). Kino je bil tako poceni razvedrilo za delavski razred, obenem pa se jim za obisk ni bilo treba lepo obleči, ampak so lahko nosili kar svoja delovna oblačila. Poleg tega pa je kino ponujal gledalcem kanček zasebnosti in udobja, ki si ga doma niso mogli privoščiti (Hiley 2012, 31–32). Kino je postopno spremenil tudi družinske navade, saj so se moški začeli bolj posvečati družini, tako da so večkrat šli skupaj z ženami in otroci v kino (Hiley 2012, 33).

Obisk kina ni toliko prinašal užitka ob gledanju filma, temveč fizični užitek, ki je predstavljal pobeg od domačega pomanjkanja v razkošje samega kinematografskega prostora (Breakwell in Hammond v Geraghty 2000). Tudi danes se ne prodaja kino kot tak, temveč se prodaja kot celotna izkušnja. Ljudje pogosto gredo v kino, ne da bi bili pozorni na to, kaj bodo gledali,

⁵ Oligarhija filmskih studiev: Warner Bros. Pictures, Metro-Goldwyn-Mayer, Twentieth Century-Fox, Paramount Pictures, RKO, Columbia, Universal in United Artists.

ampak kupijo vstopnico za kino kot vrsto večernega razvedrila (Ellis 1992, 25–26). Kino funkcionira kot dogodek, je koncept, ki predstavlja večerno zabavo, razvedrilo. Gledanje filmov v času nickelodeonov je bila tako bolj družabna, interaktivna izkušnja, prostor in vsebina filma pa sta bila bolj postranskega pomena (Shimpach 2014, 65). K temu so pripomogli prav filmi, ki niso bili dolgi, med njimi pa so bile kratke prekinitve, ki so spodbudile družabnost in konverzacijo med gledalci (Butsch v Shimpach 2014, 65). Gledanje filmov ni pomenilo samo, da so gledalci dajali pomen tistemu, kar so videli na platnu, ampak je bilo gledanje kulturna in družabna aktivnost (Shimpach 2014, 66). S pojavom filmskih palač, v prvih 20. letih in po drugi svetovni vojni, ki so bile namenjene večjim številom obiskovalcem, pa je sam film postal center večernega razvedrila (Koszarski v Shimpach 2014, 68). Čeprav se je veliko več gledalcev nahajalo v dvorani, pa sta prostor (temna dvorana, razsvetljeno platno) in narativna struktura filma naredila to izkušnjo bolj individualno in interno. Gledanje filma je bila sedaj veliko bolj »vsrkajoča« izkušnja, pri čemer je gledalce do neke mere izolirala s pomočjo temnega prostora ter preusmerila njihovo pozornost neposredno na platno, k čemur je pripomogla tudi narativna struktura filma, ki je vsebovala eno, nepretrgano zgodbo, ki so ji gledalci lažje sledili (Shimpach 2014, 68).

Najpomembnejši trend, kar se tiče kina, je upad množičnega občinstva. V 20. letih je bil obisk kina nekakšen tedenski ritual. Tudi v času velike depresije v ZDA je 75 % populacije odšlo v kino vsaj enkrat na teden. Leta 1948 je ta številka padla na 65 % populacije, torej na okoli 4,6 milijona vstopnic na leto. S prihodom televizije v 60. letih je prodaja vstopnic padla na dva milijona na leto, v 80. letih pa se je ta številka še prepolovila. Leta 2010 je bilo prodanih 1,3 milijona vstopnic⁶ (Kovarik 2011, 161). Obiskovanje kina je kot ritual in navada postopoma zamrlo, saj si je skoraj vsaka ameriška družina lahko privoščila televizijo. Tako je zabava postala individualna, domesticirana ali pa se je odvijala v manjši skupini in nadomestila izkušnjo skupnosti (Epstein v Kovarik 2011, 161). Tudi v Veliki Britaniji so kmalu po koncu vojne, leta 1946, kinematografi beležili največje število obiskovalcev, k čemur sta pripomogla finančni razcvet ter olajšanje ljudi ob koncu vojne (Addison v Geraghty 2000).

Po velikem upadu obiska kina v poznih 40. letih sta se pojavila dva trenda v strukturi občinstva. Prvič, obiskovalci kina so mlajši, med 12 in 24 let. To je starostna skupina, v kateri je znanje o najnovejših filmih, zvezdah in tehnologijah najbolj družbeno, kulturno in

⁶ Ti podatki veljajo za Združene države Amerike.

subkulturno pomembno (Turner 2006, 130–131). V 40. letih je kino obiskovalo zelo heterogeno občinstvo, v 50. letih pa je začelo počasi prevladovati mlajše občinstvo, kar se je pokazalo v sredini 60. let, ko je veliko mladih izkoristilo kino za zmenke (Breakwell in Hammond v Geraghty 2000). Kino ni bil več obravnavan kot umetniška zvrst za odraslo, heterogeno občinstvo, ki uživa večer v ogledu filma, temveč je zavzel obliko popularne kulture, ki se je poslužujejo predvsem mlajši (Geraghty 2000). Drugi trend pa je ta, da se je občinstvo fragmentiralo in ga je tako težje nasloviti. Čeprav prevladuje ena starostna skupina v širšem množičnem občinstvu, pa je pomembno, da filmi privlačijo tudi druge segmente občinstva. Vsak film mora zgraditi svoj trg, da prepozna potrebe gledalcev in da lahko potem naslovi različne segmente, ki bi jih film morda zanimal. Filmska industrija se mora prilagoditi dejstvu, da le med najstniki obisk kina velja kot nekaj, kar ima status rituala (Turner 2006, 131). Ker je segment občinstva postajal čedalje ožji, so posledično gradili kinematografske zgradbe z večjim številom dvoran, saj je občinstvo postalo bolj selektivno pri obiskovanju kina ter je zato tudi želelo široko izbiro filmov na enem mestu (Geraghty 2000).

Občinstvo izbira filme na podlagi reprezentacij v tisku in na televiziji ali skozi pogovore in druge družabne stike. Te reprezentacije pa so razumljene v okviru žanra ali pa zvezd. Žanr in zvezde vplivajo na to, kakšno bo občinstvo (Turner 2006, 135–137). Zvezde so nastale kot marketinška strategija, saj so se filmi morali začeti razlikovati med seboj, da so bili bolj prepoznavni in tako privabili različne segmente občinstva. Filmske zvezde so postale sredstvo označevanja in pripisovanja določenih lastnosti in pomenov filmu (Ellis 1992, 92–93). Zvezda je legitimni objekt gledalčevega poželenja in hrepenenja. To poželenje je spodbujeno in dovoljeno, vendar pa gledalec ve, da ne more doseči nobene otipljive oblike zadovoljitve, razen zadovoljitev ob gledanju (Ellis 1992, 98). Film je celotna družbena praksa, ki vpliva na vsakdanja življenja skozi oboževalstvo, govorico, modo in druge dejavnosti, skozi katere so oblikovane kulturne identitete (Turner 2006, 158). K filmskemu užitku lahko pripomore tudi proces naracije, ki nenehno lovi ravnotežje med ponavljanjem in novostjo. Da film privabi gledalce, se mora gibati znotraj določenih konvencij, s pomočjo katerih gledalci vedo, kaj lahko pričakujejo, in ga znotraj teh okvirjev tudi razumejo (žanr), obenem pa mora uporabiti nekaj novega, kar do sedaj še ni bilo videno, in držati gledalce v suspenzu vse do konca. Gledalec tako za nekaj časa izgubi pozicijo moči in je v stanju negotovosti (Ellis 1992, 84).

2.3 Kulturno-zgodovinski kontekst razvoja kina v Ljubljani

Slovensko prebivalstvo ni dolgo zaostajalo za projekcijami bratov Lumière v Parizu, saj si je prvo predstavo lahko ogledalo že leta 1896, zanjo je poskrbel potujoči kinematograf Edisonov idejal, najprej v Mariboru in Celju in nato še v Ljubljani (Žun in Bajsič 2014, 9). V Ljubljani so se projekcije odvijale tam, kjer danes stoji veleblagovnica Nama, v takratnem salonu hotela Pri Maliču. Projekcije so predvajali ob plinski luči, saj je elektrarna v Ljubljani nastala šele dve leti kasneje, filmi pa so prikazovali vsakdanja opravila ljudi in preproste prizore iz vsakdanjega življenja (Žun in Bajsič 2014, 9). Do prve svetovne vojne so prevladovali potujoči kinematografi, ki so se za nekaj dni ali tednov namestili v različnih dvorinah, npr. v veliki dvorani Grand hotela Union ali pa kar na prostem v parku Tivoli, kjer je bil ljubljanski »prater« in kamor so se pogosto namestili potujoči cirkusi, vrtiljaki itd. Da je kino postal stalen, s stalnim programom, je morala obstajati primerna stavba za to, opremljena z elektriko (Žun in Bajsič, 10). S stalnimi kinematografi pa se je oblikovala tudi stalna filmska publika, ki je spremljala filmsko ponudbo v dnevnikih, časopisih, kot tudi v reklamnih vitrinah in letakih (Žun in Bajsič, 12). S pomočjo stalnih kinematografov je kino postal poceni zabava za širšo množico ljudi iz vseh slojev. V kino so zahajali predvsem mladi, kasneje, med prvo svetovno vojno, pa so začeli obiskovati kino tudi starejši. Dekleta niso smela hoditi v kino sama, temveč izključno s spremstvom gardedame oz. spremljevalke. V času Avstro-Ogrske (1867–1918) je na slovenski trg dunajska distribucijska družba pošiljala filme iz Francije, Italije in Skandinavije. V takratnem času so bili angleško-ameriški filmi redkost. Še pred začetkom prve svetovne vojne je obstajala cenzura, v času vojne pa so bili prepovedani filmi vseh t. i. sovražnih dežel. Tako so se takrat vrteli avstrijski, nemški in skandinavski filmi v nemškem jeziku (Žun in Bajsič, 13).

Ko je razpadla Avstro-Ogrska, so v kinematografih začeli predvajati predvsem filme iz ZDA, saj takratna Država Slovencev, Hrvatov in Srbov ni bila tako stroga glede dobave in prikazovanja filmov, še vedno pa so smernice filmske ponudbe narekovali iz Zagreba. Kinematografija je tako postala privatna gospodarska dejavnost, med ljubljanskimi kinematografi (kino Tivoli, kino Matica in kino Ljubljanski dvor) pa je vladala konkurenca, kar se je kazalo tudi v oglaševanju in programu (Žun in Bajsič, 13–14). Pred okupacijo in v času druge svetovne vojne sta nemški in italijanski trg začela omejevati ameriške filme, začeli pa so se pojavljati predfilmi oz. filmski tedniki, s pomočjo katerih so okupatorji širili propagando. Filmske predstave so potekale na že obstoječih prizoriščih (kino Union, kino

Ljubljanski Dvor pa so preimenovali v kino Sloga) pa tudi na novih. Ob kapitulaciji Italije in okupaciji Nemčije se je med letoma 1943 in 1945 povečalo število nemških filmov v kinematografih, ki pa so načeloma imeli slovenske podnapise (Žun in Bajsič, 17–18). Po drugi svetovni vojni so privatni kinematografi prešli iz rok zasebnih lastnikov v državno in družbeno upravljanje, kar se je občutilo tudi pri samih predstavah, ki so služile bolj politični vzgoji, kot pa da bi dejansko prinašale dobiček. Tako so prva leta po vojni predvajali večinoma le sovjetske filme, domače in druge produkcije je bilo zelo malo (Žun in Bajsič, 19).

Ob prelomu v petdeseta leta so ameriški filmi ponovno zavzeli ljubljanski filmski trg in poskrbeli za neverjetno obiskanost, kar je bilo najverjetneje posledica prenasičenosti s sovjetskimi filmi v 40. letih (Žun in Bajsič, 19–20). V petdesetih letih so kinematografe obnovili ali pa zgradili nove in tako je začelo naraščati število kinematografov (kinofikacija), s tem pa tudi obiskovalcev. Predstave so bile pogostejše in vstopnice so se pocenile, tako da je lahko kino obiskoval zelo širok krog ljudi (Žun in Bajsič, 20). Že v zgodnjih 50. letih je televizija predstavljala grožnjo kinematografom, zato so, še preden se je uveljavila, ponudili svojim gledalcem dva širša platna: široki in cinemaskopski (Žun in Bajsič, 23). Na prelomu iz 50. v 60. leta je kino doživel največjo popularnost in zabeležil rekorden obisk. Takrat je obratovalo največje število kinematografov v Sloveniji (265), od tega kar 60 na območju Ljubljane. Leta 1958 se je v Ljubljani predvajal prvi redni televizijski program in tako so se kmalu zatem pojavili prvi televizijski naročniki. Zanimanje za ogled filmov v kinodvoranah je začelo upadati, saj je televizija premamila gledalce s televizijskimi nadaljevankami in serijami. V drugi polovici 70. let se je obisk prepolovil, prav tako se je število kinematografov zmanjšalo za tretjino (Žun in Bajsič, 24). Medtem ko se je večina kinodvoran spopadala z neobiskanostjo, pa je bil kino Sloga izjema. Razlog za to je bil predvsem specifičen program, ki se je predvajal (Žun in Bajsič, 25). Z osamosvojitvijo Slovenije leta 1991 je razpadla jugoslovanska distributerska mreža, kar je še dodatno pripomoglo k zmanjšanju števila novih filmov in s tem tudi števila obiskovalcev (Žun in Bajsič, 26). Po letu 2000 se je filmska publika razdelila, ko sta se oblikovali dve različni kinematografski mreži: komercialna mreža kinocentrov in Art kino mreža Slovenije, ki ima pod okriljem manjše kinematografe, ki prikazujejo kakovostne in umetniške filme za zahtevnejšo publiko (npr. mestni kino Kinodvor). Po drugi strani pa obstajajo komercialni kinocentri, ki ponujajo številno izbiro filmov na enem mestu in ki so vezani predvsem na obrobje mesta oz. so povezani z nakupovalnimi središči in tako privabljajo predvsem mlajšo populacijo (Žun in Bajsič, 27).

Eden takih kinocentrov je tudi Kolosej, ki stoji v nakupovalnem središču BTC City v Ljubljani. Podatki za Kolosej kažejo⁷, da je največ tistih, ki gredo v kino enkrat na mesec (23 %), 14 % jih gre dvakrat na mesec, 4 % pa enkrat na teden ali več, ni pa zanemarljiv podatek da 17 % ljudi ne hodi v kino. Tisti, ki hodijo v kino dvakrat na mesec ali pogosteje, so mlajši od 24 let. Najpogostejša ura obiska je med osmo in deseto uro zvečer, najpogosteje pa obiskovalci obiskujejo kino ob petkih ali sobotah. Večina obiskovalcev (83 %) že pred obiskom ve, kateri film si želijo ogledati, 10 % jih ima nekaj filmov izbranih, vendar se dokončno šele v kinu odločijo, najmanj obiskovalcev pa se na kraju samem odloči, kateri film bodo gledali. Večina ljudi obiskuje kino zaradi tega, ker si želijo ogledati določen film, in ne toliko zaradi zabave. V to skupino spadajo obiskovalci, stari med 30 in 35 let, s končano poklicno šolo in so zaposleni, medtem ko so tisti, ki hodijo v kino bolj zaradi zabave, stari med 15 in 18 let, torej še vedno šolajoči se. Razlog, ki prevladuje pri obisku kina, je ta, da obiskovalce zanima določen film (73 %). Vendar pa gledalci le redkokdaj obiščejo kino sami. Večina se jih odpravi v kino v družbi, največ jih gre s prijatelji (46 %), s partnerji (37 %) ali pa z družino. Tisti, ki pridejo v kino pred predstavo, gredo običajno na pijačo v bar v oz. zunaj kompleksa (63 %), 10 % jih pride neposredno na predstavo, drugi pa običajno nakupujejo, gredo v restavracijo itd. (Kolosej-Kino trgi in obiskovalci 2004). Pomemben preobrat v kino kulturi se je zgodil ravno ob odprtju kinocentra Kolosej leta 2001. Takrat je kar 57000 gledalcev opustilo obiskovanje manjših kinodvoran v centru, čeprav so takrat še vedno obratovala (kino Šiška, kino Vič, kino Mojca, kino Triglav, kino Kompas) (Uršič 2003, 89). Kasneje so se začele mestne kinodvorane počasi zapirati, le peščica jih je ostala, nekatere pa so dobile drugačne funkcije (npr. kino Vič). Vendar pa se zdi, da se kino potrošnja začenja vračati nazaj v mestno središče, saj so pred kratim ponovno odprli vrata kina Bežigrad. V katero smer se bo obrnila usoda kino kulture na ljubljanskem območju, pa še ni jasno.

⁷ Raziskava je bila izvedena v aprilu 2004, na vzorcu 627 telefonskih anketirancev iz vse Slovenije v starostni skupini med 13 in 40 let.

3 FILMSKE TEORIJE

3.1 Psihoanalitične filmske teorije

Standardni model kina ima točno določene okoliščine, v katerih gledalci gledajo film, ki se pred njimi predvaja – sedijo v vrstah, v temi in so tako do določene mere ločeni med seboj, saj drug drugega slabo vidijo. Tovrstne fizične okoliščine pahnejo gledalca v duševno stanje t. i. preobčutljivosti oz. predovzetnosti (hyper-receptivity) (Ellis 1992, 40). Izkušnja, ki jo gledalec doživlja med sedenjem v temni dvorani, je lahko primerljiva z izkušnjo spanja in sanjanja (Metz v Ellis 1992, 40). Gledalec je med gledanjem v stanju, ko se mu zdijo v realnem svetu nemogoče in nenavadne stvari v filmu čisto mogoče in kredibilne. V kinu je tako čisto mogoče verjeti, da človek lahko leti. Veliko platno, glasen zvok in pomanjkanje motečih dejavnikov povzročijo pri gledalcu, da je dovtetnejši in občutljivejši za podobe in moč sporočila. Posledica tega so različne identifikacije gledalca s podobami in liki v filmu (Ellis 1992, 40–41). Prva identifikacija je identifikacija s samim aparatom kina. Metzova teorija pravi, da že sam razvoj kamere temelji na ideologiji individualizma, zato je kamera nekakšen nadomestek naših oči. Čeprav kamera snema z različnih kotov, z vidika različnih likov v filmu, pa v večini primerov zavzame vidik pripovedovalca, s katerim se tudi identificiramo. Ko dojemamo film kot našo percepcijo in ne reprezentacijo koga drugega, potem propade razlika med našimi očmi in kamero. Različni mehanizmi kina postanejo naši podaljški (Metz v Turner 2006, 151–152).

Kino zadovoljuje gledalčevo radovednost in prvobitno željo po gledanju. Ker se konvencije mainstream filma osredotočajo na človeško podobo (prostor, zgodba itd. so vsi antropomorfični), to izzove pri gledalcu fascinacijo nad podobnostjo. Gledalec tako nenehno prepozna in primerja podobnost med seboj in igralci. Tako filmsko platno postane nekakšno ogledalo, v katerem vidimo sebe in svet okoli nas (Mulvey 2003, 136). Vendar vidimo v tem »ogledalu« le reprezentacije resničnega sveta. Laura Mulvey tako izkušnjo, ki jo kot gledalci doživimo v kinu, primerja z Lacanovo zrcalno stopnjo (mirror stage), ki naj bi bila ključna za razvoj otrokovega ega, identitete. Tako kot otrok prepozna lasten odsev v ogledalu in dojema ta odsev kot bolj dovršen in popoln, kot doživlja lastno telo, tako se tudi gledalec v kinu napačno prepozna in identificira s »popolno« podobo človeške figure na platnu. Tej identifikaciji pravimo narcistična identifikacija, ko se gledalec identificira s podobo na platnu (Mulvey 2003, 136). Vendar se gledalčevo telo v bistvu nikoli ne pojavi na platnu. Njegova podoba manjka na platnu. Identifikacija torej ni tista kot pri zrcalni stopnji, saj se gledalec ne

identificira s svojo podobo, temveč z dejanjem dojemanja podobe kot take – identificira se s kamero, ki vidi vse (Metz v Lebeau, 55).

Gledalec je vključen še v en pogled, ki mu pravimo voajerizem. Gledalec je tako postavljen v vlogo voajerja, saj se igralci ne zavedajo, da so opazovani. Gledalec ve, da njegovi poziciji, ki jo zaseda kot voajer, ne grozi nobena nevarnost in je tako v poziciji moči. Tako je ta občutek moči, ki ga ima gledalec, popoln, saj igralci načeloma ne pogledajo neposredno v kamero. S tem dajejo gledalcu lažen občutek, da se ne zavedajo, da so opazovani, kar pa pravzaprav ni res. Kino tako ponuja gledalcu, da dejanje, ki je drugače družbeno nesprejemljivo (voajerizem), izvaja na čisto družbeno sprejemljiv način (Ellis 1992, 45). Užitek v gledanju je ločen na aktivno/moško in pasivno/žensko vlogo. Ženske znotraj filma so objektivizirane, so prikazane kot erotični objekt, tako za like znotraj filma kot tudi za gledalca v kinu. Igrajo pasivno vlogo objekta pogleda in so torej tam zato, da se jih gleda, medtem ko je moška vloga aktivna in je torej tisti, ki potiska zgodbo naprej in skrbi, da se stvari odvijajo in razpletajo. Moški je torej subjekt pogleda, je nosilec pogleda (Mulvey 2003, 137–138). Ta ista ženska pa predstavlja tudi grožnjo zaradi svojega primanjkljaja penisa. Zaradi njene spolne različnosti priključuje podzavestne moške strahove o kastraciji. Moški protagonist se tako sooči z grožnjo na dva načina: preko sadističnega pogleda (voajerizem) kaznuje žensko različnost tako, da je nad ženskim likom vzpostavljen nadzor, ženski je pripisana krivda in je na koncu kaznovana. Lahko pa se moški protagonist sooči z grožnjo tako, da fetišizira telo ženskega lika oz. dele telesa znotraj filma tako, da so poudarjeni (fetišistična skopofilija). Fetišiziranje ženskega telesa tako spremeni ženski lik, ki je obravnavan kot »nevaren«, v smislu da odstopa od pričakovanih vlog in vedenja, v pomirjajoči objekt brezhibne lepote. Ženski lik ni več nosilec krivde, temveč je popoln produkt, čigar telo je stilizirano in fragmentirano s posnetki kamere od blizu (close-up) (Mulvey 2003, 138–139).

Omenjeni voajeristično-skopofiličen pogled je bistven za tradicionalno mainstream kinematografijo. Poznamo tri vrste pogledov, ki so povezani s kinom: pogled kamere, pogled občinstva in pogledi karakterjev, ki se opazujejo (Mulvey 2003, 142). Pogosto pa v filmih igrajo nečloveški liki (npr. pošasti, roboti, živali), kar pomeni, da za identifikacijo ni potrebna človeška podoba in oblika. Tako ali tako se gledalec v tem kinematografskem ogledalu ne identificira s svojo podobo, saj vidi vse kaj drugega kot sebe. Tako užitek izhaja predvsem iz zanikanja, da junakovo telo ni gledalčevo telo, kar morda pojasni fascinacijo nad nečloveškim, živalskim drugim (Friedberg 1990, 42).

3.2 Novejše interpretacije psihoanalitičnih filmskih teorij

Veliko filmskih kritikov in teoretikov od 70. let dalje se je osredotočalo na filmski aparat, na njegove komponente in funkcije, ki ustvarjajo užitek ob gledanju filma (Recuber 2007, 315). Termin aparat (apparatus) se nanaša tako na tehnološki vidik kina, kot so kamera, projektor, slika, platno in dvorana, kot tudi na mentalne ali psihološke procese, ki se aktivirajo pri gledalcih (Lebeau v Recuber 2007, 315). Jean-Louis Baudry, Christian Metz in Laura Mulvey se naslanjajo na psihoanalizo za opis povezave med tehničnim in mentalnim vidikom aparata in načinov, kako so določene ideologije vstavljene znotraj kina (Creed in drugi v Recuber 2007, 315). Sodobni kinematografi poskušajo intenzivno senzorično izkušnjo doseči ne samo z vsebino, načinom igranja in režijo, temveč se opirajo na tehnologijo in na samo arhitekturo prostora (veliko platno, razporeditev sedežev itd.). Tudi začetniki, ki so se ukvarjali s kinom (Méliès in brata Lumière), se niso toliko osredotočali na zgodbo, pač pa na samo uprizoritev, spektakel projekcije (Recuber 2007, 316).

Današnja kina niso prva, ki uporabljajo velike fizične prostore in arhitekturo dvoran kot prednost. Ta odlika pripada filmskim palačam, ki so dosegle popularnost v 20. in 30 letih. Kontekst, v katerem so gledalci gledali film, in celotna izkušnja obiskovanja kina sta izpodrinila filmski tekst (Recuber 2007, 316). Sodobne dvorane poskušajo dobesedno vsrkati gledalca v film z uporabo močnega prostorskega zvoka in velikim platnom, ki obsega večino gledalčevega perifernega vida (Recuber 2007, 317). Tovrstna izkušnja se razlikuje od voajeristične identifikacije s kamero, ki je jedro teorije aparata. Postanemo del iluzije, da smo mi v središču dogajanja. S pomočjo vedno večjih platen, 3D-projekcij, z načinom sedenja, digitalnim prostorskim zvokom ter s perspektivo prve osebe (first person perspective) poskušajo okrepiti participacijo gledalca tako, da ga s pomočjo tehnologije filmi posrkajo vase in gledalec čuti, da je sam del dogajanja na platnu (Ndalianis v Recuber 2007, 320). Sodobna kinematografska tehnologija je osredotočena predvsem na fizično izkušnjo (Recuber 2007, 321). Za Metza je kino podoben ogledalu, vendar pa kinematografsko ogledalo odseva vse razen nas. Ker je gledalčeva podoba odsotna, se potem ta identificira s pogledom kamere (Metz v Recuber 2007, 323). Ta identifikacija je del želje po gledanju, opazovanju, ki je ena od Lacanovih štirih tipov seksualnih gonil. Kombinacija želje po gledanju in poslušanju temelji na razdalji, na odsotnosti objekta. Ta razdalja je v kinu po naravi voajeristična (Metz v Recuber 2007, 323). Vendar pa se je sodobni kino razvil v tej smeri, da so voajeristični užitki zmanjšani, saj gledalci niso več le voajerji, ampak participirajo (Recuber 2007, 323). S pomočjo razvoja tehnologije (npr. kino s posebnimi učinki, 3D-kino) je izbrisana meja med

človekom in aparatom. Gledalec je del spektakla. Sodobni kino ustvari iluzijo gledalčeve interaktivnosti (Recuber 2007, 324–325).

4 TEORIJA RAB IN GRATIFIKACIJ

4.1 Glavni poudarki teorije rab in gratifikacij

Pristop rab in gratifikacij je nekakšen odgovor na tiste teorije medijskih učinkov, ki so predpostavljale, da je občinstvo le pasivni prejemnik sporočil in da so medijske institucije tiste, ki determinirajo pomen medijskih sporočil oz. je producent tisti, ki določa, na kakšne načine se bo neki medij uporabljalo in kako bo sporočilo razumljeno. Ta pristop pa trdi, da imajo člani občinstva do neke mere nadzor, kako uporabljajo medije in kaj pridobijo od te uporabe (Reinhard in Dervin 2009, 7–8). Pristop rab in gratifikacij torej obrne vloge in poudarja, da je občinstvo aktivno in izbira med različnimi tipi medijev in vsebinami, da bi zadovoljili svoje potrebe ali želje v določenem trenutku.⁸ Je pravzaprav funkcionalna perspektiva na aktivnost občinstva, ki poskuša razumeti, zakaj ljudje počnejo to, kar počnejo. Posameznike obravnava kot racionalne v svojih odločitvah in jih razume znotraj določenega družbenega konteksta (Wright v Sullivan 2013, 113). Vendar pa je naivno predpostavljati, da se ljudje zavedamo svojih potreb in jih poskušamo zavestno zadovoljiti, ko se srečujemo z mediji. Tako sama teorija rab in gratifikacij domneva, da imajo ljudje celosten pregled nad svojo psiho in da imajo nadzor nad tem, kaj berejo in gledajo, in tudi vedo, zakaj to počnejo. Vendar pa našo psiho sestavlja tudi nezavedna dimenzija in se zato pogosto obnašamo iracionalno oz. je naša dejanja včasih težko obrazložiti in upravičiti (Gripsrud 2002, 51). Malo je empiričnih dokazov, ki kažejo na to, da se posameznik odloči za uporabo nekega določenega medija, ker ima za to potrebo oz. obstaja problem, ki ga poskuša razrešiti z uporabo medija. Je že res, da ljudje, ko so vprašani po svojih motivih za uporabo določenega medija oz. vsebine, prepoznajo veliko pričakovanih »motivov« in na tak način osmislijo svojo rabo medijev, vendar pa pristop rab in gratifikacij precenjuje občinstvo kot racionalno v njihovih odločitvah in dejanjih. Večina občinstva ima le različna, prekrivajoča se in ne vedno konsistentna pričakovanja in subjektivne motive (McQuail 1997, 73). Nekatere odločitve občinstva imajo pomen, medtem ko drugačna izpostavljenost medijem temelji na navadah in rutini in torej nimajo nekega posebnega motiva (Rubin v McQuail 1997, 73).

⁸ Elihu Katz je začetnik tega pristopa, ki ga je poimenoval kot pristop rab in gratifikacij leta 1959 (Reinhard in Dervin 2009, 7).

Teorija rab in gratifikacij trdi, da naj bi posameznike k uporabi določenih medijev gnale prav potrebe, ki se kažejo kot motivi v uporabi medijev in so povezane s psihološko in družbeno strukturo posameznika, zato tudi variirajo od posameznika do posameznika oz. skupine (Papacharissi 2008, 137). Vendar je pomemben tudi širši družbeni kontekst, saj potrebe ne izhajajo samo iz psihološkega in fiziološkega stanja posameznika, temveč prihajajo in so povezane tudi z družbenim okoljem, ki ga obdaja (Sullivan 2013, 122). Čeprav so potrebe pomembne za ljudi vsepovsod po svetu, pa niso univerzalne v sami obliki. Potrebe so družbeno konstruirane oz. družbeno pogojene ne samo v tem, na kakšne načine so oblikovane, temveč tudi v tem, kako so zadovoljene (Samuels v Lull 2002, 103). Obstajajo demografske, psihološke in okoljske/kontekstualne spremenljivke, ki vplivajo na potrebe (Reinhard in Dervin 2009, 14). Demografski dejavniki, kot so spol, status, starost itd. so pomembni (Blumler v Sullivan 2013, 122), saj se naše potrebe na primer spreminjajo, medtem ko odraščamo (Dimmick in drugi v Sullivan 2013, 122). Pomembno je tudi, v kakšni situaciji medijske izpostavljenosti se znajdemo, saj npr. gledamo drugačne filme, ko smo sami, kot takrat, ko smo s starši. Družbeno okolje pomembno vpliva na odločitev posameznika, kateri medij bo izbral (npr. posameznik se lahko odloči, da bo šel v kino s prijateljem zato, ker se želi družiti, čeprav ga sam film ne zanima) (Sullivan 2013, 113). Namen rabe medija v tem primeru je situacijski oz. kontekstualni in se tako spreminja glede na določene družbene in situacijske kontekste, v katerih mediji zavzamejo svoje mesto. Tako naša uporaba medijev ne izvira samo iz psiholoških potreb, ampak tudi iz družbeni stikov in odnosov, ki se pojavljajo okoli rabe medijev (Sullivan 2013, 123).

Pogosta napaka, ki se pojavlja, je ta, da se gratifikacije oz. zadovoljitve, ki jih pridobi občinstvo, pripišejo določenemu mediju, vsebini ali žanru. Tako naj bi npr. televizijo uporabljali za razvedrilo, mobilni telefon pa za povezovanje s prijatelji in družino. Vendar pa lahko specifični medij, vsebina ali žanr zadovoljuje več različnih potreb in ponuja več različnih gratifikacij, saj tudi vsak član občinstva uporablja medij in konzumira vsebino drugače (Reinhard in Dervin 2009, 9). Ne obstaja torej neposredna povezava med tipom medija in gratifikacij, ki jih pridobimo z njegovo uporabo (Reinhard in Dervin 2009, 14). V okviru te teorije je bilo napisanih že veliko seznamov možnih gratifikacij, vendar pa ne morejo biti vse aplicirane na vse oblike medijskih rab, saj je treba v seznam vključiti tudi to, katere podskupine občinstva preučujemo, katere medije in v kakšnem kontekstu (Reinhard in Dervin 2009, 10). McQuail navaja nekaj gratifikacij, ki naj bi jih načeloma lahko aplicirali na vse medije. To so: razvedrilo, integracija, družbena interakcija, osebna identiteta in

informacija, ki vsaka vključuje še podkategorije (McQuail v Reinhard in Dervin 2009, 11–13).

Tabela 4.1: Seznam glavnih gratifikacij in njenih podkategorij po McQuailu

Razvedrilo
Pobeg, odvrnitev od problemov
Sprostitev
Pridobivanje kulturnih in estetskih užitkov
Zapolnitev časa
Čustvena sprostitvev
Spolno prebujenje
Integracija in družbena interakcija
Vpogled v okoliščine drugih ljudi, družbena empatija
Identificiranje z drugimi in pridobitev občutka pripadnosti
Pridobitev osnov za pogovor in družbeno interakcijo
Pridobitev nadomestka za prijateljstvo v resničnem življenju
Pomoč pri igranju družbenih vlog
Povezovanje z družino, prijatelji, družbo
Osebna identiteta
Okrepitev osebnih vrednot
Zgled za vedenje
Identificiranje s pomembnimi drugimi
Pridobitev vpogleda vase in svoje vedenje
Informacija
Informacije glede relevantnih dogodkov in pogojih neposrednega okolja, družbe, sveta
Pridobitev nasveta, mnenja glede praktičnih stvari ali glede odločitve
Potešitev radovednosti in splošnega interesa
Učenje in samoizobraževanje
Pridobitev občutka varnosti s pomočjo znanja

Vir: McQuail v Reinhard in Dervin (2009, 11–13).

Glavna težnja skozi 50-letni razvoj tega pristopa je bila prav ta, da bi razvili seznam možnih medijskih gratifikacij. Pri tem sta bila uporabljena dva glavna pristopa. Eden je bil ta, da so člane občinstva preprosto vprašali po njihovih razlogih za uporabo določenega medija ter jim tako pustili dovolj maneverskega prostora, da so odgovorili s svojimi besedami. Drugi pristop pa je bil ta, da so člane občinstva prosili, da navedejo, v kolikšni meri seznam možnih gratifikacij velja zanje in za njihovo uporabo medijev. Raziskovalci so potem na podlagi teh odgovorov razvili kategorije potencialnih gratifikacij oz. tipologije možnih gratifikacij (Reinhard in Dervin 2009, 10). Pa vendar je pri tem treba vedeti, da tovrstne samoizjave ne merijo posameznikovega dejanskega vedenja oz. dejansko pridobljenih gratifikacij, ampak merijo le njihovo zavedanje in interpretacije svojega vedenja (Ruggiero 2000, 12).

4.2. Aplikacija teorije rab in gratifikacij na obiskovanje kina

Teoretski pristop rab in gratifikacij poskuša pojasniti, na kakšen način se posamezniki aktivno poslužujejo medijev, da zadovoljijo svoje potrebe in dosežejo cilje (Katz in drugi 2012, 139). Občinstvu naj bi zadovoljitve ponujali vsaj trije viri: »medijska vsebina, izpostavljenost medijem sama po sebi in družbeni kontekst, ki je značilen za situacijo, v kateri je občinstvo izpostavljeno različnim medijem« (Katz in drugi 2012, 143). Veliko pozornosti je bilo posvečeno medijski vsebini, kot enemu izmed virov zadovoljitve, manj pozornosti pa je bilo posvečene drugima dvema viroma. Npr. gledanje televizije z družino ali obisk kina s prijatelji lahko zadovoljujeta potrebo po druženju (Katz in drugi 2012, 143–144).

Vendar na vire gratifikacij ne smemo gledati tako ozko, saj so ti istočasno povezani in medsebojno prepleteni. Tako občinstvo ne dobi zadoščenja samo iz same vsebine teksta (filma), ampak jim določene gratifikacije istočasno ponuja tudi samo dejanje gledanja filma in družbeni kontekst, v katerem film gledajo (bodisi je to v kinu bodisi doma). Prva, ki je uporabila termin »gratifikacij«, je bila Herta Herzog, ki se je v svojih študijah spraševala, kakšne zadovoljitve pridobijo ljudje z uporabo določenega medija. Njene najzgodnejše raziskave slonijo na preučevanju poslušalk dnevnih radijskih nadaljevanj, pri čemer so jo zanimali motivi za poslušanje tovrstnih oddaj ter to, kakšne zadovoljitve jim te ponujajo (Sullivan 2013, 110). Do zaključkov je prišla s kombinacijo analize vsebine nadaljevanj, s preučevanjem strukture oz. značilnosti poslušalk ter na koncu še samih poslušalk s pomočjo intervjujev (Herzog 2012, 112). Herzogova navaja tri vrste zadovoljstva, ki ga doživljajo ob poslušanju radijskih nadaljevanj. Tako naj bi za poslušalke radijske nadaljevanke

predstavljale neko čustveno sprostitev, omogočale naj bi jim sanjarjenje oz. fantaziranje o drugih in s tem zapolnitev in kompenzacijo lastnih neuspehov ter nazadnje naj bi bile nadaljevanke vir nasvetov, preko katerih se učijo ustreznih vzorcev vedenja (Herzog 2012, 128–129). Sprašuje se torej po tem, kakšno korist imajo poslušalke od tovrstnih nadaljevanek in zakaj ti programi sploh privlačijo poslušalke, ne pa tudi, kakšni so vplivi oz. učinki teh oddaj na njih (Herzog v Sullivan 2013, 112). Tudi pri študiji bralcev časopisa so ugotovili, da časopisi niso le vir uporabnih informacij, ampak so več kot le to. Pomembni so s tega vidika, da dajejo bralcem občutek varnosti, poleg tega pa jim ponujajo neke skupne teme za pogovor in pripomorejo k strukturiranju njihove dnevne rutine (Berelson v McQuail 1997, 70).

Pomembna študija o občinstvih je tudi študija Janice Radway, ki je preučevala skupino bralk srednjega razreda, ki berejo romance. Na svoje glavno vprašanje, zakaj ženske berejo romance, je dobila odgovor, da je osrednjega pomena samo dejanje branja romanc in ne toliko vsebina. Bralke so ženske, ki sicer niso zaposlene, pa vendar so polno zaposlene doma, kot gospodinje, žene in matere. Tako branje romanc za njih pomeni pobeg od dnevnih nalog in zahtev. Branje romanc pomaga ženskam, da si vzamejo čas zase in se za kratek čas oddaljijo od dela, ko skrbijo za druge. Seveda je bralkam romanc vsebina zelo pomembna, saj same izbirajo med romancami, ki so jim všeč. Glavni motiv za branje romanc je t. i. pobeg, ko se bralke za kratek čas odpovedo vlogam, ki so jim dodeljene, in se oddaljijo od pričakovanih drugih ljudi. Vendar pa je bistvo te študije ta, da je občinstvo aktivno pri ustvarjanju pomena teksta pod pogoji in v okoliščinah, v katerih se nahaja. Dejanje branja romanc, izkušnje in družbene strukture, v katere je občinstvo vpeto, so osrednjega pomena za to, kakšen pomen bo imel tekst za občinstvo in kako ga bo občinstvo interpretiralo (Croteau in Hoynes 2000, 280–282).

Raziskave, ki se dotikajo motivov za obisk kina, so redke. Čeprav vemo, da ljudje množično hodijo v kino že od njegovega začetka pojava, pa obstaja malo empiričnih podatkov o tem, zakaj ga obiskujejo. Še manj pa je znanega o tem, kako se razlikujejo motivi obiskovanja kina med različnimi demografskimi skupinami (Austin 1985, 2). Znotraj pristopa rab in gratifikacij je bil najpogosteje raziskovan medij prav televizija. Skozi komparativne študije izvemo, da naj bi bil film glavni medij, ki zadovoljuje potrebo po pobegu in razvedrilu. Filmi naj bi bili manj uspešni pri zadovoljevanju bolj pomembnih potreb (Austin 1985, 4–5). Wozniacki (1977) poroča, da so glavni razlogi za obisk kina in gledališča prav zabava in sprostitev, učenje in pridobivanje novih izkušenj, pričakovanja družine in prijateljev ter želja po

občudovanju umetnosti (Wozniacki v Austin 1985, 6). Tudi O'Brienove ugotovitve kažejo na to, da obisk kina zadovoljuje potrebe po ustvarjalnosti in samoizpopolnitvi ter potrebe po druženju in razvedrilu (O'Brien v Austin 1985, 6). Kino naj bi imel tudi naslednje psihološke funkcije: intelektualno funkcijo, funkcijo estetike in religiozno funkcijo (Deshaies v Austin 1985, 6).

Haley (1952) je trdil, da je glavni motiv za obisk kina pobeg (escape). Filmi privlačijo občinstvo, ne zato ker jih potegnejo v nek drug svet, ampak zato ker naredijo njihov svet bolj znosen (Haley v Austin 1985, 6). Ljudje hočejo biti transportirani v drug svet, drugačen svet, v svet, ki ni podoben njihovemu, in tako lahko občutijo čustveno sprostitev, ko opazujejo ta svet (Haley 1952, 361). Klapper meni, da je odvrnitev pozornosti občinstva stran od njihovih problemov in strahov mogoča zato, ker so seznanjeni z vsebino, ki ni v povezavi z njimi in njihovimi življenji (Klapper v Haley 1952, 362). Arnheim ki je preučeval poslušalce dnevnih radijskih serij, pravi, da so svet, okolje in družbeni status likov v serijah podobni tistim, v katerem živijo člani občinstva. Občinstvo v bistvu ne želi pobegniti v drugačen svet, ampak išče svet, ki je podoben njihovemu. Arnheim tako pokaže tesno povezavo med vsebino serij in osebnimi življenji poslušalcev. Poslušalec v resnici ne želi pobegniti stran od problemov, ampak s poslušanjem serij poskuša najti rešitve za svoje težave (Arnheim v Haley 1952, 364). Filmi tako z vsebino apelirajo na posameznikovo potrebo oz. željo po pomenu in stabilnosti, saj se dogodki v filmu odvijajo v logičnem zaporedju. Življenje v filmu ni prikazano kaotično, ampak v ravnovesju, pri čemer se vsi problemi na koncu razrešijo. Ljudje tako nezavedno uporabljajo film kot sredstvo interpretacije svojih življenjskih situacij (Haley 1952, 365–366). Člani občinstva obiskujejo kino, da bi lahko v filmu opazovali vzorce vedenja in odnosov. To je poučna situacija, v kateri se posamezniki znajdejo, proces učenja pa je omogočen skozi identifikacijo občinstva z liki, ki poteka popolnoma na nezavedni ravni (Haley 1952, 368).

Občinstvo tako ni pasivno, ampak je aktivno. Tako naj bi bilo tudi splošno znano, da ljudje obiskujejo kino bolj pogosto in v večjem številu med ekonomskimi krizami in vojnam, saj so to obdobja dvomov in napetosti. Ljudje hodijo v obdobjih krize v kino, saj je to njihovo sredstvo interpretacije in bodo zato tudi manj selektivni pri izbiri filmov kot v katerem koli drugem obdobju (Haley 1952, 373). Lazarsfeld tudi razlaga povezavo med starostjo občinstva in obiskom kina. On predlaga, da je razlog, da mladi pogosteje obiskujejo kino kot starejši, ta, da imajo mlajši več prostih večerov in obisk kina pomeni predvsem družabno aktivnost, s pomočjo katere ustvarjajo medsebojne družbene vezi (Lazarsfeld v Haley 1952, 373). Poleg

tega pa jim filmi pomagajo ustvarjati interpretacije, za katere so bili prej zadolženi starši in kulturne tradicije. Mladi so bolj kot vse druge generacije izpostavljeni številnim odločitvam, protislovjem in družbenim normam ter se pogosteje soočajo s čustvenimi problemi, zato ni čudno, da se mladi v večjem številu obračajo na kino, ko dosežejo starost, ko morajo nastopiti kot neodvisne osebe in izbrati način življenja (Haley 1952, 374).

5 ŠTUDIJA PRIMERA: PRIMERJAVA DVEH GENERACIJ V OBISKOVANJU KINA

5.1. Metodološki oris raziskave

Vprašanje, ki si ga zastavljam skozi celotno diplomsko nalogo, je ta: »Zakaj ljudje hodijo v kino?« Zanima me, kaj ljudi še vedno množično žene v kino, čeprav si je s pomočjo današnje tehnologije mogoče ogledati film praktično kjer koli in kadar koli (na televiziji, internetu, preko telefona ali tablice itd.). Razumljivo je, zakaj so ljudje v kino hodili včasih, ko televizija še ni bila toliko razširjena in je kino predstavljal nekaj novega. Menim, da ljudje hodijo v kino iz različnih razlogov, ki presegajo razlog, da hodijo v kino samo zato, ker jih zanima vsebina filma. Kino ljudem ponuja še bistveno več. Kino je dogodek, je družabna izkušnja.

V nalogi me bo zanimalo, kako se je spremenila kino kultura skozi čas. Spraševala se bom, kakšen pomen je imel kino za ljudi nekoč in kakšnega ima danes, torej na kakšen način so se spremenili pomeni obiskovanja kina. Iskala bom razlike ter podobnosti v obiskovanju kina, zanimali me bodo tudi motivi, razlogi, ki so vodili posameznike k obiskovanju kina nekoč, in kakšni so ti v današnjem času ter kakšne zadovoljitve jim kino ponuja. To so obenem tudi moja raziskovalna vprašanja.

Čeprav se je večina raziskav rab in zadovoljitev osredotočala na to, kakšno zadoščenje občinstvu ponuja vsebina filma, pa se bom jaz v nalogi osredotočila na samo dejanje obiskovanja kina in na družbeni kontekst, ki spremlja ta dogodek. Vsebina filmov, ki se predvajajo v kinematografih, me ne bo zanimala, saj bi to zahtevalo bolj obširno raziskavo. Bi bilo pa seveda relevantno, saj sta film in kino med seboj povezana. Ljudje hodimo v kino tako zaradi določenega filma, ker nas zanima vsebina filma, kot tudi zaradi dogodka, ki ga kino predstavlja (npr. druženje).

Menim, da je najbolj primerna metoda, s katero bom pridobila odgovore na svoja vprašanja, prav poglobljeni intervju, saj bom le tako dobila celosten vpogled v spomine posameznikov oz. posameznic in s tem pridobila predstavo o praksah obiskovanja kina. V nasprotju s kvantitativnimi raziskavami, ki zavzemajo odgovore »tukaj in zdaj«, pa odgovori, pridobljeni s kvalitativnim raziskovanjem, z intervjuji, vključujejo še sam kontekst in zgodovinskost dejanj. Poglobljeni intervju je v bistvu neke vrste pogovor, pri čemer imamo dostop do skritih občutij, vedenj in prepričanj, ki se jih intervjuvanci niti ne zavedajo oz. so le na pol razviti v njihovi zavesti (Berger 1998, 55). Se pa pojavljajo tudi težave pri tovrstni metodologiji, saj je lahko sogovorec sramežljiv oz. ni voljan podajati odgovorov iz takšnih ali drugačnih razlogov, zato je možno, da izpraševalec ne dobi informacij, ki jih išče (Berger 1998, 56). Glavna naloga izpraševalca je, da aktivno posluša intervjuvanca. Pozoren mora biti na sam potek pogovora, na to, kar je povedano, in na tisto, kar ni, saj je poleg verbalne pomembna tudi neverbalna govorica. Izpraševalec tekom pogovora postavlja relevantna vprašanja, ki si jih že vnaprej pripravi, ter se odziva na respondentove odgovore z dodatnimi vprašanji in tako vodi pogovor v različne smeri (Yeo in drugi 2014, 184–185). Pri tem lahko dobimo nepričakovane informacije, ki jih z drugimi metodami ne bi mogli pridobiti. Problem pa se pojavi, ko intervjuvanci pogosto ne znajo obrazložiti, zakaj je nekaj tako, kot je, oz. ne znajo dati pomena stvarim in svojim dejanjem (Berger 1998, 57–58). Pomembno je, da podatke zajamemo v njihovi prvotni obliki, zato je pomembno, da pogovor snemamo, saj je za poglobljeni intervju pomembno tudi to, na kakšne jezikovne načine se respondent izraža (npr. v narečju, slengu) (Yeo in drugi 2014, 184). Poleg tega si moramo zapisati tudi demografske podatke naših respondentov, kot so spol, socio-ekonomski razred, izobrazba itd., saj je pomembno, da so si sogovorniki med seboj podobni v nekaterih značilnostih in jih tako lažje uvrstimo v določene kategorije (Berger 1998, 59–60). Kar je pa najbolj pomembno, je to, da smo nevtralni in da svojim sogovorcem ne vsiljujemo svojih lastnih mnenj in ne sprašujemo vprašanj, ki vodijo do odgovorov, ki jih želimo pridobiti (Berger 1998, 61).

Naj poudarim, da moj namen ni, da bi zadeve posploševala, temveč da bi zajela nek skupek individualnih zgodb in jih nato primerjala. V vzorec bom vključila tako starejšo kot tudi mlajšo populacijo, nato pa bom primerjala pričevanja med seboj ter poskušala potegniti neke vzporednice ali pa razlike v praksah obiskovanja kina. Zanimale me bodo konkretne prakse ljudi, torej le določeni primeri, ki jih bom intervjuvala. Tako sem v vzorec zajela deset ljudi iz urbanega okolja Ljubljane in bližnje okolice. Vzorec sem razdelila na starejšo generacijo, kamor spadajo respondenti, stari od 57 do 91 let, ter na mlajšo generacijo, kamor spadajo

respondenti, stari od 23 pa do 30 let. V vzorec mlajše generacije spadajo štiri ženske in en moški. Najmlajša respondentka je stara 23 let, dve sta stari 24 let, ena 25 let in en respondent je star 30 let. V vzorec starejše generacije pa sem zajela tri ženske in dva moška. Dva respondentata sta stara 57 in 64 let, medtem ko so tri respondentke stare 59, 91 in 66 let. Za takšno starostno razdelitev starejše in mlajše generacije sem se odločila z vidika razvoja kina in je ne moremo v enaki meri aplicirati tudi na druge medije, saj imajo ti drugačen kulturno-zgodovinski kontekst. Tako sem poskušala pri starejših respondentih zajeti predvsem prakse obiskovanja kina na prelomu iz 50. v 60. leta, ko je kino v obiskovanju doživel svoj vrhunec in tudi drastični padec s prihodom televizije. Medtem ko sem pri mlajših želela izvedeti o njihovih izkušnjah z obiskovanjem kina v obdobju digitalnih medijev ter multipleksov. Intervjuji so potekali na domovih intervjuvancev, saj sem le tako lahko izključila vse moteče dejavnike, poleg tega pa so se respondenti tam počutili najbolj udobno in domače. Pred intervjujem sem vsem intervjuvancem razložila, kakšen sta namen in pomen pogovora, ki sledi, ter jim razložila postopek izvedbe intervjuja. Na željo respondentk in respondentov, da bi radi ostali anonimni, sem intervjuje z mlajšimi predstavniki označila z A, B, C, Č, D, intervjuje s starejšimi pa sem oštevilčila od 1 do 5. Intervjuje sem opravila v mesecu maju leta 2015 in so trajali povprečno od 20 do 25 minut. Vse intervjuje sem posnela in kasneje transkribirala⁹.

5.2 Generacija klasičnih medijev in manjših kinematografov

5.2.1 Rabe in kontekst

V pogovoru z najstarejšo respondentko, ki se spominja, kakšna je bila situacija glede obiskovanja kina pred, med in po drugi svetovni vojni, sem izvedela, da so še pred vojno predvajali veliko ameriških pa tudi nekaj avstrijskih in italijanskih filmov, vsi pa so imeli podnapise prevedene v slovenščino. Tu pa tam so se pojavili kakšni barvni filmi, povečini pa so bili še vedno črno-beli. Spominja se, da je bilo občinstvo v takratnem času zelo heterogeno. Na predstave so se zgrinjali tako mladi kot tudi starejši obiskovalci, saj je bil kino takrat še vedno razmeroma nov pojav in ena izmed redkih pristočasnih aktivnosti, ki so se odvijale na javnem prostoru: »O, ne, takrat so pa zelo veliko hodili tudi starejši v kino. Mladina takrat ni toliko hodila v kino, a ne. Ker, recimo, jaz tam do enega petnajstega leta, tudi nekateri filmi niso bili dovoljeni otrokom. Ker veste, to je bilo tako, mi zvečer, kot šolarji, nismo smeli biti

⁹ Transkripcije intervjujev so v prilogah.

zunaj. Ob osmih smo mogli biti doma. Takrat ni bilo tako svobodno, da bi tako okoli hodili« (oseba 4, 2015).

Otroci in mladina so v tistem času hodili na zgodnejše predstave, predvsem za konec tedna, ko so predvajali filme s primernejšo vsebino za mlajše. Poleg tega pa jim vzgoja ni dopuščala, da bi hodili na kasnejše predstave. Tudi v času druge svetovne vojne, ko je bila respondentka že skoraj polnoletna, niso smeli zahajati na pozne predstave, saj so bile takrat odrejene drugačne omejitve, ki so omejevale tudi družabno življenje: »Med vojno je bil pa tudi obisk kina, ampak takrat je bila policijska ura. Najbrž so bili kini samo do tri čert na osem ali do pol osmih, ker je bila potem ob osmih policijska ura« (oseba 4, 2015). Poleg tega pa so bile ženske na nek način ločene od nekaterih javnih prostorov, ki so bili takrat v domeni moških: »Od doma smo šli lepo v kino, pa spet nazaj domov. Takrat ni bila navada, takrat ena punca ni smela kar v lokal it. /.../ Ja, pa tudi potem, ko je bila vojska, nismo nič okoli hodili, pa zatemnitve so bile, pa vse tak« (oseba 4, 2015).

Ker je bila Slovenija v času vojne najprej pod okupacijo Italije in kasneje Nemčije, so posledično v kinematografih predvajali italijanske in nemške filme. Tudi po koncu vojne, vse do informbiroja, se respondentka spominja, da niso šli velikokrat v kino. Šele kasneje so začeli pogosteje obiskovati kino, vendar pa so takrat predvajali predvsem sovjetske filme, kar občinstvo ni toliko privlačilo, saj je bilo to del propagande: »Prva leta po vojni smo zelo malo v kino hodili zaradi tega, ker so bili sami ruski filmi. Pa samo od vojske pa tak. Po vojni smo pa zelo, zelo malo hodil v kino. Vsaj prva leta, takrat do informbiroja pa še pol. Pol, kasneje smo malo več hodili v kino« (oseba 4, 2015). Na splošno pred in v času vojne obisk kina ni bil pogost, saj je bil kino razmeroma drag. Po koncu vojne so se cene vstopnic sicer pocenile, vendar je vojna terjala svoj delež tudi s finančnega vidika in si ljudje velikokrat niso mogli privoščiti vstopnic za kino: »Pol se spomnim med vojsko, ko sem imela fanta, da sem šla kakšenkrat, ampak to je bilo tudi redko, ker tudi denarja ni bilo. To so bili veliki izdatki. Pa danes, ko hodijo na drink, pa ne vem, kaj še vse, včasih smo šli v Tivoli na sprehod« (oseba 4, 2015).

Preostali starejši respondentje pa so začeli ravno dobro zahajati v kino, ko je bila obiskanost kina najštevilčnejša, torej na prelomu iz 50. v 60. leta. V tistem obdobju je imelo tudi največ kinodvoran odprta svoja vrata in filmi so se menjavali večkrat na teden, če ne celo dnevno: »Jaz sem hodila zelo pogosto v kino. Kot otrok seveda vsak teden. Potem, ko sem bila

starejša, pa smo šli v Ljubljano. /.../ Jaz sem bila vsak teden, včasih tudi dvakrat. Vsak dan je bil drug film. /.../ Včasih sta bila celo dva, recimo je bil ob štirih pa šestih kakšen, pa pol zvečer ob osmih pa drug film« (oseba 1, 2015). Kljub temu pa po mnenju naslednjega respondenta kino ni bil ravno poceni: »Jah, če se je dalo tudi na štirinajst dni. Bi tudi na en teden hodil, če bi bil denar. Tudi je bil kar drag kino, ni bil tako poceni. Je bil tako, kot bi rekel zdaj deset evrov v primerjavi« (oseba 2, 2015). Vendar so kljub dragim vstopnicam hodili relativno pogosto v kino. K veliki obiskanosti so pripomogli tudi ameriški filmi, ki so ponovno zavzeli slovenski trg in so bili takrat zelo popularni tudi zaradi tega, ker so predstavljali drugačnost od sovjetskih filmov, ki so se jih gledalci že naveličali. Predvsem so takrat predvajali večinoma ameriške vesterne, ki so v tistem času dosegli svoj vrhunec: »Takrat so bili popularni kar teli ameriški filmi in razni vesterni, kriminalke. Dosti je bilo tega. Pa običajno je bilo tako, da si moral kar čakati v vrstah za karte, tako da je to kar trajalo« (oseba 3, 2015).

Da je bil kino res popularna prostočasna aktivnost, velikokrat omenijo respondenti v svojih odgovorih. Čeprav so bile filmske predstave vsak dan, pa dolge vrste pred blagajno niso bile redkost: »Dvorane so bile polne, recimo, v Komuni, če je bil kakšen popularen film, smo čakali za karte v vrsti ne vem, kje zunaj. Pa ko si prišel pred blagajno, pa je kart zmanjkalo, tudi to se je zgodilo. Tako je bil kino takrat popularen, ker so bili tudi dobri filmi pa lepe dvorane« (oseba 1, 2015). Največkrat so ljudje hodili v kino ob sobotah in nedeljah, vendar ko je prišel kakšen popularen film v kinematografe, so čakali tudi po več tednov, da so si ga lahko sploh ogledali: »Tudi čez delavnik ti nisi mogel, če je bil kakšen dober film, ti nisi mogel dobiti kart, to je bilo razprodano. Pol proti koncu, to zdaj ne morem točno povedati, ampak tri tedne je sigurno igral isti film vsak dan, a ne. Tako da kakšnih štirinajst dni je bilo to skoz razprodano, pol si pa že dobil. Pol se je pa že zamenjal film« (oseba 5, 2015). Sčasoma pa je popularnost kina začela upadati. Ko je televizija postala bolj razširjena in si jo je lahko privoščilo vedno več gospodinjstev, je kino udeležba drastično upadla: »Tisto, kar me je zanimalo, sem po televiziji gledala, tudi želje nisem imela pol več za kino« (oseba 5, 2015). Še ena respondenka poda pomembno opazko o tem, da je televizija v večji meri odvzela občinstvo kinematografom. S tem, ko ljudje niso več toliko zahajali v kino ali pa vsaj ne tako pogosto, kot so včasih, je izginila tudi družabnost. Kino je pred tem veljal za družaben dogodek, ko so se ljudje družili pred in po filmu. Interakcija je potekala že samo s tem, ko so stali v vrstah: »Pa tudi vrste so bile za v kino. Ja, tako je, takrat televizije ni bilo. Televizija je ogromno pobrala. Televizija je pobrala kino in družabnost« (oseba 4, 2015).

5.2.2 Motivi in gratifikacije

Ob pregledu intervjujev s posamezniki iz starejše generacije sem izluščila nekaj motivov, ki so spremljali obisk kina v preteklosti. Prvi motiv oz. razlog za obisk kina je bil ta, da so ljudje bili na tekočem z informacijami. Včasih so novice o dogajanju izvedeli prav v kinu, kjer so pred filmom vedno predvajali t. i. tednike:

O, ja, po vojni so bile še novice, ja. Tedniki so bili. Od Tita pa vse, kar se je dogajalo, od politike pa razna zasedanja centralnega komiteja, pa take stvari. To je bilo vse v teh dnevnikih. Ker zdaj je to čisto nekaj drugega. Zdaj vidimo te novice preko televizije, takrat pa, če si hotel kaj izvedeti, si spremljal pred filmom, kaj se je dogajalo. To so bile novice iz cele Juge, ne samo pri nas (oseba 4, 2015).

Ker televizija še ni bila razširjena v tolikšni meri, so prav na tak način izvedeli, kar se je takrat aktualnega dogajalo, pa čeprav so povečini predvajali le dobre novice, saj je bil to del politične propropagande. Tako je bil kino takrat nekakšen predhodnik televizijskega dnevnika, kot ga poznamo danes: »Tisti kino, to je bilo res. Ne razvedrilo, ampak da si videl, kaj se dogaja tako, a ne. Saj takrat so že začele prihajati ene televizije, ampak ne vem, a je bilo to 1965. ali 1968. leta, ampak so že. Ampak tudi programi še niso bili takrat, je bil samo jugoslovanski program, tudi poročila v bistvu. Saj pol so naredili slovenski, ampak, ja, kino je bil tisti, kjer si zvedel, kaj se dogaja« (oseba 5, 2015).

Drugi motiv oz. razlog za obisk kina je bila vsebina filma, kar izrecno poudari ena respondentka, ki je najraje hodila v kino sama: »Meni je bil kino zato, da grem gledat. Zaradi tega sem pa hodila raje sama, kakor pa še s kakšnim, da bi dobil kakšne ideje pa tam po meni plezal. Jaz sem šla v kino z namenom, da bom jaz ta film videla. Saj sem šla tudi dvakrat ali pa trikrat gledat iste filme, ker me je zanimalo« (oseba 1, 2015). Takrat ni bilo neobičajno, da so šli isti film gledat večkrat. Redkokdaj je bil obisk kina spontana odločitev, četudi je bila to odločitev v zadnjem trenutku. Navadno je bilo tako, da so si pred ogledom filma vedno pogledali, kakšen film gredo gledat. Tako so že samo na podlagi opisa izvedeli, ali je film dober ali ne. Če je bil kakšen film res popularen, so zanj povečini izvedeli kar od ust do ust:

Vsak dan je bil drug film. Tako da sm jaz v ponedeljek zjutraj, preden sem šla na Resljevo, sem šla tam mimo, vzela list papirja pa sem si napisala, kateri filmi so pa kater mi je zanimiv, pa sem si pol tisti dan izbrala, vsaj enkrat, če ne dvakrat v tednu, ker je bil pa vsak dan drug film. /.../ Pa fajn je bilo zaradi tega, ker je bilo napisano, kater film, kdo je režiser, katerega leta je bilo, ali je to črno-bel, potem žanr je bil, a je bil to, ne vem, romantični ali je bila to komedija ali je bila drama. Vse je tako pisalo, tako da si točno vedel, kaj lahko pričakuješ od tega filma (oseba 1, 2015).

Najpomembnejši motiv, ki ga respondente poudarjajo, je druženje, ki so ga kompenzirali z ogledom filma. Kino je predstavljal družabni dogodek, ki sta ga spremljala dogajanje in druženje pred in po filmu v kakšni kavarni ali pa na sprehodu. Tovrstna druženja so večkrat spremljali tudi pogovori o ogledanem filmu:

Če smo šle, recimo, s sošolko, smo se včasih zmenile pa smo šle prej na kafe, pol smo šli pa v kino, pa pol po kinu smo šli spet na kakšen kafe pa smo debatirali o filmu. Včasih je bilo veliko več pogovorov o tem, so se ljudje pol pogovarjali o filmu. Kino je bil takrat dogodek, ni bilo tako, ko kar nekam greš. To je bil nek dogodek, ko si se, recimo, pripravil, tudi oblekli smo se tako za kino kot za gledališče (oseba 1, 2015).

Tudi naslednji respondent poudari, da je bil obisk kina hkrati tudi druženje in se ne spominja, da bi šel kdaj sam v kino. Zanimivo je to, da tisti, ki so šli v kino sami, so šli bolj zaradi tega, ker jih je zanimal sam film, medtem ko tistim, ki so šli z družbo, sama vsebina ni bila tako pomembna oz. je bil film bolj kot ne izgovor za druženje ter za zapolnitev prostega časa: »Zato, ker je bilo to tudi druženje, a ne, in ni bil sam smisel nekega ogleda filma, ampak bolj druženje. Bolj kot nek tak dogodek, da se je neki dogajalo preko vikenda. Da bi me toliko zanimal film, da bi šel sam, to ne« (oseba 3, 2015). Ni bilo redko, da so šli respondente sami v kino, vendar je kino vseeno veljal za družabni dogodek, velikokrat pa so obisk kina izkoristili tudi za zmenke: »V glavnem s kakšnim prijateljem ali pa tudi sam ali pa tudi s kakšno prijateljico (smeh). Normalno. Sem jo pod roko peljal, prav ponosno« (oseba 2, 2015). Kino je ponujal parom določeno mero zasebnosti, poleg tega pa je bil kino idealen za druženje tudi zaradi tega, ker se kaj drugega ni dosti dogajalo oz. ni bilo drugih alternativ za druženje: »Več ali manj se kaj dosti drugega ni dogajalo. V bistvu je bil kino, potem je bilo, recimo, drsališče, kakšen disko ... To je bilo pa tudi vse, kar se je dogajalo. Dve, tri izbire si imel, kar se je dogajalo. Preprosto ni bilo nekih drugih dogodkov, kamor bi lahko šel« (oseba 3, 2015).

5.3 Generacija digitalnih tehnologij in multipleksov

5.3.1 Rabe in kontekst

Pred odprtjem kinocentra Kolosej v nakupovalnem središču BTC so obstajali manjši kini, ki so bili razpršeni po celotni Ljubljani. Po letu 2011, z odprtjem kinocentra Kolosej, pa so obiskovalci začeli množično hoditi v Kolosej, manjši kini pa so začeli zapirati svoja vrata ali pa so spremenili svoj prvotni namen. Ko je minilo začetno navdušenje nad Kolosejem, je sčasoma začel tudi Kolosej beležiti upad števila obiskovalcev, k temu pa je še do pred kratkim dodatno pripomogel spor z Blitzem. Tako Kolosej ne predvaja več toliko najbolj popularnih

in oglaševanih filmov, ki so provabljali množice obiskovalcev, kar opaža tudi naslednji respondent: »Se mi zdi, da se je v zadnjem letu malo spremenil tale trend hoje v kino, tudi zaradi specifičnih razmer v Ljubljani, ker v Koloseju pač ni več vseh tistih, mogoče najbolj zanimivih filmov ali pa vsaj najbolj spropagiranih« (oseba A, 2015). Dokler se spor z največjim distributerjem filmov ne bo razrešil, se občinstvo obrača drugam, da bi videlo najbolj popularne filmske hite. Pričakovala bi, da bodo zaradi tovrstne situacije ljudje pogosteje hodili v kino v mestno središče, vendar pa se zdi, da intervjuvanci raje, kot da bi obiskali manjše kinodvorane, gredo v bližnje kinocentre, npr. v Kranj:

Kolosej, ampak drugače zdaj Kolosej sploh nima več teh ful filmov. Vse kar je takega, kar se spleča pogledati pa iti v kino pa dati pet evrov, je v Kranju. Tako da Kolosej, se mi zdi, da čisto propada, drugače tako dejansko. Ne vem, jaz ne vem, kdo bi dal več kot pet evrov za to, da sediš na strganem zicu, sicer tisto so zdaj kao mal popravili, pa to. Pa filmi, ki v bistvu sploh niso toliko top hit, ali kako naj rečem (oseba D, 2015).

Morda tiči razlog tudi tu, da v manjših kinodvoranah v centru Ljubljane ne predvajajo tovrstnih popularnih filmov, ki si jih publika tako želi videti, ampak predvajajo alternativne filme, ki privabljajo predvsem zelo specifično občinstvo. Čeprav v nekaterih manjših kinih predvajajo tudi tovrstne popularne filme (npr. kino Komuna), pa se posamezniki največkrat ne spomnijo, da bi si šli ogledat film v kino, ampak si ga raje pogledajo doma, kar tudi odlično opiše intervjuvanka z naslednjimi besedami: »Ta Kinodvor, to se pa tudi premalokrat spomnim v bistvu, sploh nimam toliko v zavesti ta kino. Prej pogledam film na internetu, to je moja reakcija« (oseba C, 2015). Običajno je tako, da gredo posamezniki v manjša kina gledat nekaj zelo specifičnega, ali ko se dogajajo različni filmski festivali v Ljubljani, npr. Liffe, Animateka, ki imajo zelo svojevrsten program.

Eden izmed razlogov, zakaj se intervjuvanci raje poslužujejo večjih kinocentrov, je tudi ta, da je bolj udobno in nimajo težav s parkiranjem avtomobila: »Mogoče je predvsem problem to, da poleg tega, da ni glih velika filmska izbira v teh manjših kinih, da kadar se vrtijo enaki filmi kot v Koloseju, je enostavno bolj priročno iti v Kolosej, zame osebno, ker nimam težav s parkingom« (oseba A, 2015). Intervjuvanec omeni, da v manjših kinih ni tolikšna izbira filmov ob istem času, ker so običajno seveda opremljeni samo z eno kinodvorano. Medtem ko večji kinocentri ponujajo ob istem času veliko izbiro filmov na enem mestu. Vendar pa, kot opaža mlajši respondent, nosijo manjši kini v mestnem središču v sebi neko posebno vzdušje: »Čeprav moram pa reči, da imajo ta manjša kina nek poseben čar. Vsaj zame mi je lepše iti v kino kam v center kakor pa v Kolosej. Predvsem zaradi drugačnega vzdušja pa tudi publika je

drugačna, kar je pri kakšnem filmu kar precej vredno« (oseba A, 2015). Pomembna opazka, ki jo intervjuvanci opažajo, je ta, da se občinstvo v večjih kinocentrih precej razlikuje od tistega v manjših kinih, v katerih naj bi bila drugačna kultura obnašanja. V večjih kinocentrih obstaja večja možnost, da te bodo drugi motili pri ogledu filma. Posledica tega je najverjetneje v starostni razliki občinstva. Medtem ko hodijo v Kolosej bolj mladi, najstniških let, pa v manjše kine zahajajo že malo starejši, ki jih zanimajo alternativni filmi in ne toliko »mainstream«, popularni filmi. Njihovo mnenje je, da v manjših kinih predvajajo filme z bolj kvalitetno vsebino:

Se mi zdi, da sploh v teh manjši kinih, kot je kakšen Kinodvor, da je boljša kvaliteta, bolj osebno je pa tudi s prijatelji smo zmeraj bili bolj za te filme pa smo zmeraj šli bolj v to smer pa tudi ni takšne gužve. V Koloseju naletiš na svašta. Pol tam sediš v dvorani pa se en pogovarja za tabo pa kokice mečejo sem in tja. Čisto druga izkušnja je v kinih, kjer je bolj resna scena, kakor pa nekje, kamor grejo vsi mulci (oseba B, 2015).

Ta respondentka poudarja, da ji obisk manjšega kina ponuja bolj osebno, nostalgično izkušnjo, medtem ko druga respondentka opaža še en vidik. V Koloseju je obisk kina množičen in imajo zato obiskovalci večjo stopnjo anonimnosti, medtem ko v manjših kinih obiskovalci bolj izstopajo in so zato bolj prepoznavni: »Ne vem, ta manjša kina, pač, vse je tako manjše in pol precej bolj izstopaš. Recimo, v Kolosej lahko pridejo trije mulci in se cel film derejo in jim nobeden ne bo nič naredil. Pol prideš pa v kakšen ta manjši kino, so pa vsi takoj, prec k tebi obrnjeni. /.../ Pač bolj, tako, se gledališču približa. Kakšen Kolosej je pa tako tisto masovno, a več« (oseba D, 2015).

5.3.2 Motivi in gratifikacije

Večina intervjuvancev iz mlajše generacije poudarja, da zadnje čase zelo malo obiskujejo kino. Če gredo v kino enkrat na mesec, je to že precej pogost pojav. Respondenti omenijo, da dandanes praktično ne obiskujejo kino oz. je preteklo že veliko časa, odkar so bili nazadnje v kinu: »Zdaj v bistvu zmeri manj. Včasih sem, sploh tam srednja šola, smo večkrat šli kakšne filme gledat, predvsem v Koloseja. Zdaj pa, če je kaj, kakšen Kinodvor, Kinoteka, ampak tako zelo redko, mogoče dvakrat, trikrat na leto« (oseba B, 2015). Opaziti je premik od obiskovanja kinocentra Kolosej v mlajših, najstniških letih, k pogostejšemu obiskovanju manjših kinematografov v zdajšnjem obdobju, ko so respondenti že malo starejši. K temu zelo prispeva zanimanje za drugačno zvrst filmov, ki se z odraščanjem spreminja. Intervjuvanci so najbolj pogosto obiskovali kino v najstniških letih, torej konec osnovne šole in začetek

srednje šole. Kino je predstavljal nekakšen ritual, ki so se ga posluževali ob petkih zvečer. Kino je predstavljal eno izmed prostočasnih aktivnosti, kamor so zahajali zaradi zabave in druženja s sovrstniki: »Ja, bolj pogosto, amm, predvsem v Koloseja, sploh tam začetek srednje šole. Tudi je bilo druženje to, pa takrat sem imela eno kolegico, ko sva kar pogosto šli. Skoraj vsakič drugič, ko sva se videli, sva šli v kino. Postala je to neka najina rutina, ali kaj, in sva šli gledat vse, tudi trapaste filme, dobre filme, pač, kar je bilo, pa kar sva slišali, da je kolikor toliko okej« (oseba B, 2015). Kino je predstavljal legitimno zabavo za mlade, mlajše od 18 let, ki so si jo lahko privoščili ob petkih zvečer, ko so jim starši dovolili, da gredo sami ven s prijatelji in so tako lahko bili za kratek čas samostojni: »V osnovni oziroma konec osnovne, to je bila pa stvar, ki smo jo počeli ob petkih zvečer. /.../ S sedmko, z busom si šel tja pa nazaj, od doma sem imela prevoz, mami pa očija ni skrbel« (oseba Č, 2015). Čeprav je Kolosej precej bolj oddaljen od mestnega središča in zaradi tega tudi odročen za mlade, ki še nimajo svojega lastnega prevoza, pa so kot najstniki vseeno raje hodili tja na predstave, kot pa v kino v centru Ljubljane, kjer predvajajo čisto drugačne zvrsti. Tako je bil eden izmed razlogov, zakaj so v najstniških letih tako pogosto obiskovali kino, tudi ta, da so zapolnili svoj prosti čas ob petkih zvečer. Kakšne filme so takrat gledali, ni bilo toliko pomembno v primerjavi z današnjim časom, ko se bolj skrbno odločijo, kateri film bodo šli gledat: »Zdaj, v tem času, bi definitivno prej pogledala doma, pa tako, a ne. Včasih je bilo pa kar velikokrat na licu mesta ali pa pogledaš doma na hitro malo« (oseba D, 2015).

Drugi zelo pomemben motiv za obisk kina je druženje. Večina respondentov se je prvič seznanila s kinom v družbi staršev, z družino. Kino je predstavljal družinski dogodek, ko so se zbrali vsi člani družine in počeli nekaj skupnega: »Spomnim se, da smo čakali na karte, pa spomnim se notri kavarnice, ampak ne spomnim se niti same dvorane, niti filmov. Očitno že ni bilo toliko zanimivo (smeh). Bolj je bil pomen na obisku kina kot nek družinski dogodek in druženje« (oseba B, 2015). Večina intervjuvancev je priznala, da nikoli niso šli v kino sami, temveč so se vedno udeležili filmske predstave v družbi prijateljev, družine, partnerjev itd. Tako obisk kina kompenzirajo z druženjem. Včasih si posamezniki vzamejo čas za druženje še pred kino predstavo ali po njej, včasih pa tudi ne:

Verjetno tudi zato, ker hodimo na kasnejše predstave in potem gremo po predstavi takoj domov. Kdaj pa kdaj smo takole pred predstavo šli na kakšno pijačo, čeprav je to po navadi odločitev v zadnjem momentu, uro pred predstavo, tako da si po navadi ne vzamemo časa za to dodatno pijačo, za druženje. Običajno gremo samo na predstavo in je to hkrati tudi neko druženje (oseba A, 2015).

Mlajši intervjuvanci so enoznačno odgovorili, da si danes, če že gredo v kino, še pred obiskom pogledajo, kaj bodo šli gledat, kateri film. Torej je za intervjuvance zelo pomembno, kaj bodo v kinu gledali, saj lahko potem po ogledu filma debatirajo o njem in to potem predstavlja tudi druženje. Respondetka takole razlaga o svojih motivih za obisk kina:

Za druženje in razvedrilo. /.../ Pomembna je tudi vsebina filma. Nikoli ne bi šla gledat nekaj brez veze samo zato, da greš neki gledat, ker pač prvič daš ti nek denar za to, da lahko to pogledaš, in še fajn je, če ima film neko fajn vsebino, da lahko pol po filmu debatiraš o tem. Saj včasih paše nekaj trapastega gledat, ampak po navadi ne moreš pol neki debatirati. Zelo imam rada, da se po filmu debatira o filmu, da vidiš še, kako so ga drugi dojeli (oseba B, 2015).

Drugi respondent pa navaja, da je njegov glavni motiv za obisk kina predvsem razvedrilo, da se sprosti in odmisli vsakdanje stvari ter mu pri ogledu filma ni treba toliko razmišljati o sami zgodbi filma. S sledečim odgovorom poudari, da za obisk kina zavestno izbere kinocenter Kolosej, v katerem se predvajajo filmi z drugačno, bolj lahkotno vsebino, ob kateri lahko odmisli vse drugo: »Sam hodim v kino bolj tako, za razvedrilo, in ne toliko v smislu za kakšno bolj globljo zgodbo. Večino takih filmov se pa vrti predvsem v Koloseju oz. so bolj teli, bi rekel lahki filmi (smeh)« (oseba A, 2015). Po drugi strani pa ena respondentka navaja, da ji je sama zgodba filma zelo pomembna in si zato pred obiskom pogleda program, ki se takrat predvaja: »Jaz bi si po mojem že vnaprej pogledala, ker ne bi šla kar tako v kino, če bi že šla, ne vem, ker bi me neki res pritegnilo. Tako da, ja, jaz bi šla zaradi vsebine filma in bi si prej pač tudi pogledala, o čem se gre, in tako, in bi se pol na podlagi tega odločila« (oseba C, 2015). Glede na odgovore lahko sklepam, da zdaj, če že gredo v kino, kar pa zadnje čase niti ni tako pogost pojav, bolj skrbno izberejo, kaj bodo gledali. Ko so bili še najstniki in ko so hodili bolj pogosto v kino, jim sam film ni bil tako pomemben. Takrat niso šli s prvotnim namenom, da bodo določen film videli, ampak so bili tu v ozadju še drugi motivi, ki so takrat bolj prevladovali. Motivi za obisk kina so zelo različni, vendar se med seboj venomer prepletajo. Nikoli ne izstopa samo en motiv. Velikokrat kino služi kot sredstvo za druženje, zmenke itd. Pa vendar je obenem pomembna tudi sama vsebina filma. Ljudje niso toliko brezbržni do tega, kaj gredo gledat. Seveda obstaja razlika, koliko smo pozorni na sam film tudi v tem, s kakšno družbo gremo v kino ali gremo v kino sami in ob kakšni priložnosti. Če gremo v kino v družbi enega ali pa več ljudi, običajno delamo medsebojne kompromise pri izbiri filma.

Tudi internet je, tako kot televizija, v veliki meri odvzel občinstvo kinematografom, saj ponuja določeno udobje in prednosti, kar odlično povzame naslednja mlajša respondentka:

Pač, zdi se mi, da zdaj, ko je res toliko na voljo, da lahko doma gledaš, z vsem, kar hočeš, ob svojem času, imaš pavzo, kadar hočeš, ne rabiš tja hodit, mislim, da sploh ni primerjave. Meni se zdi vredno, ko je Liffe, ko so tuji filmi, ki jih ne dobiš na netu oz. ne dobiš podnapisov, ali pa kar koli, pa jih hočeš takoj videti. Edino to sta še dva razloga, zakaj bi šla v bistvu v kino (oseba C, 2015).

Ogled filma doma, preko interneta, omogoča, da si ogledamo film, kadar koli želimo, z vsemi odmori, ki jih potrebujemo, in zato vseeno ne zamudimo niti minute filma. Vendar respondenti navajajo še dva razloga, zakaj se danes pravzaprav še odločijo za obisk kina. Prvi je ta, da se najnovejših filmov ne da takoj pogledati preko interneta. Zato če hočejo videti film takoj, enostavno morajo iti v kino. Čeprav nas danes od naše odločitve, da si želimo nek film ogledati, do samega ogleda loči le nekaj klikov, pa to ni bilo nekaj samoumevnega še nekaj let nazaj. Drugi razlog pa je ta, da kino ponuja drugačne prednosti, ki jih televizija in internet ne moreta ponuditi v tolikšni meri: »Pač v kino greš gledat zaradi tega, ker ti je res kater film hud in hočeš imeti une efekte, pa vse, ker doma glih nimaš toliko hudih zvočnikov, pa to, pa hočeš top kvaliteto slike, in to« (oseba D, 2015). Kinematografi se tehnološko spreminjajo, da bi gledalcem ponudili čim boljše izkušnjo filma ter spodbudili participacijo pri gledalcih. Tako obstajajo dandanes 3D-kina, kina s posebnimi učinki oz. 4D-kina, da bi se gledalci počutili kot, da so sami del dogajanja v filmu. Vendar so glede tega mnenja intervjuvancev zelo enotna. Razen enega respondenta so vse respondentke pokazale manj navdušenja nad tovrstno tehnologijo, saj je po njihovem mnenju bolj kot ne moteča: »Jaz sem bila enkrat. Ta prvič sem bila v tej Areni. Enkrat smo šli, pa, pač, mi ni bilo nekaj všeč, ni se mi zdelo kaj tako posebnega pa tudi pol nisem imela več take želje, da bi šla. Ne vem, tista očala. Niti mi ni bilo tako prijetno za gledat. Nikoli me ni ta 3D neki šokiral« (oseba C, 2015). Tako se po eni strani za obisk kina odločijo prav zaradi teh ojačanih efektov zvoka in slike, po drugi strani pa ne pokažejo preveč navdušenja nad ekstremnimi efekti, ki jih kino še lahko ponudi (3D, posebni učinki). Ena respondentka pa poudari še eno gratifikacijo, ki jo kino lahko ponudi občinstvu: »Niti zaradi vsebine filma niti zaradi druženja, ker se ne pogovarjaš, to ni druženje. Jaz bi rekla kot en tak spomin na stare čase« (oseba Č, 2015). Več respondentov je v svojih odgovorih omenilo, da imajo manjši kini čisto drugačno vzdušje. Tako se zdi, da je sam prostor zelo pomemben pri tem, kakšna bo izkušnja obiskovalcev. Sam prostor in arhitektura kina nista zanemarljiva, saj ponujata občinstvu prav poseben fizični užitek, nekateri kinematografi pa v posameznikih vzbujajo občutek nostalgije.

5.4 Diskusija

S pomočjo analize sem izluščila nekaj motivov oz. razlogov za obisk kina, ki so jih intervjuvanci navedli v pogovoru. Moram poudariti, da se ti motivi prepletajo in nikoli ne izstopa samo en motiv, ki vodi posameznike v kino. Poleg tega pa se motivi spreminjajo glede na starost, glede na to s kom gremo, v kateri kino gremo itd. Od celotnega družbenega konteksta je odvisno, kakšni bodo razlogi za obisk kina in kakšne gratifikacije bo občinstvo s tem pridobilo. Namen rabe medija se spreminja glede na družbene in situacijske kontekste ter družbene stike in odnose, ki se pojavljajo okoli njegove rabe (Sullivan 2013, 123). Čeprav naj bi obstajale psihološke, demografske in kontekstualne spremenljivke, ki vplivajo na potrebe in motive za uporabo medijev (Reinhard v Dervin 2009, 14), sem se jaz osredotočila predvsem na slednje, saj je psihološki izvor potreb težko objektivno preučevati. Tako sem poskušala poiskati podobnosti in razlike v obiskovanju kina pri respondentih, ki spadajo v dve različni generaciji, ki pa jih kljub temu lahko umestim v isto demografsko skupino glede na to od kod prihajajo, glede na njihov socio-ekonomski status, izobrazbo itd. Tako sem prišla do ugotovitve, da se motivi in gratifikacije pri obiskovanju kina med generacijama bistveno ne razlikujejo, morda le v določenih niansah. Kar pomeni, da čeprav se je skozi čas spremenila situacija oz. kontekst, ki je relevanten za obisk kinematografov, spremenilo se je tudi občinstvo, kino kultura in kinematografi (npr. nekateri danes ne obstajajo več, drugi so se odprli). Na nek način so se spremenili tudi filmi, ki se predvajajo, pa se razlogi za obisk kina skozi čas bistveno niso spremenili:

Tabela 5.1: Primerjava gratifikacij med dvema generacijama

Starejši (od 57 do 91 let)	Mlajši (od 23 do 30 let)
Druženje (prijatelji, družina, zmenki)	Druženje (prijatelji, družina, zmenki)
Vsebina	Vsebina
Razvedrilo (zapolnitev prostega časa, pomanjkanje alternativ)	Razvedrilo (zapolnitev prostega časa, sprostitvev)
Informacija (t.i. tedniki, najnovejši filmi)	Informacija (spremljanje najnovejših filmov)
Fizični užitek (estetika dvoran, udobje)	Fizični užitek (občutek nostalgije in posebno vzdušje, efekti)

Tako kot mlajši so tudi starejši respondentje, kot mladostniki hodili v kino predvsem zaradi druženja. Kino je za njih predstavljal družaben dogodek oz. javni prostor, kjer so se lahko

družili in pogovarjali. Med mlajšimi intervjuvanci ni običajno, da bi sami obiskovali kino, ampak gredo vedno z neko družbo – ali je to s prijatelji, družino ali pa hodijo v kino na zmenke. Čeprav je običajno tako, da gremo v kino v družbi, pa je danes obisk kina veliko bolj individualna izkušnja. Celoten kinematografski prostor in kontekst naredita to izkušnjo bolj individualno. Že same kinodvorane so strukturirane tako, da so gledalci do neke mere ločeni med seboj zaradi teme in velikega platna, ki konstantno preusmerja njihovo pozornost. V teoretskem delu sem že omenila, da skušajo že s samo arhitekturo kinematografov spodbuditi pri gledalcih intenzivno senzorično izkušnjo (Recuber 2007, 316). V preteklosti je bil obisk kina veliko bolj družabna izkušnja, ki je spodbudila interakcijo in povezovanje med ostalimi člani občinstva. Po besedah respondentov ni bila redkost, da so ljudje čakali v vrsti, da bi kupili vstopnice. Ljudje so se lahko med čakanjem pogovarjali med seboj, poleg tega pa so se velikokrat dobili še pred ali po kino predstavi in so se tako na nek način družili. Danes pa si, po besedah mlajših respondentov, pogosto ne vzamejo časa, da bi se pred filmom družili s prijatelji, saj se običajno za obisk kina odločijo v zadnjem trenutku. Družili naj se ne bi niti po ogledu filma, saj naj bi večinoma hodili na bolj pozne predstave. Včasih so bile pogostejše prekinitve med samimi filmi, ker se je bodisi strgal film ali pa so bili med daljšimi predstavami omogočeni odmori. Tako so si ljudje lahko že med samim filmom izmenjali nekaj besed, danes pa filmska predstava poteka nepretrgoma in brezhibno, brez kakršnihkoli prekinitev. Sam kinematografski prostor in kontekst, ki zajema obisk kina, tako na nek način spodbujata ali pa omejujeta družabnost.

Ni zanemarljiv še en užitek, ki ga daje kino svojim obiskovalcem. Posamezniki dobijo neko zadoščenje že samo s tem, ko se nahajajo v prostoru. Fizični prostor kina, njegova arhitektura in udobje, ki ga nudi, izzovejo pri gledalcih občutek nostalgije, veliko jih pa govori tudi o posebnem vzdušju oz. čaru, ki ga nosijo predvsem manjši kinematografi. Po drugi strani pa posamezniki in posameznice hodijo v kino zaradi dodatnih prednosti, ki jih kino lahko nudi. Veliko platno, glasen zvok ter celotna situacija nudi gledalcem poseben užitek, ki ga doma ne morejo izkusiti v tolikšni meri. Vendar se večina intervjuvancev nad drugačnimi efekti (3D, 4D-učinki) ne navdušujejo, ampak je to za njih bolj kot ne moteč faktor pri ogledu filma. Opaziti je razliko med obiskom manjših kinematografov in večjih kinocentrov. Ljudje imajo drugačne navade, ko gredo npr. v Kolosej, saj obisk kina povezujejo še z drugimi opravki, največkrat nakupovalnimi.

Tretji razlog, ki ga generaciji izpostavljata je sama vsebina filma. Ena respondentka starejše generacije poudarja, da je obiskovala kino izključno zaradi tega, da bi videla film, ki se je takrat predvajal. Včasih ni bila redkost, da so šli isti film gledati večkrat, kar je v primerjavi z zdajšnjim časom to skoraj nepredstavljivo. Po drugi strani pa so nekateri starejši intervjuvanci odgovorili, da so šli v kino predvsem zaradi druženja in zabave, sama vsebina filma pa je bila bolj postranskega pomena. Ljudje pogosto niso pozorni na to kaj bodo v kino gledali, ampak velja obisk kina za vrsto večernega razvedrila (Ellis, 1992, 25–26) ter za zapolnitev prostega časa. Nikakor ne trdim, da sam film ni imel pomena za gledalce, saj so se običajno pred obiskom skrbno odločili kaj in kam bodo šli gledat določen film. Velikokrat obisk kina in ogled določenega filma kompenzirajo z druženjem in to hkrati predstavlja razvedrilo. Poleg tega pa starejši respondente navajajo še en razlog za takratni obisk kina in to je ta, da drugih alternativ, kjer bi se lahko družili in zabavali obenem ni bilo. Med odgovori sem zasledila še en motiv, ki ga intervjuvanci navajajo. Včasih so novice o aktualnem dogajanju izvedeli prav v kinu, s pomočjo t. i. predfilmov oz. tednikov ki so jih predvajali pred filmom in so bili nekakšni predhodniki današnjih dnevnikov, ki jih lahko spremljamo vsakodnevno na televiziji. Čeprav se jim gledalci niso mogli ravnati, pa so imeli kljub temu velik pomen za njih, saj so bili na ta način informirani o dogajanju.

Po opravljeni analizi poglobljenih intervjujev lahko trdim, da so pri obeh generacijah, ki sem ju preučevala, respondenti kino najbolj pogosto obiskovali, ko so se še šolali (v obdobju konca osnovne šole in začetek študijskih let). Najbolj pogosto so hodili v kino v času srednje šole, ko je obisk kina mladostnikom predstavljal nekakšen ritual, zapolnitev časa ob koncu tedna. Takrat so posamezniki že začeli postajati neodvisne osebe in so se tako lahko družili s svojimi sovrstniki. Na tem mestu je potrebno izpostaviti dvoje opažanj. Po trditvah mlajših respondentov lahko sklepam, da so kot najstniki raje obiskovali kinocenter Kolosej, v zdajšnjem obdobju pa se večkrat odločijo za obisk kina v mestnem središču Ljubljane oz. si film pogledajo kar doma. Ta odločitev je najverjetneje povezana s samim filmskim programom, ki se precej razlikuje. Kot najstniki so najverjetneje gledali tiste popularne, komercialne in najbolj oglaševane filme, sedaj pa se obračajo k drugačnim, alternativnim vsebinam. Kot mladostniki tudi niso bili toliko selektivni do tega kaj bodo gledali, saj so v kino šli zaradi zabave in druženja. Danes pa, če se že odločijo za obisk kina, skrbno izberejo kateri film si bodo ogledali, ne glede na to kateri kinematograf nameravajo obiskati. To se sklada tudi s Kolosejevo raziskavo, ki trdi, da mlajši, stari med 15 in 18 let, hodijo v kino zaradi zabave, medtem ko starejši, stari med 30 in 35 let, pa bolj zaradi tega, ker si hočejo

ogledati točno določen film (Kolosej- Kino trgi in obiskovalci, 2004). Razlog morda leži tudi tu, da je pri mlajših obiskovalcih bolj relevantno to, da so na tekočem z najnovejšimi filmi, ki se v tistem trenutku predvajajo ter imajo enostavno več prostega časa. Medtem ko danes, ko so malo starejši, bolj skrbno selekcionirajo kaj bodo šli gledat, morda zaradi primankljaja časa ali pa zaradi tega, ker kino ne predstavlja edine možnosti in prostora kjer se lahko družijo.

6 SKLEP

Na raziskovalno vprašanje, kako so se spremenili pomeni, motivi in gratifikacije, ki jih občinstvo pridobi z obiskovanjem kina, lahko odgovorim, da se med obema starostnima generacijama bistveno ne razlikujejo. Tako mlajši kot starejši intervjuvanci so hodili v kino zaradi druženja, zaradi same vsebine filmov in zaradi razvedrila. Poleg tega so oboji hodili v kino, da so lahko čimprej videli nekatere najnovejše filme, starejši respondentje pa so z nakupom vstopnice za kino, bili hkrati še informirani o aktualnem dogajanju s t.i. tedniki. Kino naj bi občinstvu nudil še t. i. fizični užitek z udobjem dvoran, efekti, ki jih ponujajo sodobne kinodvorane, ter posebno vzdušje, ki ga manjši kinematografi vsebujejo. Pri obisku kina ne izstopa samo en motiv, saj ljudje hodijo v kino iz različnih razlogov. Razlogi za obisk kina se razlikujejo od posameznika do posameznika, ter od tega v kakšnem kontekstu oz. situaciji se posameznik nahaja.

V splošnem so zgoraj naštetje gratifikacije oz. motivi za obiskovanje kina zelo podobni tistim, ki jih je razvrstil McQuail v svoji tipologiji (glej Tabelo 4.1) in po kateri sem se tudi v večji meri zgledovala. McQuail navaja, da je gratifikacije, kot je informacija, integracija in družbena interakcija, razvedrilo ter osebna identiteta, možno aplicirati na vse medije (McQuail v Reinhard in Dervin 2009, 11–13). Do neke mere je to res in se nekatere gratifikacije, ki so jih navedli intervjuvanci, skladajo z njegovo tipologijo. Tako kino zadovoljuje potrebo po druženju in družbeni interakciji, saj z ogledom filma posamezniki pridobijo osnovo za pogovor. Poleg tega je kino idealen za razvedrilo, saj omogoča sprostitev ter zapolnitev prostega časa. Kino je včasih gledalcem nudil tudi informacije o relevantnih dogodkih ter je poskrbel, da so bili seznanjeni z najnovejšimi filmskimi hiti. Vendar ima vsak medij svojo specifiko. Tako kino nudi še dodatno gratifikacijo t.i. fizični užitek, saj občinstvo uživa že s tem, ko se nahaja v kinematografskem prostoru, saj jim ta ponuja neko vrsto udobja, poleg tega pa nekateri kinematografi nosijo poseben čar.

Za bolj celovito raziskavo, bi se v prihodnje morala osredotočiti tudi na samo vsebino filmov, ki jih posamezniki in posameznice konzumirajo, saj tudi s samo vsebino pridobijo določene gratifikacije. Tako kot McQuail navaja, da mediji nudijo zadovoljitve pri osebni identiteti, ko posamezniki pridobijo vpogled v svoje vedenje ter se lahko identificirajo z drugimi, tako tudi Herzogova navaja, da radijske nadaljevanke poslušalkam omogočajo čustveno sprostitve, sanjarjenje ter za njih predstavljajo vir nasvetov (Herzog 2012, 128–129). Kar je bistveno za to teorijo je to, da gratifikacije ne prihajajo samo iz same vsebine medijskega teksta, ampak naj bi občinstvo zadoščenje dobilo že iz same izpostavljenosti mediju ter iz družbenega konteksta v katerem se nahaja.

V sami diplomski nalogi pa me ni zanimalo samo to, zakaj ljudje obiskujejo kino, temveč tudi kako, na kakšne načine se je spremenila sama kino kultura skozi čas. Poleg tega, da so se spremenili filmi in kinodvorane, pa se je spremenilo tudi občinstvo. Na to je zagotovo vplivala tudi specifična situacija v Sloveniji. Na ljubljanskem območju je zelo izrazita dihotomija med kinocentrom Kolosej, ki se nahaja v suburbanem območju nakupovalnega središča, kjer predvajajo bolj ali manj t. i. komercialne filme, ter med manjšimi kinematografi, ki se nahajajo v središču mesta in ki predvajajo raznovrstne, alternativne vsebine. V skladu s tem se je tudi občinstvo razdvojilo, kar se je pokazalo tudi v intervjujih, Mladi, še posebno pa šolajoči se mladostniki, na splošno hodijo pogosteje v kino. Še posebno ob koncu tedna to za njih predstavlja nekakšen ritual. Morda k tej trditvi pripomore to, da je pri mlajših vedenje in znanje o filmih, zvezdah in žanrih bolj družbeno in kulturno relevantno (Turner 20006, 130–131). Tako mladi iščejo neko stabilnost, gotovost v filmih, saj se nahajajo v obdobju, ki je za njih najbolj kaotično in razburkano, ko se srečujejo z zunanjimi zahtevami (Haley 1952, 374). Da je občinstvo drugačno, se kaže tudi v sami kino kulturi in vedenju gledalcev. V Koloseju tako obstaja večja možnost, da te bodo drugi motili med ogledom filma, v primerjavi z manjšimi kinematografi, kjer je izkušnja, po besedah intervjuvanke, bolj osebna in ni masovna. Včasih, ko kinocentri še niso obstajali, pa so bili manjši kinematografi razpršeni po celotni Ljubljani. Tako je bilo tudi občinstvo zelo heterogeno. Z odprtjem kinocentrov pa se je občinstvo segmentiralo in razdvojilo.

7 LITERATURA

1. Austin, A. Bruce. 1985. *Motivations for Movie Attendance*. New York: Rochester Institute of Technology, College of Liberal Arts Rochester. Dostopno prek: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED255977.pdf> (11. avgust, 2015).
2. Berger, Asa Arthur. 1998. *Media research techniques (second edition)*. London: Sage publications.
3. Briggs, Asa in Peter Burke. 2005 *Socialna zgodovina medijev: Od Gutenberga do interneta*. Ljubljana: Založba Sophia.
4. Campbell, Richard, Christopher R. Martin in Bettina Fabos. 2013. *Media & Culture: Mass Communication in a Digital Age (ninth edition)*. Boston: Bedford/Saint Martin's.
5. Croteau, David in William Hoynes. 2000. *Media Society: Industry, Images and Audiences (second edition)*. Thousand Oaks: Pine Forge Press.
6. Ellis, John. 1992. *Visible Fictions: Cinema: Television: Video*. London: Routledge.
7. Friedberg Anne. 1990. A Denial of Difference: Theories of Cinematic Identification V *Psychoanalysis and Cinema*, ur. E. Ann Kaplan, 36–45. London, New York: Routledge.
8. Geraghty, Christine. 2000. Cinema as social space: understanding cinema-going in Britain, 1947–63. *Framework: the journal of cinema and media* 42. Dostopno prek: <http://web.archive.org/web/20110122045222/http://www.frameworkonline.com/Issue42/42cg.html> (21. julij 2015).
9. Gripsrud, Jostein. 2002. *Understanding media culture*. New York: Oxford University Press Inc.

10. Haley, Jay. 1952. The Appeal of the Moving Picture. *The Quarterly of Film, Radio and Television* 6 (4): 361–374. Dostopno prek: <http://www.jstor.org.nukweb.nuk.uni-lj.si/stable/pdf/1209947.pdf?acceptTC=true> (11. avgust, 2015).
11. Herzog, Herta. 2012. Kaj zares vemo o poslušalkah dnevnih radijskih nadaljevank? V *Mediji in občinstva*, ur. Breda Luthar in Dejan Jontes, 111–136. Ljubljana: Založba FDV.
12. Hiley, Nicholas. 2012. "At the Picture Palace": The British Cinema Audience, 1895–1920 V *Audiences: Defining and Researching Screen Entertainment Reception*, ur. Ian Christie, 25–35. Amsterdam: Amsterdam University Press.
13. Kavčič Bojan in Zdenko Vrdlovec. 1999. *Filmski leksikon*. Ljubljana: Modrijan.
14. Katz Elihu, Jay G. Blumler in Michael Gurevitch. 2012. Posameznikova uporaba množičnih medijev V *Mediji in občinstva*, ur. Breda Luthar in Dejan Jontes, 137–154. Ljubljana: Založba FDV.
15. Kolosej – Kino trgi in obiskovalci. 2004. *Navade obiskovalcev kina: raziskava*. Dostopno prek: <http://www.kolosej.si/trzenje/trgi-obiskovalci-2004/media/raziskava-2004.pdf> (11. maj 2015).
16. Kovarik, Bill. 2011. *Revolutions in communication: media history from Gutenberg to the digital age*. New York: The Continuum International Publishing Group.
17. Lebeau, Vicky. 2001. *Psychoanalysis and cinema: The play of shadows*. London: Wallflower press.
18. Lull, James. 2000. *Media, Communication, Culture: A global approach (second edition)*. Cambridge: Polity Press.
19. Manley, Brian. 2011. *Moving Pictures: The History of Early Cinema*. Dostopno prek: <http://www.csa.com/discoveryguides/film/review.pdf> (7. marec 2015).

20. McQuail, Denis. 1997. *Audience analysis*. Thousand Oaks: Sage publications, Inc.
21. Mulvey, Laura. 2003. Visual pleasure and narrative cinema V *The audience studies reader*, ur. Will Brooker in Deborah Jermyn, 133–142. London, New York: Routledge.
22. Oseba A. 2015. Intervju z avtorjem. Škofljica, 9. maj.
23. Oseba B. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 12. maj.
24. Oseba C. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 14. maj.
25. Oseba Č. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 15. maj.
26. Oseba D. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 18. maj.
27. Oseba 1. 2015. Intervju z avtorico. Logatec, 20. maj.
28. Oseba 2. 2015. Intervju z avtorjem. Ljubljana, 22. maj.
29. Oseba 3. 2015. Intervju z avtorjem. Škofljica, 22. maj.
30. Oseba 4. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 27. maj.
31. Oseba 5. 2015. Intervju z avtorico. Ljubljana, 29. maj.
32. Schimpach, Shawn. 2014. Viewing V *The Handbook of Media Audiences (first edition)*, ur. Virginia Nightingale, 62–85. Wiley-Blackwell.
33. Sullivan, L. John. 2013. *Media audiences: effects, users, institutions and power*. Thousand Oaks: Sage publications.
34. Toulet, Emmanuelle. 1996. *Kinematograf, izum stoletja*. Ljubljana: DZS.

35. Turner, Graeme. 2006. *Film as social practice IV*. London. Routledge.
36. Papacharissi, Zizi. 2008. Uses and gratifications V *An Integrated Approach to Communication Theory and Research (second edition)*, ur. Michael Salwen in Don Stacks, 137–152. New York: Routledge. Dostopno prek: http://tiger.uic.edu/~zizi/Site/Research_files/PapacharissiU%26G.pdf (13. april, 2015).
37. Recuber Tim, 2007. Immersion Cinema: The Rationalization and Reenchantment of Cinematic Space. *Space and Culture* 10 (3). Dostopno prek: <ftp://ftp.itec.uni-klu.ac.at/pub/itec/wiki/mpegrose/trac/pdfs/Recuber.pdf> (7. marec 2015).
38. Reinhard, CarrieLynn D. in Brenda Dervin. 2009. Media Uses and Gratifications V *21st Century Communication: A Reference Handbook*, ur. William F. Eadie, 506–514. Thousand Oaks: Sage publications, Inc. Dostopno prek: <https://study.sagepub.com/sites/default/files/Reinhard%20-%20Media%20Uses%20and%20Gratifications.pdf> (13. april, 2015).
39. Ruggiero, E. Thomas. 2000. Uses and Gratifications Theory in the 21st Century. *Mass communication & society* 3 (1): 3–37. Dostopno prek: <http://www4.ncsu.edu/~amgutsch/Ruggiero.pdf> (11. avgust, 2015).
40. Uršič, Matjaž. 2003. *Urbani prostori potrošnje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://knjigarna.fdv.si/s/u/pdf/107.pdf> (9. Junij 2015).
41. Yeo, Alice, Robin Legard, Jill Keegan, Kit Ward, Carol McNaughton Nicholls in Jane Lewis. 2014. In-depth Interviews V *Qualitative research Practice: A guide for social science students & researchers (second edition)*, ur. Jane Ritchie, Jane Lewis, Carol McNaughton Nicholls in Rachel Ormston, 177–208. Sage publications. Dostopno prek: https://books.google.si/books?id=EQSIAwAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=indepth+interviews+qualitative+research+practice+pdf&hl=en&sa=X&ei=zEkhVbjKJoLqOqmPgZgN&redir_esc=y#v=onepage&q=indepth%20interviews%20qualitative%20research%20practice%20pdf&f=false (5. april 2015)

42. Žun, Klemen in Bojan Bajsič. 2014. *Ljubljana – mesto kina: Gradivo za učitelje in starše Kinobalon*. Ljubljana: Javni zavod Kinodvor. Dostopno prek: http://www.kinodvor.org/media/ljubljana_mesto.kina_pg.pdf (9. Junij 2015).

PRILOGE

Priloga A: INTERVJU Z OSEBO A

Starost: 30 let

Spol: moški

Dokončana izobrazba: gimnazijski maturant

Status: zaposlen

Kraj bivanja: najprej živel v Ljubljani v Šiški, sedaj živi na Škofljici pri starših

Partnerska zveza: da

1. Se spominjaš, kje si bil prvič v kinu in koliko si bil takrat star?

Ja, amm, v bistvu prvih nekajkrat sm biu v Kinu Šiška, amm, predvsem se spomnm očeta, no, čeprov smo bli sigurno skupi tud kot cela družina, amm, pa seveda tud sestra je bla zraven. Šli smo pa gledat, tko, celovečerne risanke, pa to. Amm, mislm, da ena od kasnejših je bla Asteriks in Obeliks v Ameriki, pa še kkšna bi bla, no. V glavnmm kkšne Disneyjeve celovečerne risanke.

Koliko si bil takrat približno star? Hmm, kaj pa vem, pet, šest let.

2. Kaj pa danes? Kako pogosto hodiš v kino?

Amm, v bistvu relativno različno. Se mi zdi, da se je v zadnm letu mal spremenu tale trend hoje v kino, tud zrd specifičnih razmer v Ljubljani, kr v Koloseju pač ni več vseh tistih, mogoče najbolj zanimivih filmov al pa vsaj najbolj spropagiranih. Amm, tko da, ja, no, zadnje leto, dve mejčkn mn, enkrat na mesc al kej takega, prej pa, recimo, dvakrat na mesc nekje v povprečju.

3. Katera kina najbolj pogosto obiskuješ?

Ja, Kolosej nm je na ljubljanskem področju mogoče najbolj priročn, čeprov so tud tisti manjši kini, ampk po svoje so tm po navad zlo specifični programi oziroma se vrtijo zlo specifični filmi. Sam hodm v kino bl tko za razvedrilo in ne tok v smislu za kkšno bl globljo zgodbo. Večino takih filmov se pa vrtil predvsem v Koloseju, oz. so bolj teli, bi reku, lahki filmi (smeh).

4. Obiskuješ kdaj tudi ta manjša kina? Kdaj si bil nazadnje v kakšnem manjšem kinu?

Nazadnje sem bil na Animateki lani, ker moja punca tm mal prostovoljno dela občasno. Sicer pa, kaj pa vem, kkšne dve, tri leta je blo, odkar sem bil nazadnje v kkšnem manjšem kinu. Mogoče je predvsem problem to, da poleg tega, da ni glih velika filmska izbira v teh manjših

kinih, da kadar se vrtijo enaki filmi kot v Koloseju, je enostavno bolj priročno it v Kolosej, zame osebno, ker nimam težav s parkingom. Čeprav morm pa rečt, da majo ta manjša kina nek posebn čar, vsaj zame, mi je lepš it v kino km v centr kukr pa v Kolosej. Predvsem zrd drugačnega vzdušja pa tud publika je drugačna, kar je pri kkšnm filmu kr precej vredn.

V kakšnem smislu? Jah, v Koloseju je bl neka splošna publika, večja možnost, da te motijo med ogledom filma. Amm, medtem ko praktično tega v zadnjih letih nisem doživu v manjših kinih.

5. Si kot najstnik bolj pogosto hodil v kino?

Hmm, kaj pa vem, težko rečm. **Kakšni so bili takrat razlogi za obisk kina? Se kaj razlikujejo v primerjavi z zdajšnjimi?** Amm, ja, tkrt sm hodu predvsem s prjatli oziroma z družbo. Običajno ns je šlo več, amm, vsaj trije, štirje ali več. Gledal smo večinoma tiste najnovejše filme, k so se vrtel, no, sej to po svoje tud še zdej. Zdej pa večinoma hodm s punco v kino. Ni tko, da bi posebej šou v kino zrd tega ali onega filma, bl zato, da se mal družm s punco oziroma jo peljem vn.

6. Na podlagi česa pa izbiraš filme? Si že prej pogledaš, kateri film si boš ogledal, ali pa se za film morda odločiš mestu samem?

Veliko si izbiram vnaprej, amm, tud po navad, če je trailer zanimiv. Trailerjev ne gledam vnaprej, trailer vidm samo pred predstavo, pred reklamo. Ampak če me trailer pritegne tkrt v kinu, pred predstavo, potem si skoraj zagotovo ob priložnosti pogledam ta film. Sicer pa si običajno izberem pred odhodom v kino, oz. ko se dogovorimo, da gremo v kino, ali z dekletom ali z družbo, si pred odhodom v kino pogledam, kateri filmi se vrtijo in tud izberemo, kaj bomo gledali.

7. Ob katerih dnevih pa običajno hodiš v kino? Zakaj ravno takrat?

Ja, ko smo bli mlajši smo hodili v petek. Se pravi, prvo v kino pa potem mogoče še km naprej. Zadnje čase pa čist, kadar imam čas, brez da bi gledal, kateri dan je. Ne v tork, ker je cenejša karta, ne v petek, da bi mogu pa glih tkrt, al pa soboto. Mogoče tud zrd tega, ker nimam, tko, standardnega delovnika od pondelka do petka, tko da dejansko izkoristm tist dan, ko sem doma, ko imam frej dan.

8. Ker si danes lahko ogledaš film preko interneta praktično kadar koli, ali to kakor koli vpliva na pogostost obiskovanja kina? Bi rekel, da se je spremenil pomen obiskovanja kina?

Ja in ne, kaj pa vem. Amm, dejansko, pač, jst sm bil precej v računalnikih, tko da sm mel že precej zgodi CD-rekorder oziroma snemalnik cedejev, amm, ko se je znašla ta tehnologija na tržišču, je dejansko že tkrt bla izmenjava filmov. Sicer niso bli ažurni, si ga vseeno dobil

mesec, dva kasneje, ko se je film že vrtel v kinu. Tkrtr torrentov še ni blo, so ble pa po internetu že druge stvari pred torrenti, samo da niso ble tok znane. Jst težko rečm, kako je to name vplival, ker sm že zlo zgodi mel dostop do filmov, seveda ne na tak isti način, kot je zdj s torrenti, ampak po drugih poteh. Mogoče še pred tem, ne da sm več hodu v kino, ker tkrt tud denarja nism mel, sej sm bil le še najstnik brez svojga denarja. Pač enostavno si mogoče dost bl razmisli o tem, kater film si boš ogledu. Pač, tiste filme, k si jih dons mogoče tko prek torrenta mimgrede zdownloadaš in si jih v kino niti ne bi šel ogledat, si jih tkrt pač nisi pogledu. Tkrtr si naredu neko eliminacijo. Si bil tkrt na primer dvakrat, trikrat na mesec v kinu, če je blo pa filmov več, k so se ti zdel zanimivi, si pa pač kkšnga nisi ogledu.

9. Ali obiskuješ tudi kina s posebnimi učinki, 3D-kina?

Ja, definitivno. To se mi zdi zdj ena boljša dodana vrednost, ki ti jo lahko dejansko nudi kino, v primerjavi z ogledom doma ali na računalniku, na televiziji, ali kakor koli. Zdj, da bi dejansko kupu 3D-televizijo al pa televizijo s kkšnimi drugimi posebnimi učinki, se mi ne zdi vredno, ker mogoč tud zrd tega, ker še niso tolk dodelane stvari, pa tko al tko so te televizije nesramno drage. Tko da v kinu pa z veseljem dodam tista dodatna dva evra za nek 3D-film, ker je za moje pojme izkušnja res bistveno boljša, vsaj tak občutek imam. Seveda more bit tud film primerno sneman, primerno obdelan. Eden takih je bil Avatar, ki je bil res izjemen za moje pojme, kar se teh efektov tiče. Potem pa še teli zadnji deli Hobbitovega popotovanja so se kr potrudl, da so v redu 3D-prizore nardil. Sam nekje dva evra razlike se mi zdi precej poceni, glede na to, da v kinu po navad zapravmo za ledene čaje, kokice, hot doge ...

10. Kaj pa običajno počneš pred ali po predstavi?

Kaj pa vem, po navad je najpogostejša stvar, recimo, obisk kkšne hitre prehrane (smeh). Mogoče tud mal tradicija iz otroštva ali pa tud enostavno zrd tega, ker si lačn ali pa čutš, da boš kmal lahko postal lačn. Glede na to, da filmska predstava traja dve uri, pač, potem neki hitr poješ. Zdj, da bi hodil po kino predstavi posebi pa še na pijačo, to niti ne. Verjetno tudi za to, ker hodimo na kasnejše predstave in potem gremo po predstavi takoj domov. Kdaj pa kdaj smo tkole pred predstavo šli na kkšno pijačo, čeprou je to po navad odločitev v zadnjem momentu, uro pred predstavo, tko da si po navad ne vzamemo časa za to dodatno pijačo, za druženje. Običajno gremo samo na predstavo in je to hkrati tudi neko druženje.

11. Bi rekel, da se za kino lepše oblečeš, napraviš?

Ne, jst se za kino kej posebi lepš ne oblačm, ker se mi ne zdi posebna priložnost. Kadar smo hodil, tkole kot najstniki, pa smo se mal bolj zrihtal. Ampk, pač, to ni blo tok v povezavi s kinom, ampk s tem, da je petek zvečer in da greš vn.

Priloga B: INTERVJU Z OSEBO B

Starost: 24 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: gimnazijski maturant

Status: zaposlena

Kraj bivanja: najprej živel v Ljubljani v Rožni dolini, sedaj živi na Brodu pri starših

Partnerska zveza: ne

1. Se spominjaš, kdaj si bila prvič v kinu? Kam si šla?

Ok, ne vem, če je blo prvič, ampak vem, da, k sva bla z Janom (brat) mala, smo hodil tja, v kino Komuna. Zdj se ne spomnm nobenga filma dejansko, ampak vedno smo šli tm v eno slaščičarno nasprot v podhodu. Najprej v slaščičarno pa pol v kino pa pol po filmu valda spet v slaščičarno (smeh). Tko da je bil to kr lep spomin. **Koliko si bila stara takrat?** Veš, da ne vem, po moje nekih pet, šest let, v vrtcu sm bla. Tko, kr pogosto smo šli, tko, ene dvakrat na mesc. **Kaj ste običajno šli gledat?** Sploh se ne spomnm. Najbol se spomnm v bistvu znaka kino Komuna, k se je tko svetu, k še zdj vem, kako so črkice šle, najprej ena po ena, potem pa kr vse naenkrat (smeh). Ne spomnm se pa nč več. Spomnm se, da smo čakal na karte, pa spomnm se notr kavarnice, ampk ne spomnm se niti same dvorane niti filmov. Očitno že ni blo tok zanimiv (smeh). Bolj je bil pomen na obisku kina, kot nek družinski dogodek in druženje. Spomnm se, k sm šla prvič v Koloseja, mi je blo res fensi in ameriško, k so mel kokice pa kokalo (smeh), k tega nism bla navajena iz Komune.

2. Kaj pa danes? Kako pogosto obiskuješ kino?

Zdj v bistvu zmeri manj. Včasih sm, sploh tm srednja šola, smo večkrat šli kkšne filme gledat predvsem v Koloseja. Zdj pa, če je kej, kkšn Kinodvor, Kinoteka, ampk, tko, zlo redko, mogoče dvakrat, trikrat na leto. Sploh zdj, k je že tok internet razvit, če je neki, k je res uauu, pol greš v kino gledat, drugač pa si iz interneta dol potegneš in doma pogledaš.

3. Obiskuješ običajno manjša kina ali tudi večja, kot je npr. Kolosej?

Veliko raje hodm v manjša kina, kr je predvsem cenejša karta (smeh), to je plus. Po navad so filmi boljši. Sej Kolosej, ne vem, kako ma zdej, ker slišm, da kr propada pa nima tok teh novih hitov. Se mi zdi, da sploh v teh manjši kinih, kot je kkšn Kinodvor, da je boljša kvaliteta, bl osebno je, pa tud s prjatli smo zmer bli bolj za te filme pa smo zmer šli bolj v to smer pa tudi ni tok gužve. V Koloseju naletiš na svašta. Pol tm sediš v dvorani pa se en

pogovarja za tabo pa kokice mečejo sem in tja. Čist druga izkušnja je v kinih, kjer je bolj resna scena, kukr pa nekje, kamor grejo vsi mulci.

4. Na podlagi česa si izbiraš filme?

Po navadi si vnaprej na internetu pogledam. Mislm, da še nikoli nism prov, tko, spontano šla v kino ali pa, ja, zdj gremo pa ta film gledat, k smo ravno kle. Zmeri si doma pogledam kakšne kritike je imel film, pa si mal pogledam vsebino, trailer in na podlagi tega se odločmo, kaj gremo gledat. Pa, valda, od trenutnega vzdušja. Ne paše ti zmer isto (smeh).

5. S kom pa hodiš običajno v kino?

Večinoma s prjatlcam. Z bratom dostkrat hodva, kr mava podobn okus za filme. Ampak, ja, načeloma s prjatlcam. **Si šla kdaj sama v kino?** Prov sama sama, mislm, da ne. Vedno je bil vsaj eden. Se je že zgodil, da se ns je zmenil pet, pa sva bla potem samo dva (smeh). Ampak prov, da bi šla sama v kino, pa še ne.

6. Kakšni so pogosti razlogi za obisk kina?

Za druženje in razvedrilo. Kino se mi zdi taka dobra rešitev, sploh če je bolj mrzlo zuni ali pa če je slabo vreme, da ne greš glih vedno nekam v neko kavarno. Pomembna je tudi vsebina filma. Nikol ne bi šla gledat neki brez veze, sam zato, da greš neki gledat, kr, pač, prvič daš ti nek denar za to, da loh to pogledaš, in še fajn je, če ma film neko fajn vsebino, da lahko pol po filmu debatiraš o tem. Sej včasih paše neki trapastega gledat, ampak po navad ne morš pol neki debatirat. Zlo mam rada, da se po filmu debatira o filmu, da vidš še, kako so ga drugi dojeli.

7. Bi rekla, da si kot najstnica bolj pogosto obiskovala kino?

Ja, bolj pogosto, amm, predvsem v Koloseja, sploh tm, začetek srednje šole. Tud je blo druženje to pa takrat sm mela eno kolegico, k sva kr pogosto šli. Skor vsakič drugič, k sva se vidli, sva šli v kino. Postala je to neka najina rutina, al kaj, in sva šli gledat vse, tud trapaste filme, dobre filme, pač, kar je blo pa kar sva slišali, da je kolkr tok okej. Tud na faksu nism tolkrt hodila. Parkrat smo šle s sošolkami, ampk ne pa zdj prou redno.

8. Ob katerih dnevih pa običajno obiskuješ oz. si obiskovala kino?

Če že grem v Kolosej, potem je to torek, ker je kino dan (smeh). Drugače pa bolj med vikendom, sploh kkšn petek, sobota. Čeprou med tednom je bolj privlačno tud zato, ker po navad ni tolk gužve. Med vikendom majo res vsi čas in grejo vsi pol v kino (smeh) in morš potem precej prej karte kupt. Nikol nism mela navade, ne vem, rezervirat karte vnaprej. Pač, vedno prideš tja in kupš karto in zdej, če si prepozn, si, pač, prepozn (smeh).

9. Bi rekla, da se za kino kaj bolje napraviš, oblečeš?

Ne, za kino res ne. Gledališče, ja, to vedno, to smo mel tud privzgojen. Tud k smo šli s starši v kino, se nismo nikol neki posebi oblekl. Pač si šel vn tko, kt greš v park. Seveda ne glih v trenirki (smeh), vseen mal lepš, ampak, ja, nismo se pa nikol nč posebi zrihtal za v kino. Pač, tm sediš v temi in gledaš film. Bolj je druženje s prijatli, ni nek prou posebn dogodek.

10. Ti kino predstavlja nek užitek? Imaš rada kino?

Ja, sploh so mi teli manjši art kini res zanimivi. Že, tko, arhitektura pa dvorana je čist drugačna, kt si jo navajen, pa filmi, kultura. S to kolegico, k sm prej razlagala, da sva hodile večkrat v kino, sva šle tud enkrat v Franciji v Cannesu v kino, v eno manjšo dvorano, ki je bla prazna, mislm, da smo bli trije notr. Vrtel so pa neke stare reklame in vse je pokal, škripal (smeh). Pa tud tko mi je čist doživetje. Pač, ful je velko platno, ne vem, res kt da si notr v filmu, zvok je naglas pa povsod okol tebe, slišiš z leve, z desne. Čist drgač je, kt če doma gledaš.

11. Obiskuješ tudi 3D-kina oz. kina s posebnimi učinki?

Ja 3D sm že šla, mislm, to, k maš ta 3D-očala, pa me v bistvu ni tok navdušlo. Spomnm se enkrat, k me je pri sedmih letih teta peljala v kino v Franciji, tm sm tud prvič vidla 3D-kino, pa mi je blo tkr to ful bolj zanimivo, kt pol, k sm bla starejša. Zdej mi ni tok v bistvu všeč, ne zdi se mi tolk boljš, kt pa normalno. Mi je bolj moteče, kot pa kaj drugega. Morm pa priznt, da nism šla še v ta 4D, s posebnimi učinki. Verjetno je zanimiva izkušnja, ampak si ne znam niti predstavljat.

Priloga C: INTERVJU Z OSEBO C

Starost: 23 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: gimnazijski maturant

Status: študentka

Kraj bivanja: Ljubljana Center, živi pri starših v stanovanju

Partnerska zveza: ne

1. Se spominjaš, kdaj si bila prvič v kinu? Koliko si bila takrat stara in kam si šla v kino?

Jst sm bla po mojem prvič v Kinu Mojca. Mislm, da sm bla sam enkrat tm in ta prvič, ker pol so ga dost kmalu zaprl. Ne vem, kaj sm gledala, po moje je bla neka risanka. Po mojem sm

bla mal starejša, ker jst vem, da je blo že velik, tko, otrok, k so bli pred mano v kinu. Tko da po moje ene sedem let al pa šest, sedem, po mojem kej takega. Pa smo šli vsi z družino, mami pa oči, sestra. Ful nimam nekih spominov, sam to vem, da je bla ena dvorana, pa dost tko, ne mejhno, ampak v primerjavi s tem Kolosejem se mi je zdel pol mejhno, k gledam za nazaj.

2. Kaj pa danes? Kako pogosto obiskuješ kino? Kam hodiš običajno v kino?

Še k sm bla na gimnaziji smo kr hodil, po moje, tko, enkrat na mesc al pa enkrat na dva mesca mogoče. Zdej pa ful mal. Edino kar hodm tko na kkšne te, recimo, k je Liffe, sm bla, mislm, da na enmu al pa na dveh filmih. Pa pol zdej, kkšn mesc nazaj, me je mami prisilila, da sm šla z njo gledat nek film v Kinoteko, neki v zvezi s sladkornimi boleznimi. To, drugače pa zlo mal. Po moje ene dvakrat na leto ali pa še mn. Enkrat, dvakrat na let. Prej, k sm bla pa na gimnaziji, pa dost več. **Kam pa si hodila prej v kino?** Bolj v Kolosej, pa to, pa tale Kinoteka, Kinodvor. Pač, zdi se mi, da zdj, k je res tolk na voljo, da loh doma gledaš, z vsem, kar čš, ob svojem času, maš pavzo, kadar hočš, ne rabš tja hodt, mislm, da sploh ni primerjave. Men se zdi vredno, ko je Liffe, k so tuji filmi, k jih ne dobiš na netu oz. ne dobiš podnapisov, al pa karkol, pa jih hočš takoj vidt. Edin to sta še dva razloga, zakaj bi šla v bistvu v kino.

3. Kateri so pogosti razlogi za obisk kina?

Tko, če greš v kino, skor ne greš več gledat filma, ampak ker je, pač, ne vem. Pač, to je bl tko, če se s kom zmenš, da je še neki drugega. Že Kolosej sploh zrd vsebine ne. Ta Kinodvor, to se pa tud premalokrat spomnm, v bistvu, sploh nimam tolk v zavesti ta kino. Prej pogledam film na internetu, to je moja reakcija.

4. Ko si hodila v kino bolj pogosto, kaj ste počeli pred oziroma po kino predstavi?

Amm, ne vem. S komer kol sm že šla, je blo čist tko, da nismo mel kkšnih posebnih navad. Okej, k smo bli še v osnovni šoli, smo šli vedno pol še na kkšn šejk v McDonalds, al pa kej takega, če je bil Kolosej, drgač pa ful ni blo nekih takih tradicij. Pač, ja, dobile smo se, šle smo na un bus, pogledale film, pol se pa po navad sploh nismo pogovarjal o tem, kr so bli vrjetno tok neumni filmi (smeh), da se nisi mel kej dost za pogovarjat al pa za komentirat. Zdej pa, k smo starejši pa k gremo redkokdaj v kino, pa se ja vrjetno pol še kej pogovarjamo o tem, ampk, tko, zlo mal.

5. Ali si kdaj obiskala tudi 3D-kino oziroma kino s posebnimi učinki? Kakšno je tvoje mnenje glede tega?

Jst sm bla enkrat. Ta prvič sm bla v tej Areni. Enkrat smo šli, pa, pač, mi ni blo neki všeč, ni se mi zdel kej tko posebnga, pa tud pol nism mela več tko želje, da bi šla. Ne vem, tista očala. Niti mi ni blo tko prijetno za gledat. Nikol me ni ta 3D neki šokiral.

6. Na podlagi česa izbiraš filme?

Jst bi si po mojem že vnaprej pogledala, kr ne bi šla kr tko v kino. Če bi že šla, ne vem, ker bi me neki res pritegnilo. Tko da ja, jst bi šla zaradi vsebine filma in bi si prej, pač, tud pogledala, o čem se gre, in tko, in bi se pol na podlagi tega odločila.

7. Se za kino kaj lepše napraviš, oblečeš?

Amm, ne (smeh). Mislm, tko, v osnovni šoli, k si šel, tko, na zmenk, to ja. Mislm, če je blo, tko, kej takega, da je, ne vem, kdo praznoval rojstni dan v kinu al pa da si šel, tko, na zmenk v kino, ampk to ni blo pol tok zrd kina samga.

Priloga Č: INTERVJU Z OSEBO Č

Starost: 24 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: gimnazijski maturant

Status: študentka

Kraj bivanja: Ljubljana Šiška, živi pri starših v hiši

Partnerska zveza: da

1. Se spominjaš, kdaj si bila prvič v kinu? Koliko si bila takrat stara in kam si šla v kino?

Jst se spomnm, zdj, ne vem, če je bla to čist prva, ampk prvega kina se spomnm, v Šiški je bil, kino Mojca. Ne vem čist točn, kater film je bil. Ampk kina Mojca se pa čist spomnm, k si tko notr pršu, k so ble une kokice pa tista ena dvorana. Notr si pršu, na levo so ble kokice, tud na levo si kupu vstopnice in pol si šel pa notr in je bla, tko, pač, manjša dvorana. Ne spomnm se pa res, kaj sm gledala, po moje kkšno risanko. Po moje sm bla stara tm pet let. **S kom si šla?** Z očijem pa bratom.

2. Kaj pa danes? Kako pogosto obiskuješ kino? Katera kina običajno obiskuješ?

Jst sploh ne hodm zdj v kino. Po mojem, da sm bla nazadnje ene dve, tri leta nazaj, k sm šla Harryja gledat. To je bil po mojem moj zadnji film. Sploh ni mi vonj všeč v teh kinih, niso mi reklame všeč, še posebi ta Kolosej, vrste mi niso všeč, drage vstopnice, ne vem, cela situacija tm mi ni za gledat. Ni mi sproščeno, niso mi udobni sedeži. Pač v gimnaziji tud nism glih pogosto hodila, zdej, da bi rekla, tko, kkšne enkrat na pol leta, ne vem. Ta kina mi nikol niso,

pač, če je blo kej takega, ja. V osnovni oziroma konc osnovne, to je bla pa stvar, k smo jo počel ob petkih zvečer. Tko, tri, štiri kolegice smo šle, in to je blo. S sedmko, z busom si šel tja pa nazaj, od doma sm mela prevoz, mami pa očija ni skrbel. Tko da to je blo tkr, v osnovni šoli. V srednji zlo mal, mogoč tud zato, k je bla družba taka. K tm, v osnovni šoli sm mela družbo bl tako, da denar ni bla neka ovira, kle v srednji pa bl. V srednji se spomnm, da smo hodil v Kinodvor enkrat na let vsaj s šolo, to mi je blo fajn. Npr. v Koloseju majo filme prevedene, tko, bogpomagi, res, nivo tak. Se mi zdi pa fajn za otroke, k majo te sinhronizirane, ampak tud to majo zdj, ne vem, že kr v televiziji vgrajen, ne vem. Se mi zdi, da je tko res kultura ljudi v teh kinih obupna. K tko folk neki govori pa komentira pa starši prevajajo pa razlagajo, pa tko.

3. Kateri so pogosti razlogi za obisk kina?

Niti zrd vsebine filma niti zrd druženja, ker se ne pogovarjaš, to ni druženje. Jst bi rekla kot en tak spomin na stare čase. Glede na to, da maš zdj dostop do filmov zastonj, pa mi smo študenti, kakor kol nimaš glih denarja, da boš dal zdj sedem evrov, če maš zastonj. Tko kot si ne kupuješ več cedejev.

4. Ko si hodila v kino bolj pogosto, kaj ste počeli pred oziroma po kino predstavi?

Jst se drgač spomnm, da sm šla parkat vedno v Citypark. Mal čez Citypark, tko v osnovni šoli, pol pa šele tja. Pa na začetku vem, da, ja, tko kokice, pa to, pol pa enkrat sem dobila tok slane kokice, da mi je blo tko slabo, pa nism pol nikol več kokic od tkr jedla. Tud tm okrog po Koloseju nism hodila, sam tko notr pa vn, ker tud tm ni nč takega. Aja, pol k sm šla enkrat s svojim bratom pa njegovo punco, pač, onadva sta mela navado, da sta šla vedno prej v Spar kupt cenejše stvari, cenejše kokice pa za pit, pa sta pol prešvercala notr, kar ni glih težko.

5. Ali si kdaj obiskala tudi 3D-kino oziroma kino s posebnimi učinki?

Jst sm šla samo enkrat, kaj je ta, XpanD, al kaj je že. Tja sm šla z bratom pa z bratrancem pa smo gledal te Pirate s Karibov, ne vem, kateri del, in se spomnm, da je enkrat tko neki vn ena voda prihajala, pol je pa zapihal, in da se je moj bratranc prehladu, vsaj on tko trdi, da se je od tega prehladu. Men je blo pa sam tko, da sm se parkrat ustrašla pa sm mal zakričala. Tko kr neki, res.

6. Na podlagi česa izbiraš filme?

Ja, jst si po navad vnaprej pogledam, kaj bom šla gledat, če že. Če veš, da je kkšn prov, tko, tak dogodek, da je en namen za tem, al pa res en tak film, da je res neki, tko, konkretnega, da ni ta mainstream film. Da je neki takega, k res ne vidš, tko da je res ena dobra vsebina.

7. Se za kino kaj lepše napraviš, oblečeš?

(Smeh.) Jst sm mela torbico, tko, mislm, da prvič za v kino, k sm bla mejhna, tko v osnovni šoli. Torbico tako mejhno, po moje sm jo glih tko nosila, pa črna je bla z nečim srebrnim. Kupl smo jo v Italiji in vem, da sm jo mela prvič za v kino, v osnovni šoli, po mojm je bil to sedmi razred, al kej takega.

Priloga D: INTERVJU Z OSEBO D

Starost: 25 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: gimnazijski maturant

Status: študentka

Kraj bivanja: Ljubljana Vrhovci, živi pri starših v hiši

Partnerska zveza: ne

1. Se spominjaš, kdaj si bila prvič v kinu, koliko si bila stara? Kam in s kom si šla?

Sedm let sm bla stara. Bla sm v kinu Vič. Gledal smo pa Mišek Stuart Little. Ne vem, jst sm bla zlo boječ otrok in potem sm se vsega bala, ampak tko med filmom sm se mela fajn. Pa zdj, k se spomnm, mi je blo ful všeč, k so bli prov uni old school zici pa prov un stojalo za kokice, ne tko kt v Koloseju zdj, k majo, a ne. In tko men je blo ful všeč takrt. Šli smo z bratrancema pa z njegovo bejbo, od starejšga bratranca.

2. Kaj pa danes? Kako pogosto obiskuješ kino?

Ful mal, zato kr je tolik drag Kolosej. **Ali hodiš predvsem v Kolosej ali obiskuješ tudi manjša kina?** Kolosej, ampak drgač zdj Kolosej sploh nima več teh ful filmov. Vse, kar je takega, kar se spleča pogledat pa it v kino, pa dt pet evrov, je v Kranju. Tko da Kolosej se mi zdi, da čist propada, drgač, tko, dejansko. Ne vem, jst ne vem, kdo bi dal več kt pet evrov za to, da sediš na strganem zicu, sicer tist so zdej kao mal popravl, pa to. Pa filmi, k v bistvu sploh niso tok top hit, al kako nej rečm. Pač, v kino greš gledat zrd tega, ker ti je res kater film hud in hočš met une efekte, pa vse, kr doma glih nimaš tolik hudih zvočnikov, pa to, pa hočš top kvaliteto slike, in to. Recimo risanke. Jst ful rada grem gledat v kino, sam ne sinhronizirane, ampk, tko, s podnapisi, kr je res huda kvaliteta, pa tko, a ne. Ne vem, ta manjša kina, pač, vse je tko manjš in pol prec bolj izstopaš. Recimo, v Kolosej loh pridejo trije mulci in se cel film derejo in jim noben ne bo nč naredu. Pol prideš pa v kkšn ta manjši

kino, so pa vsi tko prec k teb obrnjeni: »Kaj pa ti zdej kle grizeš na glas te kokice?« a veš, mislm, drgač je. Pač, bolj, tko, se gledališču približa. Kkšn Kolosej je pa, tko, tist, masovno, a veš.

3. Bi rekla, da si kot najstnica bolj pogosto obiskovala kino?

Ja, ful več. Zdj gremo vn, včasih smo šli pa v kino. Ne vem, če je blo pri vas isto, ampk pr ns je blo tko, da smo šle bejbe kao mal v šoping v Citypark, k se je tkrk glih odpru, a ne, amm, pa v bistvu smo šle pol še v Koloseja v kino in potem smo mogle bit z zadnjim avtobusom doma. In to je blo v bistvu celo doživetje. To je blo, tko, kkšn sedmi, osmi razred, k so ti že mal, tko, zvečer pustil it vn, in to je bil kino (smeh). Pa tud, tko, midve z Nino (prijateljica) že pol v srednji, k nisva vedle, kaj bi delale, in sva šle kr v kino. Enkrat sva šle kr, tko, na random v kino. Tko gledava spored in si zbirava film po naslovu, sploh si nisva, tko, prebrale opisa, pa to, in sva naleteli na svašta potem (smeh).

4. Ob katerih dnevih običajno hodiš v kino?

Zdej je tko, kkšna nedelja al pa sobota, deževna. Ful je odvisno od vremena. Če je dž, greš ful rajš v kino, a ne. Če je sonce, greš, valda, nekam vn, al pa pozim, no. Pozim pa tud kkšn tork, k je un kino dan. Ampk to je tko. A greš v kino zato, ker bi nekam šel, pa ne veš, kam bi šel, pol greš po navad sobota, nedelja. Če pa greš zato v kino, ker bi rad res en film gledu, greš pa po navad v tork, kr je najcenej karta, a ne.

5. Kakšni so pogosti razlogi za obisk kina?

Tko kukr je, a ne. Al zarad druženja, čeprav to zdej bolj poredko, ker se družmo bolj ob pivu al pa kje na pijači (smeh). Amm, drgač pa je po moje največji razlog zato, kr ti je en film ful všeč in ima, ne vem, dobro oceno, k pogledaš na netu in si rečš: »No, to grem pa v kino gledat. Za to bom pa dal pet evrov in si ne bom vleku piratsko dol.« Pa zato, kr hočš med prvimi vidt, po moje tud če ti je res ker film všeč.

6. Je kakšna razlika, zdaj ko lahko kadar koli pogledaš film preko interneta, v primerjavi z nekaj leti nazaj?

Ja, ful velka razlika, ogromna razlika, res. Pač, zdej more res film pritegnit, da boš reku: »To grem pa v kino gledat.« Če se fokusiramo sam na vsebino, brez druženja, a ne. Včasih je blo pa tko. Če si hotu vidt film, si mogu it v kino, a ne. Ta film se bo šele čez tri leta predvaju. Zdej pa je čez pol leta že na navadni televiziji, skor da, ammm, čez en mesc si pa loh to na Partisu dol potegneš.

7. S kom pa običajno hodiš v kino?

V bistvu zdej sploh ne hodm več velik, ker sm samska, a ne. Sm pa velik, dost sva hodila z bivšim v kino. Sej je kino tak, mal za zmenke. Pač noben te ne bo obsoju, če se tm mal

polupčkaš. Če se pa sred centra, je tko, maš kr velik oči na seb hitr. Zdej, odkar sem samska, ne hodm velik v kino. Če pa grem, grem prej v kino zarad vsebine, a ne. Pač včasih, k sm bla pa še v zvezi, je blo pa tko, da sva šla v kino zato, kr sva hotla mal tko neki posebnega. Al pa sva se zmenla s kolegi pa ns je šlo več v kino. Tko da včas je blo bolj zarad druženja, zdej pa pač bl ne. **Si šla kdaj sama v kino?** Ne, ampak to je kr dost taka tema, ja. Jst mam eno kolegico, k je šla sama v kino, in sm bla tko: »Kvaaa, kr sama si šla?« Zdej se mi pa to ne zdi nč takega. Če bi mene zanimal en film, pač tko vsebinsko, pa če bi ga res hotla vidt, jst bi šla sama v kino. Sicer tko, mal z grenkim priokusom, priznam, ampak lej, kaj bom zdej druge čakala, da se bom jst mela fajn, pač greš, a ne.

8. Na podlagi česa izbiraš filme?

Zdej v tem času bi definitivno prej pogledala doma, pa tko, a ne. Včasih je blo pa kr velikrat na licu mesta al pa pogledaš doma na hitr mal. Sj pravm, z Nino sva šle velikrat kr po naslovu pa tud pršle na razne čudne (smeh). Enkrat sva šle tko v Kopru, isto tko manjši kino. Sam nama je blo dolgcajt na morju, pa dž je bil, pa tko. Kr en francoski film sva šli gledat. Še zdj ne vem, o čem se je šlo. Dve uri sm tm sedela, na konc smo se spogledal, ni nm blo jasn, o čem se je šlo. Taka ful globoka, midve sva ble tkrt smrklje, a ne. Ne vem, kolk sva ble stare, ene petnajst, šestnajst. Nisva mele pojma, o čem se gre. A veš že tko, k je v francoščini, ti je tko čudn, kr tko čudn ti je cel film pol, k zdej so itak te ameriški. Že british english bi blo tko: »Kva, čak, kva?«

9. Obiskuješ tudi ta 3D-kina oz. kina s posebnimi učinki?

Enkrat sm bla. Enkrat sva bla z bivšim. Z njim sm kr dost v kino hodila. Amm, no, in sva šla pol na tist s posebnimi efekti, na une zice. Ej, kr neki, a ne. Mene so tok oči bolele. Je blo pa ful fajn, k mi je iz zica špricala voda, to je blo pa kr zanimiv (smeh). Ful je bil kratk un film, ni bil zlo dolg, ne vem. Men ni blo kul. Pa tko ful je bla draga karta, kukr se spomnm, res bolano draga. Sam tkrt je to glih vn pršlo in, valda, sva mogla sprobat.

10. Bi rekla, da se za kino kaj bolje oblečeš?

Ja, itak. Za kino pa za center se, valda, mal zrihtaš, mislm tko, ne greš glih v pajkicah pa v puloverju. Odvisn, kdaj greš, tko bom rekla. Šla sm enkrat tud dopoldne v kino, k sva ble tko s kolegico, pa sm bla že ene osemnajst al sedemnajst, k sva ble tko v šopingu, pa sva rekle: »Dej, ne greva še domov.« Pa je lih ena risanka igrala pa sva rekle: »Dej, greva za foro.« In to je bla ura tko poldne, dvanajst, ne vem točno, in tkrt sm bla pač navadn zrihtana. Drgač pa, valda, se mal zrihtaš. Odvisno, s kom greš, tko bom rekla. Če greš z best frendico zato, ker hočš vidt en film in se hočš nažret kokic, greš tud v adidas jopci pa v enih kavbojkah. Če greš pa z enim tipom, pa se mal bl zrihtaš (smeh).

Priloga E: INTERVJU Z OSEBO 1

Starost: 59 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: srednja šola

Status: brezposelna

Kraj bivanja: najprej živela v Ljubljani v Vižmarjah, sedaj živi v Logatcu v hiši

Partnerska zveza in otroci: ločena, ima dva otroka

1. Se spominjate, kdaj ste bili prvič v kinu? Koliko ste bili takrat stari in v katerem kinu ste bili?

Prvič sem bila v kinu, ko sem bila stara pet let. Bla sm pa v kinu v Gunccljah, kjer je bil tist dom. Smo imeli zelo lep kino, s takimi lesenimi sedeži na preklop, tko, ampak je bil zelo lep, no. Celo balkon smo mel gor. In prvič sem bila, ko sem bila stara pet let, še preden sem znala brat, tako da sem gledala samo slike. **Se spominjate kateri film ste gledali takrat?** Ja, gledala sem en vestern. Takrat je bilo zelo veliko vesternov, zgleda so bli takrat moderni ali pa se je zlo velik snemal ta Divji zahod, a ne, kavboji pa indijanci, ta zgodovina Amerike, ki je bla sicer potvorjena, ampak dobr, kavboji so bli takrat glavni, vsi smo navijal za kavboje, ne pa za indijance. Šele potem kasneje, ko si odrasel, si ugotovu, da so bli indijanci avtohtoni, pa so oni pač zasedl, a ne. Takrt smo vsi navijal za kavboje v glavnem, čeprov bi molgl za indijance, pravzaprav. **S kom ste pa hodili v kino?** Šla sm pa s sosednjimi otroki. Mi smo to kr sami, ker smo mel zelo blizu, samo čez cesto. Itak smo v trgovino hodil, kr tm je bla trgovina pa gostilna, zravn pa še ta dom, kjer so ble tud proslave in vse živo in smo šli mi kot otroc kr sami ob nedeljah popoldne ob treh. Ja, ker v nedeljo je bil ob treh al pa ob štirih, odvisno, in na ta prvo uro smo mi šli. Kino je bil samo ob sobotah pa nedeljah. V soboto zvečer pa ob nedeljah popoldne ob treh al pa ob štirih pa potem ob šestih al pa osmih. Ampak kot otroc smo bli ob treh seveda.

2. Kakšen je bil kino kot prostor takrat? Kako je potekala sama projekcija?

Ne vem, zadaj tam zgoraj nekje je neka lučka svetla, mislm, da so tm mel kolute s filmom, a ne, in so potem na to platno projeciral. Sej platno je bilo zelo veliko. Vmes se je film tud velikrat strgal, a ne, tako da vmes je bla prekinitev, pa je potem spet nekako zalimal tist, k je bil tm zadaj, in smo pol gledal naprej. Ampak pred filmom so bile pa vedno novice. To je blo pa tist, k se je, tisto lepo obdobje, k smo mel še vsi upanje v boljše življenje. Vedno je blo neki, kaj se je dogajal, vse kar se je dogajal v zvezi s Titom. Pol so ble pa te novice, kar se je

delalo. To je blo tisto obdobje, ko se je pri nas vse gradilo in začelo postavljat. So se delale ceste, šole, vrtci, tovarne so se odpirale. Tito je povsod prerezoval te trakove. In mi smo bli vsi vzhičeni, kako to napreduje pr ns. To so bli lepi časi, k smo mel vsi upanje v neki. Sicer mi kot otroc tistga nismo hotl gledat, ampk dons, k se spomnm, je blo zlo fajn.

3. Kaj pa potem? Kako pogosto ste običajno hodili v kino?

Jst sm hodila zlo pogosto v kino. Kot otrok seveda vsak teden. Potem, ko sem bila starejša, pa smo šli v Ljubljano, ko se je kino v Guncljah ukinu. V Ljubljani sem hodila v Union, Komuno pa Kinoteko. Jst sm bla vsak teden, včasih tud dvakrat. Kinoteka na Miklošičevi sicer ni bila slovenska, samo prostor je bil, drugač je bila to jugoslovanska Kinoteka. To se prav, filmi v Kinoteki niso bili prevedeni v slovenščino, so bili prevedeni v srbohrvaščino, včasih celo v cirilico, kar je blo meni zelo prou, ker sm se takrat učila ruščino, tko da sm lahko brala tudi v cirilici. Bli so pa clo filmi, ki niso bili prevedeni. Vsak dan je bil drug film. Tko da sm jst v pondelk zjutri, predn sm šla na Resljevo, sm šla tm mimo, vzela list papirja pa sm si napisala, kateri filmi so pa kater mi je zanimiv, pa sm si pol tist dan izbrala, vsaj enkrat, če ne dvakrat v tednu, ker je bil pa vsak dan drug film. Včasih sta bla celo dva, recimo, je bil ob štirih pa šestih kkšn, pa pol zvečer ob osmih pa drug film. Je blo fajn, takrt si se nauču jezika, brala sm cirilico čist tko kt latinico. Pa sj pravm, eni filmi niso bili prevedeni, so bli tud v angleščini al pa v španščini celo. Vem, da sm gledala enkrat enga španskega, tko da clo vem, da sm še tistega neki razumela. Pa fajn je blo zarad tega, ker je blo napisano, kater film, kdo je režiser, katerga leta je blo, al je to črno-bel, potem žanr je bil, a je bil to, ne vem, romantični al je bla to komedija al je bla drama. Vse je tko pisal, tko da si točno vedu, kaj lahko pričakuješ od tega filma. Tud črno-beli so bli. Vem sicer, da je bil enkrat nemi film pa je edn igral na klavir, ko je spremljal.

4. S kom ste običajno hodili v kino?

Sama. Jst sm uživala, ko sem hodila sama. Fajn mi je blo, če sm šla, recimo, v Komuno, sm vedno gledala, da sm se nekje tko bolj zadaj, ne čist zadaj, ampak tko bolj druga, tretja polovica pa nekje na sredi sm sedela, tako da sm se ta prva usedla in potem sm sedela in gledala, kako so ljudje prihajali, ker me je zanimal, ljudi sm rada gledala. Včasih sm šla s sošolko, ampak večinoma sm pa sama.

5. Kaj ste počeli pred ali po kino predstavi?

Če smo šle, recimo, s sošolko, smo se včasih zmenile pa smo šle prej na kafe, pol smo šli pa v kino, pa pol po kinu smo šli spet na kkšn kafe pa smo debatiral o filmu. Včasih je blo velik več pogovorov o tem, so se ljudje pol pogovarjal o filmu. Kino je bil takrt dogodek, ni blo tko, k kr nekam greš. To je bil nek dogodek, k si se, recimo, prpravu. Tud oblekl smo se tako

za kino kot za gledališče. Dons se še za gledališče tko ne oblečejo, kot smo se mi takrt za kino. Dvorane so ble polne. Recimo, v Komuni, če je bil kkšn popularn film, smo čakal za karte v vrsti, ne vem, kje zunaj. Pa ko si pršu pred blagajno, pa je kart zmankal, tud to se je zgodil. Tko je bil kino takrat popularn, ker so bli tud dobri filmi pa lepe dvorane. Pa v Union sm hodila. Na Vič nism hodila. V Šiški so bli bolj neki akcijski filmi, tist mene ni pritegnil. Komuna pa Union, kjer je bla tud zlo lepa dvorana, tist secesijski slog je bla nekako. To je bil res dogodek. Tm smo bli res vsi lepo napravljeni, oblečeni, zrihtani, ne tko kt dons. Tud veliko starejših je blo, kt bi rekla, tiste dame meščanske. Po kinu so po navad šli še na kkšno večerjo, recimo v Komuno, tm so šli pol v operno klet na Beethovnovi.

6. Ste hodili v kino tudi na zmenke?

Ne, jst sicer ne, kr men je bil film, da ga gledam, ne pa zmenk. Marsikdo so pa hodil v kino na zmenke pa so se tm polovico filma zadi mečkal na sedežih. To je blo, ja, sam jst osebno ne. Men je bil kino zato, da grem gledat. Zarad tega sm pa hodila raj sama, kukr pa še s kkšnim, da bi dobil kkšne ideje pa tm po men plezal. Jst sm šla v kino z namenom, da bom jst ta film vidla. Sej sm šla tud dvakrat al pa trikrat gledat iste filme gledat, ker me je zanimal.

7. Ste hodili takrat bolj na pozne predstave?

Ne, jst nism hodila na pozne predstave. Jst sm mal hodila na pozne predstave. Jst sm hodila, recimo, bolj ob šestih, recimo, nism hodila zvečer. Zvečer so šli bolj, tko, kot familija, k so se zbral, da so šli, pa pol še naprej. Med šolo, k sm ob enih končala, pa sm mela še zbor, pol sm pa šla, recimo, še v kino, pol sm šla pa, recimo, zvečer klavir vadt nazaj v šolo, k je bil zvečer bolj frej. Zvečer, če greš v kino, je bolj, tko, v paru, z družbo pa, tko, familije al pa tisti, k so se hotl res tm zadi stiskat. V Kinoteko se niso hodil stiskat, to je bla, recimo, specifika. Recimo, v Šiško, k so bli taki filmi, so se zadaj lahko stiskal. Union pa tud ni mel tega. Kinoteka je imela vsak dan drug film, ampak je bil namensko. Takrat si šel namensko v kino, da boš gledal film. Recimo, v Komuni je bil film lahko štirinajst dni na sporedu. Pa so šli enkrat, drugič so se pa hodil stiskat. Al pa recimo Sloga, kjer so bli bolj tko erotični filmi v tistih časih. Dons je tist daleč od kkšne erotike (smeh). Ampk tkrt je bla pa vsaka mal večja golota uauu. Tm je hodila populacija vojske, k je bil zravn tist vojaški dom. Vojaki so hodil tm gor v Slogo pa so se tm zadi stiskal.

8. Kdaj ste bili nazadnje v kinu?

Mislm, da sm gledala Edith Piaf tkrt na Viču z Vesno (svakinja). To je blo že ene šest let nazaj al še več, neki takega. Enkrat sm bla v Koloseju, že pred leti, sm gledala s hčerko nek film, Pošasti iz omare, al neki takega, k mi sploh ni, k sm rekla nikol več. Nč me ni pritegnilo in še dons ne. Kolosej, ni šans, da stopm v njega. Sj film je bil kr fajn, dvorana mi je bla pa

mim. Lepš bi mi blo v Komuni gledat al pa Viču. Kolosej mi pa sloh ni bil, prvič mi je bil tko oddaljen. Včasih je Ljubljana nekak živela, sej pravm, smo mel res te kinodvorane, k so ble lepe. Tko živelo se je. Kino je bil dogodek, en tak res družaben dogodek, k so ljudje šli zvečer v kino pol pa še na večerjo. Ljudje so se družl po kinu.

Priloga F: INTERVJU Z OSEBO 2

Starost: 64 let

Spol: moški

Dokončana izobrazba: višja organizacijska šola v Kranju (smer računalništvo)

Status: brezposeln

Kraj bivanja: kot otrok živel v centru Ljubljane, sedaj živi v Šentjoštu pri Ljubljani

Partnerska zveza in otroci: ločen, ima dva otroka

1. Se spominjate, kdaj ste bili prvič v kinu? Koliko ste bili takrat stari? Hmm, kok sm bil star, ne vem, k smo bli v petem, šestem razredu vrjetno že. Kaj jst vem, dvanajst, trinajst, štirinajst let, tm nekje smo začel. **Kje pa ste bili?** Dol smo hodil v moščanski kinematograf, to je blo v Mostah, tm je bil en. **S kom ste pa šli prvič v kino?** Kaj pa vem, s kkšnim prjatlom da sm šel. **Kakšni so vaši prvi vtisi?** Hmm, ne vem. Ko greš prvič v kino, ti je vse zanimivo in fajn, super. Pa včas ni blo televizije pa ni blo interneta pa ni blo nč. Pa tm si v barvah pač gledal filme, doma si pa gledal črno-belo televizijo, če je bla. Tm smo gledal kkšn film. Občasno, enkrat na mesc smo šli pa tud v tak kinematograf. **Kakšen je bil kino kot prostor takrat?** Same kinodvorane niso ble tko opremljene kot zdej, a ne, z dolby tehniko, pa, ne vem, kakšno tehniko. Pa tud sama dvorana, so bli bolj stoli škripajoči, ne taki fotelji kot jih maš zdj v Koloseju. Niso ble še tko dvorane opremljene pa s klimo, pa ne vem kaj.

2. Kako je potekala sama projekcija filma? Se je film kdaj strgal?

Tudi se je film kdaj strgu al pa so ble slabe kopije, so ble že obrabljene (smeh), obrabljeni filmi, in tko. **Ste gledali tudi neme filme?** Ja, točno, Charlie Chaplina smo tud gledal, tud doma na televiziji smo ga radi gledal.

3. Kaj pa malo kasneje, kako pogosto ste hodili v kino?

Jah, če se je dal tud na štirinajst dni. Bi tud na en teden hodu, če bi bil dnar. Tud je bil kr drag kino, ni bil tko pocen, je blo tko, kt bi reku, zdj deset evrov v primerjavi. **V katere kine ste najbolj pogosto zahajali?** Jah, v Šiški je bil ta kinematograf, pol je bil tud tale pri Nami spodi, ne vem, kako se je že rekel tistmu. Tud Sloga je mela pa tud v Kinoteki smo gledal

kkšne fajn filme. **So se kini med seboj razlikoval?** Seveda po programu. Kinoteka je mela res tiste stare kinotečne filme. Recimo, gor v Šiški so bli bolj taki, akcijski filmi. Seveda se je razlikoval.

4. Na podlagi česa ste si pa izbirali filme? Hmm, kaj jst vem. Si vidu tiste table s plakati pa si pogledal, kje je kkšn, če si mel glih cajt pa dnar pa ti je blo dolgčas, pa si šel hitr pa na kolo pa smo šli v kkšn kino. **S kom ste pa običajno hodili v kino?** V glavnem s kkšnim prjatlom al pa tud sam, al pa tud s kkšno prjatlco (smeh). Normalno. Sm jo pod roko pelu, prov ponosno.

5. Kaj ste počeli pred ali po kino predstavi?

Pred, tist čas, k smo čakal na kino, al smo se mal sprehajal prej pa tud pol smo šli pa še na kkšn sladoled al pa na kkšno torto. Kkšno slaščičarno, a ne. **Ste se o filmu potem tudi kaj pogovarjali?** Jah, bl mal smo to analiziral te filme, kar smo tko v gimnaziji, če je blo glih v okviru kkšnga predmeta, da smo se mal bolj izobraževal o filmu pa da smo tm kej razpravljaj. Drugač pa, če si šel bolj sam v kino, pa to, nisi nč kej dost analiziral to.

6. Ste se za kino kaj lepše oblekli, napravili?

Seveda, mal si si mogu hlače zlikat (smeh). Kkšno bolj srajco oblečt pa je blo. Zdj ljudje tok dost ne dajo na oblačenje, se mi zdi, razn če grejo vrjetno v gledališče al pa v opero, bolj v kkšnih smokingih hodjo. Drugač pa za kino se kej posebi ne rihtajo. Grejo bolj, tko, mimgrede, ko majo glih kkšne opravke. Recimo, kle v Kolosej. Enkrat sem šel v ta Kolosej, k sm mel glih čas v Ljubljani, ne vem, kaj sm delu. Recimo, taki filmi, kot je bil Titanik, pa to, so bli kr v redu, si ga tud dvakrat, trikrat vidu, pa potem še po televiziji. Enkrat, mislm, da sm ga v kinodvorani gledu, drugač pa po televiziji. **Ste šli večkrat isti film gledat?** Tudi kkšn, ampak to redko. **Ob katerih dnevih pa ste običajno hodili v kino?** Bl ob vikendih, kkšn petek sobota, konc tedna kej. Tud, recimo, dol, k smo šli na morje, so predvajal, tko, zunaj tiste filme, pa smo šli kdaj. Takrt sm šel še z bratom al pa sestro, smo šli skup. Takrt so bli bl začetki, k smo kkšn film vidl. Pa to je blo še v srbohrvaščini pa takrt še nisi znal tok hitr brt, si sam bl slike gledal, a ne.

7. Kakšni so bili filmi, od kod so prihajali?

Jah, od vsepovsod. Sam, zdej, v kakšnm jeziku, pa tko, k so bli podnapisi. Včas so bli tud v hrvaščini podnapisi, ni tko, kt zdej, k maš vse slovensko preveden. So bli različni, vrjetno velik ameriških filmov. Al pa Brilljantina je bla tud en tak, k je bil tist Travolta, pa je bla fajn muzka za poslušat.

8. Kdaj ste bili nazadnje v kinu?

To pa ne vem, že dolg ne. Ene tri, štiri leta sigurno ne, mogoče štiri leta nazaj, če sm bil. Sm šel v Kolosej. Zdj je to, maš tm izbiro, maš več dvoran. Pač, v tistem času, k si tm, si izbereš lahko en film in je to v bistvu fajn.

Priloga G: INTERVJU Z OSEBO 3

Starost: 57

Spol: moški

Dokončana izobrazba: srednja šola

Status: zaposlen

Kraj bivanja: kot otrok živel v Ljubljani v Rožni dolini, sedaj živi na Škofljici v hiši

Partnerska zveza in otroci: poročen, ima dva otroka

1. Se spominjate, kdaj ste bili prvič v kinu, koliko ste bili takrat stari?

V osnovni šoli, točne starosti ne vem, ampak bi reku kkšn četrti, peti razred, tuki nekje približno. Z bratom pa sestro. Bil sm pa v kinu Vič. Običajno smo hodil na dopoldanske matineeje ob nedeljah. **Kakšen je vaš prvi vtis samega obiska kinodvorane?** Najbolj nm je blo všeč, da smo bli na balkonu. Kino Vič je mel balkon, a ne, in če si dubu prvo vrsto, ob nedeljah so bli v glavnem otroc, in v prvi vrst je blo to uauu, super. To, k ns je blo velik, je blo težko, ampak včasih je uspel (smeh).

2. Kako pogosto ste hodili v kino?

Bi rekel enkrat, dvakrat mesečno približno. Dvakrat mesečno se mi zdi kr realna ocena. **S kom ste pa šli v kino?** S prjatli, sošolci, s puncami, da bi šel sam, pa redkokdaj. V glavnem z neko družbo, no, al pa z bratom pa sestro.

3. Kaj ste počeli pred ali po kino predstavi? Ste kaj debatirali o filmu? Ja, sigurno, da so ble debate, kakšen film, kako, zakaj. Tkrt so bli popularni kr teli ameriški filmi in razni vesterni, kriminalke. Dost je blo tega. Pa običajno je blo tko, da si mogu kr čakati v vrstah za karte, tko da je to kr trajal. Al pa je blo clo tko, da si mogu prej, da je šel en prej karte nabavit, no, potem se je pa šlo običajno še na kkšno pijačo, pa tko. **Se je tudi dogajalo, da je zmanjkalo kart?** Ja, dostkrat, sploh pr popularnih filmih so ble ogromne vrste, in ko je film prišel, je dostkrat zmanjkalo.

4. Od kod so prihajali filmi? Kako je bilo s podnapisi?

Amm, podnapisi so vedno bli v slovenščini, kukr se spomnm. Dobr, kkšna Sloga je mela tud te hrvaške, tm več al mn nismo hodil. V glavnem so bli v slovenščini in dal se je brt, ni bil problem okol tega.

5. Kako ste izvedeli, kateri filmi igrajo v kinu? Kako ste se odločili, kateri film boste šli gledat?

Običajno je blo, če je bil kkšn popularn film, je blo tko al tko splošno znano, da je. Če ne, so pa v kinodvoranah, če smo se odločil, da bomo šli v soboto v kino, si šel v center mesta, v Union al pa Komuno, tm je bil spored na steni, kaj v vseh kinih v Ljubljani igra, in potem si se odloču in si šel gledat tist, kar si šel.

6. V katere kine ste najbolj pogosto zahajali? So se kinematografi med seboj razlikovali?

Amm, ja, v centru sta bla Komuna pa Union, k sta bla mal, kao, boljša kina. Tm so bli mal boljši filmi. Največkrat sm bil v bistvu tm. Pol je bla pa še Šiška, tm so bli pa taki bolj pustolovski pa vesterni, pa tko. Vič je mel malo mešano. Bla je sicer še Sloga, k so mel od začetka mal bl, bi reku, program manj vreden al pa slabše kakovosti. No, pol so pa začel z erotičnimi filmi, tist pa mislm, da sm enga gledu vse skp al pa dva mogoče (smeh).

7. Ste se za kino kaj bolje napravil, oblekli?

Običajno ne. Čist normalno. Ne glih, da si v kkšnih delavskih al pa umazanih cunjah pršu, ampak, recimo, tko kt za v šolo al pa za v službo, v tem smislu.

8. Ob katerih dnevih ste običajno obiskovali kino?

Največkrat čez vikend. Razn, če so bli res kkšni taki filmi, k si mogu čakati, a ne, na karte, al pa kukr kol. Takrat čez vikend so ble včasih take vrste, da nisi niti zravn pršu. Pol si šel raj med tednom. Ampak običajno pa čez vikend.

9. Kakšni so bili pogosto razlogi za obisk kina?

V glavnem zarad druženja. Več al mn se kej dost drugega ni dogajal. V bistvu je bil kino, potem je blo recimo drsališče, kkšn disko ... To je blo pa tud vse, kar se je dogajal. Dve, tri izbire si mel, kar se je dogajal. Preprost ni blo nekih drugih dogodkov, kamor bi lahko šel.

10. Ste šli kdaj sami v kino?

Ne, mislm, da ne. Običajno z družbo. Zato, ker je blo to tud druženje, a ne, in ni bil sam smisel nekega ogleda filma, ampak bl druženje. Bl kot nek tak dogodek, da se je neki dogajal preko vikenda. Da bi me tolk zanimal film, da bi šel sam, to ne.

11. Se spomnite še kakšne prigode, bi še kaj dodali?

Ja, to sm hotu rečt, da so eni dobr živel sam od predprodaje kart. Ker včasih je, če si šel v Union, bla vrsta dolga tud do ceste in so pol prodajal karte tud po dvojni ceni. Smo pa te

»preprodajalce« že tko pol poznal na videz, pa če smo res hotl vidt un film, smo jih sam pocukal za rokav pa kupl karte. **Se vam zdi, da so ble karte drage?** Ne, niti ne.

12. Kdaj ste bili nazadnje v kinu?

Hmm, ene štiri, pet let nazaj, v Koloseju.

Priloga H: INTERVJU Z OSEBO 4

Starost: 91 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: hodila je na trgovsko akademijo, kasneje delala kot računovodkinja

Status: upokojenka

Kraj bivanja: najprej je živela v Mirju v Ljubljani, kasneje so se preselili na Miklošičevo ulico, kjer živi še do danes

Partnerska zveza in otroci: vdova, nima otrok

1. Se spominjate, kdaj ste bili prvič v kinu, katerega leta? Koliko ste bili takrat stari?

Mogoče sm bla prvič v kinu, tm, enga leta 1934, 1936. Takrat sm bla stara deset, dvanajst let.

Kje ste bili prvič v kinu? To se ne spomnm, kje sm bla, ampak v Ljubljani so bli trije oziroma štirje kinematografi. Tm, k je zdej filharmonija na Kongresnm trgu je bil kino Matica, potem je bil kino Union, klele na Kolodvorski je bil kino Sloga, pol je bil pa še en na Cankarjevi cesti, ampak men se zdi, da se je imenoval kino Ideal, stoprocentna pa nism. **Kako je bil urejen prostor? Kako je potekala sama projekcija?** V kinu je bil na začetku zmeri tednik in tm so bla nekak poročila, reportaže poročil od celga tedna, kaj se je dogajalo. Drgač pa kini so bli lepo urejeni. Ble so, kolkr se jst spomnm, štiri različne cene. Pri štiri pa pol se je začel, to so ble nekak prve tri vrste, pol pa šest pa pol, osem pa pol pa deset.

2. Kakšni filmi so se predvajali pred vojno? Od kod so prihajali filmi?

Torej, jst se najbolj spomnm, k je bil amerianski film, amm, kako se je že imenoval? Aha, Beli jorgovan je bil. Pol se spomnm filme, k so bli taki, napol pustolovski, potem so bli avstrijski filmi s Hansem Moserjem, pol so bli operetni filmi. To se spomnm. Pred vojno je bil še en film Bel Ami, to se tud spomnm, da je bil. **So bili po večini črno-beli filmi?** Ne, Beli jorgovan je bil že barvni pa kkšni posamezni so bli barvni, ampak barvnih je blo mal. V glavnem so bli črno-beli. **Kako je bilo s podnapisi?** Ja, podnapisi so bli normalno, lepo v slovenščini.

3. S kom pa ste običajno hodili takrat v kino?

Včas sm šla s starši, s svojimi starši sm šla v kino. Sm šla pa kdšnkokrat k popoldanskim predstavam tud sama al pa s sestro. **Ste veliko hodili v kino?** Ne, takrat se pa ni velik hodil v kino. To se je šlo mogoče, ne vem, dvakrat na mesec kvečjemu, več sploh ne. **Ob katerih dnevih pa ste običajno obiskovali kino?** Po navad smo šli, men se zdi, soboto al pa nedeljo, kolkr se jst spomnm. Najmanj tri kino predstave so ble tud med tednom. Zdej, a so ble v vseh kinematografih, to se pa jst ne spomnm. Ampak, torej najbolj nekak elitni kino je bil Matica pa Union. Te dva sta bla tko zlo lepo urejena.

4. Kaj ste običajno počeli pred ali po kino predstavi? Prov nč. Lepo smo šli domov (smeh), drugega tkrt ni blo, da bi km šel, al pa kej.

5. Kako ste izvedeli, kateri filmi igrajo v kinu?

Delno je blo to objavljen. Pred vojno sta bla to dva časopisa: Jutro pa Slovenski narod. Tm so bli sporedi notr. Potem so ble pa tud taka izložbena okna, v tistih so bli pa plakati pa reklame. Sej takrt se ni blo velik za odločat (smeh).

6. Kdo je zahajal v kino? So bili to starejši, otroci?

O, ne, takrat so pa zlo velik hodil tud starejši v kino. Mladina takrat ni tolk hodila v kino, a ne. Ker, recimo, jst tm do enga petnajstega leta, tud nekateri filmi niso bli dovoljen otrokom. Ker, veste, to je blo tko, mi zvečer, kot šolarji, nismo smel bit zunaj. Ob osmih smo mogl bit doma. Takrt ni blo, tko, svobodno, da bi, tko, okol hodil. **Ste šli kdaj tudi s šolo v kino?** Ne, nikol.

7. Ste se o filmu potem, po predstavi, pogovarjali?

Mislm, da ne. To se pa ne spomnm. Smo se najbrž že pogovarjal, kr so bli tud taki smešni, k bi se ti še dons zdeli. Kar kol je blo, je blo smešn. Recimo, en je šel po stopnicah pa nesu tolkle krožnikov pa je padu pa smo se smejal.

8. So bili tud letni kini?

Ne, letni kini so bli pa šele po vojski. Pol po vojski se jst spomnm, da je bil v Tivoliju, pol kasnej pa je bil za Bežigradom.

9. Kako je bilo med samo vojno z obiskom kina?

Med vojno je bil pa tud obisk kina, ampak takrt je bla policijska ura. Najbrž so bli kini samo do tri čert na osm, al do pol osmih, ker je bla potem ob osmih policijska ura. Takrat smo gledal pa italijanske filme, ker smo bli takrt pod Italijo, a ne. Kako je blo potem, ko so bli Nemci, se pa jst ne spomnm. Vrjetn smo tud kdšne nemške filme kej dubl, ampak takrt se ni tolk v kino hodil. Takrat sm jst tud svojga bodočga moža spoznala, pa vem, da sva šla včasih v kino, ampk velikrat ne. Midva sva se med vojno poročila, 1944 sva se poročila. **Kateri kinomatografi so bili pa takrat aktualni?** Ja, isti, med vojno ni blo nč drugega. Jst ne vem,

a so bli vsi al ne, ampak po mojem so bli vsi. **Kaj ste pa takrat počeli običajno pred ali po kino predstavi?** Ja, nč. Od doma smo šli lepo v kino, pa spet nazaj domov. Takrat ni blo navada, takrat ena punca ni smela kr v lokal it. Mi smo šli lahko dopoldne v slaščičarno eventuelno, s promenade k Petričku, pa tko. Ja, pa tud pol, k je bla vojska, nismo nč okol hodil, pa zatemnitve so ble, pa vse tak.

10. Ste šli mogoče isti film tudi večkrat gledat?

Ja, najbrž smo šli ja. Tisti Beli jorgovan pa še kkšn. Ene dvakrat al pa trikrat smo ga šli gledat. Ampak je tud tko, kino je bil takrat sorazmerno tud drag, a ne. Ker to je bil že kr en izdatek.

11. Kako je bilo z obiskom kina po vojni?

Prva leta po vojni smo zlo mal v kino hodil, zarad tega, ker so bli sami ruski filmi, pa samo od vojske pa tak. Po vojni smo pa zelo, zelo mal hodil v kino. Vsaj prva leta, takrat do informbiroja pa še pol. Pol, kasnej smo mal več hodil v kino. **Kdaj so pa takrat bile običajno predstave?** Tazadna je bla ob devetih zvečer. Jst mislm, da je blo ob petih, sedmih pa ob devetih, tko. Takrat sem tudi hodila z možem pa s prjatli. Pol, recimo, če smo šli ob sedmih v kino npr., smo šli potem ob devetih v kavarno, pa tko, sem pa ke, ampak zlo mal, ker denarja ni blo.

12. Ste se za kino kaj bolje napravili, oblekli? Ne, niti ne. Ker tud nismo mel kej velik za oblečt (smeh). Jst se spomnm, da sm bla dostkrat popoldne v pisarni in sm šla potem taka, kt sm bla, kolkr se je dal, čedno pa urejeno. Sej takrt je blo, gledališče je bil, pa opera, to smo hodil, to smo bli tud aboniran, kkšni kocerti so bli, pa tko. **So bili tudi abonmaji?** Ja, seveda, midva sva bla abonirana ene trideset let skoz, to pa. Za tm pa se je pol, smo se skušal lepo oblečt. Tm, da bi šel možki brez kravate v gledališče, to ne. Tud študentje so bli zrihtani v reklce in v kravate.

13. Kakšna je bila sama kultura v kinu? So se ljudje pogovarjali, žvižgali med predstavo? Ne, ne, sploh ne. Takrat sploh nisi tud kkšne papirčke od bonbonov po kinu metal, pa da bi se pogovarjal, to sploh ni blo. V kinu je blo mirno, ljudje so sledil filmu. To ni tko kot dons, tm v Koloseju. Šli smo zarad filma v kino. Je blo najavljen, da bo ta pa ta film, s temi igralci, in smo šli, a ne. **So bile dvorane polne?** Ja, so ble kr polne, ja, se ne spomnm. Predvsem zvečer so ble polne.

14. So se po vojni še vedno vrtele novice pred filmom? O, ja, po vojni so ble še novice, ja. Tedniki so bli. Od Tita pa vse, kar se je dogajal. Od politike pa razna zasedanja centralnega komiteja, pa take stvari. To je blo vse v teh dnevnikih. Ker zdej je to čist neki drugega. Zdej vidmo te novice prek telvizije, takrat pa, če si hotu kej zvedt, si spremlju pred filmom, kaj se je dogajal. To so ble novice iz cele Juge, ne samo pr ns.

15. So se kini med seboj razlikovali? O, seveda, vsak kino je mel svoj program in svoje filme. Sej to so tud tekmoval med sabo, kdo bo lahko odkupu. Ker filme je blo le treba odkupt, a ne. Pol ne vem, kako je blo, k je blo to Kinematografsko podjetje Ljubljana, a so filme kupoval al najemal. **Kako pogosto se je menjal program?** Boh vedi. Mogoče na ene štirinajst dni, jst ne vem. Pa tud vrste so ble za v kino. Ja, tko je, takrat televizije ni blo. Televizija je ogromno pobrala. Televizija je pobrala kino in družabnost.

16. Ste šli kdaj sami v kino? Ne, mislm, da ne. Ker jst še dvajset nism bla stara, ko sem se poročila, in sm potem z možem hodila v kino. Pa včas, kje pa, da bi šla ena punca sama na plesne vaje, pa tko. Je mogla it z gardedamo. Pol se spomnm med vojsko, k sm mela fanta, da sm šla kkšnkrat, ampak to je blo tud redko, ker tud denarja ni blo. To so bli velki izdatki. Pa dons, k hodjo na drink, pa ne vem, kaj še vse, včas smo šli v Tivoli na sprehod.

17. Kdaj ste bili nazadnje v kinu?

Ja, jst nism bla v kinu najbrž deset let al pa še kej več. Nazadnje sm bla tuki v Komuni, k je una igrala to Margaret Thatcher. To je bil zadnji film, k sm ga vidla. Jst sm bla samo dvakrat v Koloseju. Prec takrt, k je bil odprt, pa pol enkrat, ampak men je bla nemogoča glasnost tam.

Priloga I: INTERVJU Z OSEBO 5

Starost: 66 let

Spol: ženski

Dokončana izobrazba: srednja šola

Status: upokojenka

Kraj bivanja: najprej živela v Rožni dolini, kasneje za Bežigradom v Ljubljani

Partnerska zveza in otroci: poročena, dva otroka

1. Kdaj ste bili prvič v kinu? Koliko ste bili takrat stari?

Hmm, mislm, da smo šli s prvim razredom, sam kaj smo šli gledat, niti slučajno ne vem. Vem, da sm šla prvič v kino s šolo, no, to je bil prvi razred. **V kateri kino ste pa šli?** Men se zdi, da je blo to na Viču. Da še ni blo tegale v Šiški, kaj je že bil, kino Mojca. Takrat še ni blo Mojce, je bil še čist običajn, potem so naredl to Mojco, no. **Kakšni so bili vaši vtisi same kinodvorane?** Ja, to je blo res eno velko doživetje, a ne. Men se je neskončna zdela tista dvorana, pa še tm bl spredaj smo mogl sedet, a ne. To nismo šli sam prvi razredi, ampak to je blo prov organiziran. Zdej jst ne vem, do katerga razreda, no, vem, da sm šla prvič v prvem

razredu in se mi je zdel to. Taka velka dvorana in to. Seveda, sej prej nikamor nismo hodil, to je blo eno tako strašansko doživetje, k ga ne morš pozabt.

2. Ste imeli kaj stika s tistim, ki je menjal kolute?

Ne, ne. Na primer, to je blo v kinu Vič, sej pol so ga preuredil. Ampak, tko, zadi si prvo videl tiste kolute. Mislm, da bi pa prov podrobnosti šla gledat, to pa ne, mogoče, da so šli fantje. Ampk, ko si se nazaj ozrl, si vidu tisto, kot en tak okn, odprtino, pa k so bli tisti koluti. Zdej kot otrok se spominjam, da so bli tisti velki koluti, pa kot eno stojalo pa dva koluta in to se je vrtel. Tko se jst spominjam, zdej ne vem, al je blo to res al ne, ampak mislm, da je to blo tko, no.

3. V katere kine ste običajno zahajali?

No, pol k sm bla že mal starejš, kaj jst vem, od petega do osmega razreda, smo šli tud v Šiško, v Union pa Vič. To so bli teli. Pa ne vem, če nism šla enkrat s staro mamo, in to vem, da si je želela vidt film *Moje pesmi, moje sanje*. In to je mene ona peljala gledat. Ampak jst se zdej ne spomnm, a je blo to na Viču al je blo to v Mostah. Vem, da sva z mojo staro mamo šli gledat *Moje pesmi, moje sanje*. To je bil en tak krasn film. Pol pa, k je blo osemletke konc, smo šli pa razne ljubezenske al pa, amm, tele kavbojke gledat, k so Dean Martin, pa te no, k so igral. To je blo taka znamenitost. Sej tud, če filma samga nisi tko poznal, ampak si prebral, kateri igralci bodo, in to je pol že mogu bit dobr film (smeh).

4. So se kini razlikovali med seboj?

To ti pa ne bi znala povedat, kje so bli boljši filmi. V Unionu je bil sigurno, a ne, ker to je center. Čeprov Vič je bil tud, kadar je bil kkšn dobr film. To nisi dobil kart tud po tri tedne, predstave so ble razprodane. Pa tud kle v Komuni, to je kle na prehodu Name. Sej pravm, če je bil kkšn dobr film, tudi po tri tedne nisi dobil karte. To so ble štiri predstave, ob treh, petih, sedmih pa devetih, to ti ne morm stoprocentno rečt. **Pa so bile predstave vsak dan?** Ja, ja, vsak dan. Tud čez delavnik ti nisi mogu, če je bil kkšn dobr film, ti nisi mogu dobit kart, to je blo razprodan. Pol proti koncu, to zdej ne morm točno povedat, ampak tri tedne je sigurno igral isti film vsak dan, a ne. Tko da kkšnih štirinajst dni je blo to skoz razprodan, pol si pa že dobil. Pol se je pa že zamenjal film.

5. Ob katerih dnevih ste pa vi običajno hodili v kino?

Ah, to samo soboto al pa nedeljo. Pa to ob treh al pa ob petih, kasnej sigurno ne, ker to je bil režim doma. Stara mama je bedela. Mami mi je še dovolila, ampak stara mama je bla tista, da to je pa že prepozn. Vem, k sm bla stara osemnajst let, sm bla že stara osemnajst let, pa sm šla s prijateljem v kino in to ob devetih zvečer. K sm domov pršla, sm vedla, kje je ključ od hiše, in sm odklenila, ampak nism mogla odklent, ker je bil ključ notr. In sm trkala, mami je šla pa

glih takrat na en izlet. Pa sm se jst s staro mamo pogovorila, če mi dovoli, pa je rekla, da ja. Ampak zdej ne vem, al me je narobe razumela, al kaj. V glavnem ona me je čakala, ključ notar dala, da jst nism mogla odklent in pol mi je odklenila in sm bla kregana pa še klofuto sm dobila in to se mi je tko zamal zdel, ker nism samovoljno. Zdej ne vem, a se nisva razumele. V glavnem zlo sm bla kregana in to sm stari mami zlo zamerla, ampak ne za dolg (smeh). To je en tak spomin, k ga ne bom nikol pozabila.

6. Se je v kino dosti hodilo na zmenke?

Ja, takrt, če si mel fanta al pa prej prjatla. Ja, seveda, kam pa? To ni blo tko kt dons.

7. S kom ste običajno hodili v kino? Ste šli kdaj sami v kino?

Ne, sama nikol. Šle smo s sošolkami, amm, pa sj pravm s staro mamo. Z mami se ne spomnm, da bi šla, ampak pol, k sm bla pa že enkrat tolk stara pa sm že fanta dobila, pa sva hodila pol v kino. Sej v bistvu drugam nismo mel kam it. Da bi šli na sprehod, tko kt dons, pa po Ljubljani. Ne vem, mislm, da tega ni blo. Ampak kino je bil tist. Pa če si šel slučajn polet na sladoled, to je bil tud že dogodek (smeh).

8. Kaj ste običajno počeli pred ali po kino predstavi?

Tko, pogovarjal smo se okrog tega filma. Al si šel pol tud na sladoled. Al pa tm pr Figovcu je bil en tak kiosk zunej, tm so mel pomfri in to je blo neki enkratnega. Al pa Daj-dam je bil tud, k si dobil tud tko v škrniclu pomfri, pa če je blo mal bolš, so ti še mal majoneze gor dal al pa tud brez, tko. Drgač, da bi tko po bifejih, to ne. Sej jih tud blo ni. Ble so te gostilne, ampak to nisi zahajal notar. Tist kino, to je blo res, ne razvedrilo, ampak da si videl, kaj se dogaja, tko, a ne. Sej takrt so že začele prhajat ene televizije, ampak ne vem, a je blo to 1965. al 1968. leta, ampak so že. Ampak tud programi še niso bli takrat, je bil samo jugoslovanski program, tud poročila v bistvu. Sej pol so naredl slovenski, ampak, ja, kino je bil tisti, kjer si zvedu, kaj se kej dogaja.

9. Od kod so pa prihajali filmi? Kako je bilo s podnapisi?

Ja, amm, ni bla sinhronizacija, ampak podnapisi so bli v slovenščini. Včasih si pa naletu tud na hrvaške podnapise. Ampak to zdej ne znam povedat, kolk jih je blo. V glavnem so bli teli ameriški filmi. Jst se ne spomnm, da bi bli kkšni nemški al pa kej takega. Lahko da so bli, ampak tebe ni zanimal. Sej pravm, če je bil vestern al pa mjuzikl, te so bli sila razprodani. Zdej obstajala je tud tale Sloga, ampak tm jst nism šla nikol, zato kr so rekl, da so tm bl taki, pornografski, erotični filmi. Jst sm mela to kr odpor. So pa drgač drvel tja. Potem sm šla tud z možem, samo enkrat, v ta odprti kino Tivoli. Oh, kok sva bla zaljubljena (smeh). Da si bil dlje časa skupi, sva šla v ta odprti kino v Tivoliju. In kaj se je zgodl. Glih dež je bil. Na sred tistga filma je bil dež. Jah, si se stiskal pa si bil kljub temu mokr.

10. Kako ste izvedeli, kateri filmi igrajo?

Ja, saj to, ko je bil kakšen dober film, to je šlo kr od ust do ust. Pol si samo v časopis pogledu, amm, kako je pravzaprav naslov temu filmu pa kdo igra. To je blo tud zlo važn. Pol si pa res vidu, da je dober film, še predno si si ga ogledu (smeh).

11. Se vam zdi, da so bile karte drage?

Mislm, zdej jst ne vem, ampak zase, če sm mami prosila, mi je dala, ker je bla vesela, da sm sploh šla od doma, ker jst sm bla en tak zapečkar. Drugač pa, da bi pa tko pogost hodila v kino, mi pa vrjetn ne bi dala denarja, ker ga tud mela ni.

12. Kdaj ste bili nazadnje v kinu?

Ohh, ja, za Bežigradom, k smo še stanoval, jst mislm da je blo to 30, 35 let nazaj. Mož je še šel, mene pa nisi več spravu. Tist, kar me je zanimal, sm po televiziji gledala. Tud želje nism mela pol več za kino. Mislm, da sm bla v Unionu al v Komuni. Mislm, da je bil Union, kr so ga neki preuredil. No, sej potem so vse te kinodvorane preuredil, ampak v Unionu so rekl, da je zlo lepo, da je urejen.